

На основу члана 172. став 2, члана 173. став 2, члана 176. став. 1, члана 177. став 1, члана 179. став 5, члана 180. став 3, члана 182, члана 188. став 2, члана 189. став 2, члана 191, члана 239, члана 249. став 1. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се прописују услови под којима се издаје дозвола контролора летења и студента контролора летења и уписују овлашћења у те дозволе, време на које се издају те дозволе, време на које важе овлашћења која су уписана у те дозволе, услови под којима се мењају, суспендују или стављају ван снаге дозвола контролора летења и студента контролора летења, услови под којима се суспендују или стављају ван снаге овлашћења која су уписана у дозволу контролора летења и студента контролора летења и обрасци дозвола контролора летења и студента контролора летења.

Овим правилником се прописује поступак по коме се проверава стручна оспособљеност контролора летења и студента контролора летења, услови који морају да буду испуњени за издавање дозволе за коришћење симулатора за обуку контролора летења и студената контролора летења, услови под којима се издаје, мења, суспендује и ставља ван снаге потврда о праву на обучавање контролора летења и студента контролора летења, временски период на који се издаје потврда и образац те потврде.

Овим правилником се прописују и услови под којима се испитује здравствена способност контролора летења и студента контролора летења, поступак по коме се она испитује, време на које се она испитује, класа и образац лекарског уверења, услови под којима овлашћени лекари и овлашћене здравствене установе (ваздухопловно-медицински центри) обављају здравствене прегледе контролора летења и студената контролора летења, врше оцену здравствене способности и издају лекарска уверења, услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге потврда о праву на испитивање здравствене способности контролора летења и студента контролора летења, време на које се потврда издаје и образац потврде.

Овим правилником прописују се услови под којима се обука, звања и други услови које је војно ваздухопловно особље остварило за време обављања војне службе признају код полагања испита за издавање дозвола студента контролора летења.

Преузимање прописа Европске уније

Члан 2.

Овим правилником се преузима Уредба Комисије (ЕУ) 2015/340 од 20. фебруара 2015. године о утврђивању техничких захтева и управних поступака који се односе на дозволе контролора летења и сертификате у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета, о изменама и допунама Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 и престанку важења Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011, измењена и допуњена Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2023/893 од 21. априла 2023. године.

Уредба Комисије (ЕУ) 2015/340 је дата у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Уз одредбе Прилога 1. овог правилника примењују се и:

1) Допунски услови за примену Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340 у Републици Србији, дати у Прилогу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део;

2) Прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable Means of Compliance (AMC)*) и Упутства (*Guidance Material (GM)*) које је утврдила Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*) и који су објављени на њеним интернет страницама.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) *Агенција (Agency)* је Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*);

2) *надлежни орган (competent authority)* у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);

3) *организација за обуку контролора летења (air traffic controller training organisation)* је, у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији, центар за обуку који поседује потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља;

4) *орган надлежан за издавање дозвола (licensing authority)* у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;

5) *сертификат ваздухопловно-медицинског центра/овлашћеног лекара (aero-medical centre certificate/aero-medical examiner certificate)* је потврда о праву на испитивање здравствене способности у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

6) *сертификат организације за обуку (training organization certificate)* означава потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

7) *стручност (competence)* означава стручну оспособљеност у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

8) *Уредба (ЕУ) бр. 1178/2011* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 од 3. новембра 2011. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура у вези са члановима посаде цивилног ваздухоплова у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008. Ова уредба преузета је у правни систем Републике Србије Правилником о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС”, број 53/23);

9) *Уредба (ЕУ) бр. 923/2012* је Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године о утврђивању заједничких правила летења и оперативних одредаба у вези са услугама и поступцима у ваздушној пловидби и измени Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 1035/2011 и уредаба (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) бр. 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010. Ова уредба преузета је у правни систем Републике Србије Правилником о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, бр. 142/20, 10/22 и 84/22);

10) *Уредба (ЕУ) бр. 376/2014* је Уредба (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета од 3. априла 2014. године о пријављивању, анализи и праћењу догађаја у цивилном ваздухопловству, о измени Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и

Савета и о стављању ван снаге Директиве 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1321/2007 и (ЕЗ) бр. 1330/2007. Ова уредба преузета је у правни систем Републике Србије Правилником о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, бр. 142/20, 130/22 и 52/24);

11) *Уредба (ЕУ) 2018/1139* је Уредба (ЕУ) 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91. Ова уредба преузета је у правни систем Републике Србије Правилником о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20).

Појам „држава чланица” који се користи у Прилогу 1. овог правилника тумачи се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999.) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значење које је наведено у члану 4. и Анексу IV (АТСО.МЕД.А.010) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340.

Прелазне одредбе

Члан 4.

Дозволе контролора летења које су издате на основу Правилника о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС”, бр. 83/15, 18/16 и 71/17) престају да важе даном истицања важења посебног овлашћења за локацију, а најкасније 31. децембра 2026. године и замениће се дозволама које се издају на обрасцу који је утврђен у Прилогу 2. овог правилника.

Дозволе студента контролора летења које су издате на основу прописа из става 1. овог члана престају да важе даном почетка примене овог правилника и замениће се дозволама које се издају на обрасцу који је утврђен у Прилогу 2. овог правилника, под условом да је ималац дозволе користио права из дозволе у периоду од годину дана пре почетка примене овог правилника.

Приликом издавања дозволе на обрасцу утврђеном у Прилогу 2. овог правилника, овлашћења, додатна и посебна овлашћења се уписују у дозволу контролора летења, односно студента контролора летења на начин који је прописан у члану 8. Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340.

Посебна овлашћења процењивача, инструктора за обуку на радном месту (*OJT*) и инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку (*STDI*) која су издата на основу прописа из става 1. овог члана уписују се у дозволу контролора летења која се издаје у складу са одредбама овог правилника и важе до истека рокова на која су издата.

Посебна језичка овлашћења издата на основу прописа из става 1. овог члана уписују се у дозволу контролора летења или студента контролора летења која се издаје у складу са одредбама овог правилника и важе до истека рокова на која су издата.

Сертификати организација за обуку контролора летења који су издати на основу прописа из става 1. овог члана престају да важе даном почетка примене овог правилника и замениће се сертификатима организације за обуку контролора летења које се издају на обрасцу који је утврђен у Прилогу 2. овог правилника.

Сертификати који су издати овлашћеним лекарима и овлашћеним здравственим установама (ваздухопловно-медицинским центрима) на основу прописа из става 1. овог члана престају да важе истеком рока који је на њима наведен.

Обука започета пре ступања на снагу овог правилника признаје се за стицање дозвола, овлашћења и додатних овлашћења по одредбама овог правилника, под условом да су обука и процена завршени најкасније до 1. октобра 2026. године.

Престанак важења других прописа

Члан 5.

Даном почетка примене овог правилника престаје да важи Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС”, бр. 83/15, 18/16 и 71/17).

Ступање на снагу

Члан 6.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. октобра 2025. године.

Бр. 5/1-01-0003/2025-0001

У Београду, 06. фебруара 2025. године

Директорка

Мирјана Чизмаров

УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) 2015/340

од 20. фебруара 2015. године

о утврђивању техничких захтева и управних поступака који се односе на дозволе контролора летења и сертификате у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета, о изменама и допунама Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 и престанку важења Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011

Предмет и обим

Члан 1.

1. Овом уредбом се детаљно утврђују правила за:

(а) правила и процедуре за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или стављање ван снаге дозвола контролора и студента контролора летења и припадајућих овлашћења и додатних и посебних овлашћења, укључујући правила и процедуре за конверзију националних дозвола контролора летења добијених током војне службе у дозволе контролора летења Уније и права и одговорности ималаца тих дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења;

(б) услове за издавање, ограничење, суспензију и стављање ван снаге лекарских уверења за контролоре летења и студенте контролоре летења и права и одговорности њихових ималаца;

(ц) сертификацију овлашћених лекара и ваздухопловно-медицинских центара за контролоре летења и студенте контролоре летења;

(д) сертификацију организација за обуку контролора летења;

(е) услове за важење, продужење, обнову и коришћење ових дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и сертификата.

2. Ова уредба се примењује на:

(а) студенте контролоре летења и контролоре летења који обављају своје послове у оквиру Уредбе (ЕУ) 2018/1139;

(б) лица и организације који су укључени у лиценцирање, обуку, тестирање, проверу и здравствени преглед и оцену здравствене способности кандидата у складу са овом уредбом.

Усаглашеност са захтевима и процедурама

Члан 2.

1. Студенти контролори летења, контролори летења и лица која су укључена у лиценцирање, обуку, тестирање, проверу и здравствени преглед и оцену здравствене способности кандидата који су наведени у члану 1. став 2. тач. (а) и (б) морају да буду квалификовани и лиценцирани у складу са одредбама Анекса I, III и IV од стране надлежног органа наведеног у члану 6.

2. Организације наведене у члану 1. став 2. тачка (б) морају да буду квалификоване у складу са техничким захтевима и управним поступцима који су утврђени у Анексима I, III и IV и морају да буду сертификоване од стране надлежног органа наведеног у члану 6.

3. Издавање лекарских уверења особљу наведеном у члану 1. став 2. тач. (а) и (б) мора да буде усаглашено са техничким захтевима и управним поступцима који су утврђени у Анексима III и IV.

4. Сматра се да су контролори летења које запошљавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби који пружају услуге у ваздушном саобраћају у ваздушном

простору територије на коју се примењује Уговор и који имају своје главно место пословања и регистровану канцеларију, ако постоји, изван територије која подлеже одредбама Уговора, лиценцирани у складу са ставом 1, ако испуњавају оба следећа услова:

(а) имају дозволу контролора летења коју је издала трећа држава у складу са Анексом 1 Чикашке конвенције;

(б) доказали су надлежном органу који је наведен у члану 6. да су завршили обуку и успешно положили испите и процене који одговарају онима који се захтевају у Делу АТСО, Поддео Д, Одељци 1-4, који су утврђени у Анексу I.

Задаци и послови који се додељују контролорима летења који су наведени у подставу 1. не смеју да прекораче права из дозволе коју је издала трећа држава.

5. Сматра се да су инструктори практичне обуке и процењивачи које запошљава организација за обуку која се налази изван територије државе чланице квалификовани у складу са ставом 1, ако испуњавају оба следећа услова:

(а) имају дозволу контролора летења коју је издала трећа држава у складу са Анексом 1 Чикашке конвенције са овлашћењем и, ако је применљиво, додатним овлашћењем које одговара ономе за које су овлашћени да спроводе обуку или врше процену;

(б) докажу надлежном органу који је наведен у члану 6. да су завршили обуку и успешно положили испите и процене еквивалентне онима који се захтевају у Делу АТСО, Поддео Д, Одељак 5, који су прописани у Анексу 1.

Права наведена у подставу 1. морају да буду наведена у сертификату који издаје трећа држава и морају да буду ограничена на спровођење обуке и процену за организације за обуку које се налазе изван територије држава чланица.

Пружање услуга контроле летења

Члан 3.

1. Услуге контроле летења пружају само контролори летења квалификовани и лиценцирани у складу са овом уредбом.

2. Државе чланице могу примењивати ову уредбу на своје војно особље које пружа услуге јавног саобраћаја.

Дефиниције

Члан 4.

За потребе ове уредбе, користе се следеће дефиниције:

(1) *неуобичајена ситуација* означава околности које нису рутинске ни свакидашње и за које контролор летења није развио аутоматске вештине, укључујући ситуације деградације;

(2) *прихватљиви начини усаглашавања (АМС)* су препоручени стандарди које је усвојила Агенција како би илустровала начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима;

(3) *услуга контроле летења (АТС service)* означава услугу која се пружа у циљу:

(а) спречавања судара:

- између ваздухоплова, и

- на маневарској површини између ваздухоплова и препрека; и

(б) експедитивности и одржавања редовног протока ваздушног саобраћаја;

(4) *јединица контроле летења (АТС unit)* означава општи термин који значи различито, центар обласне контроле летења, јединицу прилазне контроле летења или аеродромску контролу летења;

(5) *алтернативни начини усаглашавања* су они начини који представљају алтернативу постојећим АМС или који представљају нове начине успостављања усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима за које Агенција није усвојила повезане АМС;

(6) *процена* означава евалуацију практичних вештина чији је резултат издавање дозволе, овлашћења и/или додатног и посебног овлашћења и њихово продужење и/или обнову, укључујући понашање и практичну примену знања и разумевање које покаже лице које је субјекат процене;

(7) *посебно овлашћење процењивача* је одобрење које се уноси у дозволу и чини део дозволе, означавајући стручност имаоца дозволе да спроводи процену практичних вештина студента контролора летења и контролора летења;

(7а) *признавање обуке* означава обуку или део обуке која се признаје, а коју је контролор летења завршио током обављања војне службе у циљу подношења захтева за стицање дозволе студента контролора летења у складу са овом уредбом;

(7б) *национални извештај о конверзији* је извештај на основу којег надлежни орган коме је поднет захтев за издавање дозволе студента контролора летења може да призна претходну обуку;

(8) *стрес услед критичне незгоде* означава манифестацију неуобичајене и/или екстремне емотивне, физичке реакције и/или понашања код појединца након неочекиваног догађаја, удеса, незгоде или озбиљне незгоде;

(9) *ванредна ситуација* означава озбиљну и опасну ситуацију која захтева хитне мере;

(10) *испит* означава формалан тест на основу ког се спроводи процена знања и разумевања лица;

(11) *упутства (GM)* су препоручени материјали издати од стране Агенције, који помажу да се објасни значење делегираних или спроведбених аката и који се користе као помоћ у примени Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и њених делегираних и спроведбених аката;

(12) *ICAO локацијски индикатор* означава четворословну ознаку која је формулисана у складу са правилима која је прописао ICAO у приручнику DOC 7910 у последњој ажурираној верзији, а која се додељује локацији фиксне ваздухопловне станице;

(13) *посебно језичко овлашћење* је изјава која се уноси у дозволу и чини њен део и која означава језичко знање имаоца дозволе;

(14) *дозвола* означава документ издат и са уписаним овлашћењима у складу са овом уредбом, који даје право његовом законитом имаоцу да користи права у складу са овлашћењима и додатним и посебним овлашћењима садржаним у њему;

(14а) *посебно овлашћење из дозволе* означава одобрење које је унето у дозволу и чини њен саставни део, у коме се тачно наводи посебна стручна оспособљеност имаоца дозволе. То је општи термин који се користи за описивање уписа посебног овлашћења за звање инструктора за обуку на радном месту, инструктора за рад на синтетичком уређају за обуку, процењивача и посебног језичког овлашћења;

(15) *обука на радном месту* означава фазу обуке у јединици у току које се претходно стечене рутине и вештине обједињују у пракси под надзором квалификованог инструктора за обуку на радном месту у живом саобраћају;

(16) *посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту (ОЈП)* означава одобрење унето у дозволу које чини њен део и означава стручност имаоца да спроводи обуку на радном месту и обуку на синтетичким уређајима за обуку;

(17) *тренажер за део задатка (РТТ)* означава синтетички уређај за обуку на ком се спроводи обука за посебне и одабране оперативне задатке, а да се не захтева од

полазника обуке да вежба све задатке који су обично повезани са потпуно оперативним условима;

(18) *циљ учинка* означава јасну и недвосмислену изјаву о учинку који се очекује од полазника обуке, услове у којима се учинак одвија и стандарде који би полазник обуке требало да испуни;

(19) *привремена неспособност* означава привремено стање у којем је ималац дозволе спречен да користи права из дозволе када су овлашћења, посебна и додатна овлашћења и лекарско уверење важећи;

(20) *психоактивна супстанца* означава алкохол, опијате, канабиониде, седативе и хипнотичка средства, кокаин, остале психостимулансе, халуциногене и испариве растворе, при чему се кофеин и дуван искључују;

(20а) *овлашћење* означава одобрење које је унето у дозволу или се односи на дозволу и чини њен саставни део, у коме се наводе посебни услови, права из дозволе или ограничења која та дозвола подразумева;

(21) *додатно овлашћење* означава одобрење унето у дозволу које чини њен део и означава посебне услове, права или ограничења која се односе на одговарајуће овлашћење;

(22) *обнова* означава управни поступак који се предузима након што овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат истекне, којим се обнављају права везана за овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат за следећи наведени временски период, сходно испуњењу посебних захтева;

(23) *продужење* означава управни поступак који се предузима у току рока важења овлашћења, додатног и посебног овлашћења или сертификата који омогућава имаоцу да настави да користи права везана за овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат у следећем наведеном временском периоду, сходно испуњењу посебних захтева;

(24) *сектор* означава део контролисаног ваздушног простора и/или део области информисања ваздухоплова у лету/горње делове области информисања у лету;

(25) *симулатор* означава синтетички уређај за обуку који представља важне карактеристике реалних оперативних услова и репродукује оперативне услове у којима полазник обуке може директно да увежбава задатке у реалном времену;

(26) *синтетички уређај за обуку* означава сваки тип уређаја којим се симулирају оперативни услови, укључујући симулаторе и тренажере за део задатка;

(27) *посебно овлашћење инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку (STDI)* означава одобрење које је унето у дозволу и чини њен део и у коме се наводи стручност имаоца да спроводи обуку на синтетичким уређајима за обуку;

(28) *програм обуке* означава теоријску и/или практичну обуку која је развијена у структурно утврђеном оквиру и која се спроводи у дефинисаном временском периоду;

(29) *организација за обуку* означава организацију коју је надлежни орган сертификовао да спроводи једну или више врста обука;

(30) *посебно овлашћење за локацију* означава одобрење унето у дозволу које чини део дозволе и које означава ICAO локацијски индикатор и сектор, групу сектора или радна места за која је ималац дозволе стручан за рад;

(31) *валидација* је поступак путем кога ималац дозволе, на основу успешно завршене обуке за посебно овлашћење за локацију повезане са уписом овлашћења или додатног овлашћења, може да започне са коришћењем права из тог овлашћења или додатног овлашћења.

Надлежни орган

Члан 5.

1. Државе чланице морају да именују или успоставе један или више надлежних органа којима су додељене надлежности за сертификацију и надзор лица и организација сходно овој уредби.

2. У оквиру функционалног блока ваздушног простора или у случају прекограничног пружања услуга, надлежни орган мора да буде именован на основу споразума дотичних држава чланица.

3. Ако држава чланица именује или успостави више од једног надлежног органа, области надлежности сваког надлежног органа морају да буду јасно дефинисане у погледу одговорности и географских подручја, према потреби. Координација мора да буде успостављена између ових органа, како би се обезбедио ефикасан надзор свих лица и организација који подлежу овој уредби у оквиру њихових појединачних надлежности.

4. Надлежни орган мора да буде независан од пружалаца услуга у ваздушној пловидби и организација за обуку. Ова независност се постиже кроз одговарајуће раздвајање, најмање на функционалном нивоу, надлежних органа, с једне стране, и пружалаца услуга у ваздушној пловидби и организација за обуку, с друге стране. Надлежни органи морају да користе своја права непристрасно и транспарентно.

Подстав 1. се такође примењује на Агенцију, ако она делује као надлежни орган у складу са чланом 6. став 2. тачка (б) и став 3. тачка (а) подтачка (ii).

5. Државе чланице морају да обезбеде да надлежни органи имају неопходне способности да спроводе активности сертификације и надзора које обухватају њихови програми сертификације и надзора, укључујући довољне ресурсе да се испуне захтеви Анекса II (Део АТСО.АР). Посебно, државе чланице морају да користе процене које су урадили надлежни органи у складу са тачком АТСО.АР.А.005(а) Анекса II како би доказали своје способности.

6. Државе чланице морају да обезбеде да, у погледу особља надлежних органа које спроводи активности надзора и сертификације у складу с овом уредбом, не постоји непосредан или посредан сукоб интереса, посебно када се ради о породичним или финансијским интересима особља које је у питању.

7. Сматра се да надлежни орган коју је именovala или успоставила држава чланица за потребе Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 остаје надлежни орган за потребе ове уредбе, осим ако држава чланица која је у питању није другачије одредила. У овом случају, државе чланице морају да обавесте Агенцију о имену и адреси надлежног органа који именују или успостављају у примени овог члана, као и о свакој за то везаној промени.

Надлежни орган за потребе Анекса I, III и IV

Члан 6.

1. За потребе Анекса I, надлежни орган је орган који је именovala или успоставила држава чланица којој лице подноси захтев за издавање дозволе.

2. За потребе Анекса III и за надзор над захтевима из Анекса I у погледу пружалаца услуга у ваздушној пловидби, надлежни орган је:

(а) орган који је именovala или успоставила држава чланица као свој надлежни орган за надзор, у којој подносилац захтева има главно место пословања или, ако постоји, регистровану канцеларију, изузев ако је другачије предвиђено у билатералним или мултилатералним споразумима између држава чланица или њихових надлежних органа;

(б) Агенција, ако подносилац захтева има главно место пословања или, ако

постоји, регистровану канцеларију, изван територије држава чланица.

3. За потребе Анекса IV, надлежни орган је:

(а) за ваздухопловно-медицинске центре:

(i) орган који је именovala држава чланица у којој ваздухопловно-медицински центар има главно место пословања;

(ii) Агенција, ако се ваздухопловно-медицински центар налази у трећој држави;

(б) за овлашћене лекаре:

(i) орган који је именovala држава чланица у којој овлашћени лекар има главно место пословања;

(ii) ако се главно место пословања овлашћеног лекара налази у трећој држави, орган који је именovala држава чланица којем подносилац захтева за овлашћеног лекара подноси захтев за издавање сертификата.

Прелазне одредбе

Члан 7.

1. Сматра се да су дозволе, овлашћења и додатна и посебна овлашћења који су издати у складу са одговарајућим одредбама националног законодавства на основу Директиве 2006/23/ЕЗ, као и дозволе, овлашћења и додатна и посебна овлашћења који су издати у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 805/2011, издати у складу са овом уредбом.

2. Имаоци овлашћења за аеродромску контролу визуелну (*ADV*) који не поседују овлашћење за аеродромску контролу инструменталну (*ADI*), овлашћени су да и даље пружају услуге контроле летења у аеродромском саобраћају на аеродрому који нема објављене процедуре инструменталног прилаза или одласка, под условом да се одржава важење посебног овлашћења за локацију у вези са овлашћењем *ADV*.

Промене овлашћења и додатних овлашћења

Члан 8.

1. Надлежни органи су дужни да промене назив овлашћења аеродромска контрола инструментална (*ADI*) издатих пре 4. августа 2024. године у овлашћење аеродромске контроле (*ADC*) најкасније до 4. августа 2027. године, на начин који је утврдио надлежни орган.

2. Надлежни органи не смеју издавати дозволе које укључују овлашћења аеродромске контроле визуелне (*ADV*) након 4. августа 2024. године, изузев контролорима летења из члана 7. став 2.

3. Надлежни органи не смеју издавати дозволе које укључују додатна овлашћења за контролу у ваздуху (*AIR*), контролу кретања на земљи (*GMC*), торањску контролу (*TWR*), контролу кретања на земљи са надзорном компонентом (*GMS*), аеродромску радарску контролу (*RAD*) и терминалну контролу (*TCL*) након 4. августа 2024. године.

4. Права из додатних овлашћења контроле у ваздуху (*AIR*), контроле кретања на земљи (*GMC*) и торањске контроле (*TWR*) издатих пре 4. августа 2024. године постају део права из овлашћења аеродромске контроле (*ADC*). Ако је коришћење права имаоца ограничено само на контролу у ваздуху или контролу на земљи, то се наводи у посебном овлашћењу за локацију, у складу са тачком АТСО.В.020(д) Анекса I, приликом промене назива овлашћења аеродромска контрола инструментална (*ADI*) у аеродромску контролу (*ADC*) у складу са ставом 1. овог члана.

5. Права дата додатним овлашћењем за контролу кретања на земљи са надзорном компонентом (*GMS*) издата пре 4. августа 2024. године постају део права посебног овлашћења за локацију повезаног са овлашћењем аеродромске контроле.

6. Надлежни органи морају да промене назив додатног овлашћења аеродромске радарске контроле (*RAD*) издатог пре 4. августа 2024. године у додатно овлашћење аеродромске контроле надзорне (*SUR*) приликом промене назива овлашћења аеродромске контроле инструменталне (*ADI*) у аеродромску контролу (*ADC*) у складу са ставом 1. овог члана.

7. Права дата додатним овлашћењем терминалне контроле (*TCL*) издатог пре 4. августа 2024. године постају део права посебног овлашћења за локацију повезаног са овлашћењем прилазне контроле надзорне (*APS*) или обласне контроле надзорне (*ACS*).

Конверзија националних дозвола војних контролора летења у дозволе студента контролора летења

Члан 8а.

1. Ималац националне дозволе војног контролора летења коју је издала држава чланица може поднети захтев за конверзију те дозволе у дозволу студента контролора летења из тачке АТСО.В.001. Захтев за конверзију дозволе подноси се надлежном органу државе чланице у којој је кандидат био у војној служби.

2. Надлежни орган који је примио захтев из става 1. признаје обуку подносиоцу захтева, у сврху доказивања усклађености са релевантним захтевима из Анекса I (Део АТСО), у складу са националним извештајем о конверзији утврђеним од стране надлежног органа дотичне државе чланице.

3. Надлежни орган дотичне државе чланице мора да обавести Агенцију о националном извештају о конверзији и да:

(а) у извештају опише националне захтеве на основу којих се издају дозволе војног контролора летења у тој држави чланици;

(б) у извештају опише обим права из дозволе војног контролора летења из тачке (а);

(ц) у извештају наведе на које услове из Анекса I (Део АТСО) се признавање односи;

(д) у извештају наведе додатну обуку, укључујући потребне испите и процене, које кандидати треба да предузму; потребне испите и процене спроводи организација за обуку која испуњава услове утврђене у Анексу III (Део АТСО.ОР) и која је сертификована за пружање почетне обуке у сврху издавања дозвола студента контролора летења у складу са овом уредбом;

(е) уз извештај приложи изјаву којом се потврђује да се усклађеност подносиоца захтева са захтевима за обуку, испитивање и процену описаним у националном извештају о конверзији може сматрати еквивалентном успешном завршетку почетне обуке која се захтева овом уредбом у сврху издавања дозволе студента контролора летења;

(ф) уз извештај приложи копију све релевантне пратеће документације, укључујући копије релевантних националних захтева и процедура којима се доказује да је надлежни орган државе чланице утврдио елементе наведене у горенаведеним тач. (а)-(е).

Измена Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012

Члан 9.

У члану 2. Спроведбене Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012, тачка 104. мења се и гласи:

„104. „психоактивна супстанца” означава алкохол, опијате, канабиноиде, седативе и хипнотике, кокаин, остале психостимулансе, халуциногене и испариве раствараче, док се кафа и дуван искључују;”.

Стављање ван снаге

Члан 10.

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 ставља се ван снаге.

Ступање на снагу и примена

Члан 11.

1. Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у *Службеном листу Европске уније*.

Примењује се од 30. јуна 2015. године.

2. Изузетно од става 1, државе чланице могу да донесу одлуку да не примене Анексе I до IV, у целости или делимично, пре 31. децембра 2016. године.

Ако држава чланица користи ову могућност, она мора да обавести Комисију и Агенцију најкасније до 1. јула 2015. године. У овом обавештењу она мора да опише обим оваквог одступања, као и програм за спровођење који садржи предвиђене активности и рок. У том случају, релевантне одредбе Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 настављају да се примењују.

Ова уредба је у целини обавезујућа и непосредно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС I

ДЕО АТСО

ЗАХТЕВИ ЗА ЛИЦЕНЦИРАЊЕ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

АТСО.А.001 Предмет и обим

Овим делом, утврђеним у овом анексу, успостављају се захтеви за издавање, стављање ван снаге и суспензију дозвола студената контролора летења и дозвола контролора летења, припадајућих овлашћења и додатних и посебних овлашћења, као и услови њиховог важења и коришћења.

АТСО.А.005 Захтев за издавање дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења

- (а) Захтев за издавање дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења се доставља надлежном органу у складу са процедуром коју је успоставио тај орган.
- (б) Захтев за издавање нових овлашћења или додатних и посебних овлашћења, за продужење или обнову додатних и посебних овлашћења и за поновно издавање дозволе се доставља надлежном органу који је издао ту дозволу.
- (ц) Дозвола остаје власништво лица којем је издата, изузев у случају када је надлежни орган ставио дозволу ван снаге. Дозвола мора да садржи потпис имаоца дозволе.
- (д) Дозвола мора да садржи све релевантне информације које се односе на права која се дају дозволом и мора да буде усаглашена са захтевима Додатка 1 Анекса II.

АТСО.А.010 Захтев за промену надлежног органа

- (а) Ако намерава да користи права из посебног овлашћења за локацију у држави чланици чији надлежни орган није онај који је издао дозволу, ималац дозволе мора да захтева да се изврши замена надлежног органа за надлежни орган државе чланице у којој ће се та права користити у складу са процедуром коју је утврдио тај орган. У ту сврху надлежни органи о којима је реч дужни су да размењују све информације неопходне за спровођење замене надлежног органа и замене дозвола у складу са процедурама из тачке АТСО.АР.В.001(ц) и тачке АТСО.АР.Д.003.
- (б) Одступајући од горенаведене тачке (а), промена надлежног органа није потребна ако се на синтетичком уређају за обуку користе само права инструктора или процењивача за обуку на синтетичком уређају или ако се користе права из дозволе студента контролора летења.
- (ц) За потребе коришћења права из дозволе у држави чланици у којој дозвола није издата, ималац дозволе мора да испуни услове познавања језика из тачке АТСО.В.030 које је утврдила држава чланица у којој ће се права из дозволе користити.

АТСО.А.015 Коришћење права из дозволе и привремена неспособност

- (а) Коришћење права из дозволе зависи од овлашћења и додатних овлашћења, важења

посебног овлашћења за локацију и посебних овлашћења из дозволе, као и од лекарског уверења, изузев ако се лекарско уверење не захтева у складу са тачком (б).

(б) Лекарско уверење није потребно приликом коришћења права инструктора или процењивача на синтетичком уређају за обуку.

(ц) Имаоци дозвола не смеју да користе права из својих дозвола када сумњају у своју способност да их користе на безбедан начин и морају у таквим случајевима одмах да обавесте одговарајућег пружаоца услуга у ваздушној пловидби о привременој неспособности коришћења права из дозволе.

(д) Пружаоци услуга у ваздушној пловидби могу прогласити имаоца дозволе привремено неспособним ако сазнају да постоји било каква сумња да имаоца дозволе није у стању да безбедно користи права из дозволе.

(е) Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да израде и примењују објективне, транспарентне и недискриминаторне процедуре којима се омогућава да имаоци дозвола прогласе привремену неспособност за коришћење права из својих дозвола у складу са тачком (ц), да прогласе привремену неспособност имаоца дозволе у складу са тачком (д) и да о томе обавесте надлежни орган како је одређено том процедуром.

(ф) Процедуре из тачке (е) морају да буду обухваћене процедуром одржавања стручности у јединици контроле летења у складу са тачком АТСО.В.025(а)(13).

АТСО.А.020 Стављање ван снаге и суспензија дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења

(а) Надлежни орган може да суспендује или стави ван снаге дозволе, овлашћења, додатна и посебна овлашћења у складу са АТСО.АР.Д.005, ако имаоца дозволе не испуњава захтеве овог дела.

(б) Ако је имаоцу дозволе дозвола стављена ван снаге, он мора одмах да врати дозволу надлежном органу, у складу са управним поступцима које је успоставио надлежни орган.

(ц) Са издавањем дозволе контролора летења дозвола студента контролора летења се ставља ван снаге и враћа надлежном органу који издаје дозволу контролора летења.

ПОДДЕО Б

ДОЗВОЛЕ, ОВЛАШЋЕЊА И ДОДАТНА И ПОСЕБНА ОВЛАШЋЕЊА

АТСО.В.001 Дозвола студента контролора летења

(а) Имаоци дозволе студента контролора летења су овлашћени да пружају услуге контроле летења у складу са овлашћењима и додатним овлашћењима из својих дозвола под надзором инструктора за обуку на радном месту и да похађају обуку за друго додатно овлашћење и посебно овлашћење за локацију.

(б) Кандидати за дозволу студента контроле летења морају да:

(1) имају најмање 18 година;

(2) са успехом заврше почетну обуку у организацији за обуку која испуњава захтеве из Анекса III (Део АТСО.ОР) који се односе на овлашћење, и ако је применљиво на додатно овлашћење, како је утврђено Делом АТСО, Поддео Д, Одељак 2, у року од 12 месеци који претходе подношењу захтева;

(3) поседују важеће лекарско уверење;

(4) докажу одговарајући ниво језичког знања у складу са захтевима који су прописани у АТСО.В.030.

(ц) Дозвола студента контролора летења мора да садржи посебно језичко овлашћење,

најмање једно овлашћење, и ако је применљиво, једно додатно овлашћење.

(д) Ималац дозволе студента контролора летења који није почео да користи права из дозволе у року од годину дана од дана њеног издавања или је прекинуо коришћење тих права у периоду дужем од једне године може започети или наставити обуку на радном месту у оквиру тог овлашћења искључиво:

(1) ако је организација за обуку, која испуњава захтеве утврђене у Анексу III (Део АТСО.ОР) и која је сертифицирана за пружање почетне обуке релевантне за овлашћење, извршила процену претходне стручности у погледу тога да ли ималац дозволе студента контролора летења и даље испуњава услове релевантне за то овлашћење, и

(2) након испуњавања свих услова у погледу обуке који произилазе из процене из горенаведене тачке (д)(1).

АТСО.В.005 Дозвола контролора летења

(а) Имаоци дозволе контролора летења су овлашћени да пружају услуге контроле летења у складу са овлашћењима и додатним овлашћењима у својој дозволи и да користе права на основу посебних овлашћења садржаних у њој.

(б) Права из дозволе контролора летења обухватају права из дозволе студента контролора летења, како је утврђено у АТСО.В.001(а).

(ц) Подносиоци захтева за прво издавање дозволе контролора летења морају да:

(1) имају дозволу студента контролора летења;

(2) имају завршену обуку за посебно овлашћење за локацију и успешно положене одговарајуће испите и процене у складу са захтевима прописаним у Делу АТСО, Поддео Д, Одељак 3;

(3) имају важеће лекарско уверење;

(4) докажу одговарајући ниво језичког знања у складу са захтевима који су прописани у АТСО.В.030.

(д) Валидација дозволе контролора летења се врши уписом једног или више овлашћења и релевантног додатног овлашћења, посебног овлашћења за локацију и посебног језичког овлашћења за које је обука била успешна.

(е) Ималац дозволе контролора летења који није почео да користи добијено овлашћење у року од годину дана од датума његовог издавања, може започети обуку на радном месту у оквиру тог овлашћења само:

(1) ако је организација за обуку која испуњава захтеве утврђене у Анексу III (Део АТСО.ОР) и која је сертифицирана да спроводи почетну обуку релевантну за то овлашћење, извршила процену претходне стручности којом се утврђује да ли ималац дозволе и даље испуњава услове релевантне за то овлашћење, и

(2) након испуњавања свих услова у погледу обуке који произилазе из процене у вези са горенаведеном тачком (е)(1).

АТСО.В.010 Овлашћења контролора летења

(а) Дозволе морају да садрже једно или више следећих овлашћења како би се назначила врста услуге коју је ималац дозволе овлашћен да пружа:

(1) овлашћење аеродромске контроле (ADC), које указује на то да је ималац дозволе стручан за пружање услуге контроле летења у аеродромском саобраћају;

(2) овлашћење прилазне контроле процедуралне (APP), које указује на то да је ималац дозволе оспособљен да пружа услугу контроле летења ваздухопловима у доласку, одласку или прелету, без употребе надзорног уређаја;

(3) овлашћење прилазне контроле надзорне (*APS*), које указује на то да је ималац дозволе оспособљен да пружа услугу контроле летења ваздухопловима у доласку, одласку или прелету уз употребу надзорног уређаја;

(4) овлашћење обласне контроле процедуралне (*ACP*), које указује на то да је ималац дозволе оспособљен за пружање услуге контроле ваздушног саобраћаја ваздухопловима без употребе надзорног уређаја;

(5) овлашћење обласне контроле надзорне (*ACS*), које указује на то да је ималац дозволе оспособљен за пружање услуге контроле летења ваздухопловима који остварује уз употребу надзорног уређаја.

(б) Ималац овлашћења који је прекинуо коришћење права повезаних са тим овлашћењем у току периода од четири или више претходних узастопних година може започети обуку на радном месту за то овлашћење само:

(1) ако је организација за обуку, која испуњава захтеве утврђене у Анексу III (Део АТСО.ОР) и која је сертификована за пружање обуке релевантне за овлашћење, претходно извршила процену стручности у погледу тога да ли ималац овлашћења и даље испуњава услове тог овлашћења, и;

(2) након испуњавања свих услова у погледу обуке који произилазе из процене из горенаведене тачке (б)(1).

АТСО.В.015 Додатна овлашћења

(а) Овлашћење аеродромске контроле (*ADC*) може да садржи додатно овлашћење аеродромске контроле надзорне (*SUR*), што указује на то да је ималац дозволе оспособљен за пружање услуга аеродромске контроле помоћу надзорних система.

(б) Овлашћење прилазне контроле надзорне (*APS*) може да садржи једно или више додатних овлашћења:

(1) додатно овлашћење за прецизни прилазни радар (*PAR*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу прецизних прилаза са земље уз коришћење прецизног прилазног радара за ваздухоплове у завршном прилазу полетно-слетној стази;

(2) додатно овлашћење за прилаз по надзорном радару (*SRA*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу непрецизних прилаза вођених са земље уз коришћење надзорног уређаја за ваздухоплове у завршном прилазу полетно-слетној стази.

(ц) Овлашћење обласне контроле процедуралне (*ACP*) може да садржи додатно овлашћење за океанску контролу (*OCN*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услуге контроле летења ваздухопловима који врше операције у области океанске контроле.

(д) Овлашћење обласне контроле надзорне (*ACS*) може да садржи додатно овлашћење за океанску контролу (*OCN*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услуге контроле летења ваздухопловима који врше операције у области океанске контроле.

АТСО.В.020 Посебна овлашћења за локацију

(а) Посебно овлашћење за локацију овлашћује имаоца дозволе да пружа услуге контроле летења у одређеном сектору, групи сектора и/или на одређеном радном месту у надлежности јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају.

(б) Кандидати за посебно овлашћење за локацију морају да успешно заврше обуку за посебно овлашћење за локацију у складу са захтевима прописаним у Делу АТСО,

Поддео Д, Одељак 3.

(ц) Изузетно од тачке (б), фаза обуке на радном месту у Делу АТСО, Поддео Д, Одељак 3 се не мора захтевати ако се посебно овлашћење за локацију издаје у вези са издавањем привременог *ОЛТИ* овлашћења за исту локацију.

(д) Ограничења у коришћењу права датих овлашћењем аеродромске контроле летења (*ADC*) морају да буду наведена у посебном овлашћењу за локацију.

(е) Кандидати за стицање посебног овлашћења за локацију који врше промену надлежног органа сходно тачки АТСО.А.010 морају, поред услова утврђених у тачки АТСО.В.020(б), да испуњавају и услове из тачке АТСО.Д.060(ф).

(ф) За контролоре летења који пружају услуге контроле летења ваздухопловима који врше пробне летове, надлежни орган може, поред захтева утврђених у тачки (б), да одреди додатне захтеве које је потребно испунити.

(г) Посебно овлашћење за локацију важи за период дефинисан процедуром одржавања стручности у јединици контроле летења. Овај период не сме да буде дужи од три године.

(х) Период важења посебних овлашћења за локацију у случају почетног издавања и обнављања овлашћења почиње најкасније 30 дана од датума када је процена успешно завршена.

(и) Посебна овлашћења за локацију се продужавају ако је:

(1) кандидат користио права из дозволе минималан број сати како је утврђено у процедури одржавања стручности у јединици контроле летења;

(2) кандидат похађао обуку за обнову знања у периоду важења посебног овлашћења за локацију у складу са процедуром одржавања стручности у јединици контроле летења;

(3) процена стручности кандидата извршена у складу са процедуром одржавања стручности у јединици контроле летења најраније три месеца пре датума истека важења посебног овлашћења за локацију.

(ј) Посебна овлашћења за локацију се продужавају под условом да су захтеви прописани у тачки (и) испуњени у периоду од три месеца који непосредно претходи датуму њиховог истека. У таквим случајевима, период важења се рачуна од датума истека.

(к) Ако се важење посебног овлашћења за локацију продужава пре периода прописаног у тачки (ј), његов рок важења почиње најкасније 30 дана од датума када је процена успешно завршена, под условом да су испуњени и захтеви из тач. (и)(1) и (2).

(л) Ако истекне важење посебног овлашћења за локацију, да би обновио овлашћење имаалац дозволе мора да успешно заврши обуку за посебно овлашћење за локацију у складу са захтевима прописаним у Делу АТСО, Поддео Д, Одељак 3.

АТСО.В.025 Процедуре одржавања стручности у јединици контроле летења

(а) Процедуру одржавања стручности у јединици контроле летења утврђује пружалац услуга у ваздушној пловидби, а одобрава надлежни орган. Процедура одржавања стручности у јединици контроле летења мора да обухвати најмање следеће елементе:

(1) рок важења посебног овлашћења за локацију у складу са тачком АТСО.В.020 (г);

(2) најдужи континуирани период у току важења посебног овлашћења за локацију у коме нису коришћена права из тог овлашћења. Овај период не сме да буде дужи од 90 календарских дана;

(3) минималан број сати или, у случају додатних овлашћења *SRA* и *PAR* минимални број прилаза, за коришћење права из посебног овлашћења за

локацију у дефинисаном временском периоду, који не сме да прелази 12 месеци, за потребе тачке АТСО.В.020(и)(1). Инструкторима за обуку на радном месту који користе права посебног овлашћења *ОЈП* време проведено у вршењу обуке се признаје највише до 50 % у погледу сати који су потребни за продужење посебног овлашћења за локацију;

(4) процедуре за случајеве када ималац дозволе не испуњава захтеве утврђене у тач. (а)(2) и (3);

(5) поступке за процену стручности, укључујући процену предмета из обуке освежења знања у складу са тачком АТСО.Д.080(б);

(6) поступке за проверу теоријског знања и разумевања неопходног за коришћење права датих овлашћењима и додатним и посебним овлашћењима;

(7) поступке за прецизирање тема и подтема, циљева и метода за континуирану обуку;

(8) минимално трајање и учесталост обуке освежења знања;

(9) поступке за проверу теоријских знања и/или процену практичних вештина стечених током обуке за конверзију, укључујући пролазне оцене за испите;

(10) поступке у случају незадовољавајућег успеха на испиту или процени, укључујући жалбене поступке;

(11) квалификације, улоге и одговорности особља за обуку;

(12) процедуру којом се обезбеђује да су инструктори практичне обуке вежбали технике обуке у процедурама за које се обука пружа у складу са тачком АТСО.С.010(б)(3) и тачком АТСО.С.030(б)(3);

(13) процедуре за проглашавање и поступање у случајевима привремене неспособности коришћења права из дозволе, као и за обавештавање надлежног органа у складу са тачком АТСО.А.015 (е);

(14) утврђивање евиденција које треба да се воде за континуирану обуку и процене, у складу са тачком АТСО.ОР.С.020;

(15) поступак и разлоге за преиспитивање и измену процедуре одржавања стручности у јединици контроле летења и њено подношење надлежном органу. Преиспитивање процедуре одржавања стручности у јединици контроле летења врши се најмање једном у три године.

(б) Да би испунили захтев прописан у тачки (а)(3), пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да воде евиденцију о сатима током којих сваки ималац дозволе користи права из посебног овлашћења за локацију радећи у секторима, групи сектора и/или на радним местима у *АТС* јединици и морају да доставе те податке надлежним органима и имаоцу дозволе на захтев.

(ц) Приликом израде процедура из тач. (а)(4) и (а)(13), пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да се примењују механизми којима се гарантује поштен однос према имаоцу дозволе ако се важеће додатних и посебних овлашћења не може продужити.

АТСО.В.030 Посебно језичко овлашћење

(а) Контролори летења и студенти контролори летења не смеју да користе права из својих дозвола ако немају важеће посебно језичко овлашћење из енглеског језика и, ако је применљиво, из језика које захтева држава чланица из безбедносних разлога у *АТС* јединици, као што је објављено у Зборнику ваздухопловних информација. У посебном језичком овлашћењу се наводе језик, ниво језичког знања и рок важења.

(б) Ниво језичког знања се утврђује у складу са скалом за оцену која је прописана у Додатку 1 Анекса I.

(ц) Кандидат за упис било ког посебног језичког овлашћења мора да докаже, у складу са скалом за оцену из тачке (б), најмање оперативни ниво (ниво четири) језичког знања. У ту сврху, кандидат мора да:

- (1) ефективно комуницира у искључиво говорним ситуацијама (телефон/радио-телефонија) и у ситуацијама лицем у лице;
- (2) прецизно и јасно комуницира о уобичајеним, конкретним темама и темама везаним за посао;
- (3) користи одговарајуће комуникацијске стратегије за размену порука и препознаје и разрешава неспоразуме у општем контексту или контексту везаним за посао;
- (4) успешно и са релативном лакоћом савладава језичке изазове настале због компликације или неочекиваног развоја догађаја који се дешавају у контексту рутинске радне ситуације или комуникацијског задатка са којима је на други начин упознат; и
- (5) користи дијалект или акценат који је разумљив у ваздухопловној заједници.

(д) Изузетно од тачке (ц), пружалац услуга у ваздушној пловидби може да захтева напредни ниво (ниво пет) скале за процену језичког знања која је прописана у Додатку 1 Анекса I, у случају када оперативне околности одређеног овлашћења, додатног или посебног овлашћења захтевају виши ниво језичког знања из безбедносних разлога. Овакав захтев мора да буде недискриминаторан, пропорционалан, транспарентан и објективно оправдан од стране пружаоца услуга у ваздушној пловидби који жели да примени виши ниво језичког знања и мора да га одобри надлежни орган.

(е) Језичко знање се доказује сертификатом који потврђује резултат процене.

АТСО.В.035 Рок важења посебног језичког овлашћења

(а) Рок важења посебног језичког овлашћења, у зависности од нивоа који је утврђен у складу са Додатком 1 Анекса I, је:

- (1) за оперативни ниво (ниво четири), три године од датума процене; или
- (2) за напредни ниво (ниво пет), шест година од датума процене;
- (3) за експертски ниво (ниво шест):
  - (i) девет година од датума процене, за енглески језик;
  - (ii) неограничено, за сваки други језик који је наведен у АТСО.В.030(а).

(б) Рок важења посебних језичких овлашћења у случају првог издавања и обнове започиње најкасније 30 дана од датума када је успешно завршена процена језичког знања.

(ц) Важење посебних језичких овлашћења се продужава након успешне процене језичког знања спроведене у периоду од три месеца пре истека рока важења. У таквим случајевима нови рок важења се рачуна од датума истека важења.

(д) Ако се важење посебног језичког овлашћења продужава пре периода који је наведен у тачки (ц), рок важења започиње најкасније 30 дана од датума када је успешно завршена процена језичке стручности.

(е) Ако је рок важења посебног језичког овлашћења истекао, ималац дозволе, да би обновио овлашћење, мора да успешно заврши процену језичког знања.

АТСО.В.040 Процена језичког знања

(а) Доказивање језичког знања се врши кроз метод процене који је одобрио надлежни орган и који садржи:

- (1) поступак који се користи за процену;

- (2) квалификације процењивача;
  - (3) жалбени поступак.
- (б) Тела за процену језичког знања морају да испуњавају захтеве које су успоставили надлежни органи у складу са АТСО.АР.А.010.

АТСО.В.045 Обука из језика

- (а) Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде обуку из језика за одржавање потребног нивоа језичког знања контролора летења за:
- (1) имаоце посебног језичког овлашћења на оперативном нивоу (ниво четири);
  - (2) имаоце дозволе који немају могућност да редовно примењују своје вештине ради одржавања својих језичких вештина.
- (б) Обука из језика може, такође, да буде доступна у облику континуиране обуке.

ПОДДЕО Ц

ЗАХТЕВИ ЗА ИНСТРУКТОРЕ И ПРОЦЕЊИВАЧЕ

ОДЕЉАК 1

Инструктори

АТСО.С.001 Инструктори теоријске обуке

- (а) Теоријску обуку могу да спровode само одговарајуће квалификовани инструктори.
- (б) Инструктор теоријске обуке је одговарајуће квалификован ако:
- (1) има дозволу контролора летења и/или има професионалну квалификацију која одговара предмету који предаје и/или је организацији за обуку доказао да има одговарајуће знање и искуство;
  - (2) је доказао организацији за обуку да поседује вештине спровођења теоријске обуке.

АТСО.С.005 Инструктори практичне обуке

Лице може да спроводи практичну обуку само ако има дозволу контролора летења са посебним овлашћењем инструктора за обуку на радном месту (*OJTI*) или посебним овлашћењем инструктора за спровођење обуке на синтетичком уређају за обуку (*STDI*).

АТСО.С.010 Права инструктора за обуку на радном месту (*OJTI*)

- (а) Имаоци посебног овлашћења *OJTI* имају право да спровode практичну обуку и надзор над оперативним радним местима за која имају важеће посебно овлашћење за локацију и на синтетичком уређају за обуку у оквиру овлашћења која имају.
- (б) Имаоци посебног овлашћења *OJTI* могу да користе права на основу посебног овлашћења само ако су:
- (1) најмање две године користили права на основу овлашћења за које ће спроводити обуку;
  - (2) најмање шест месеци непосредно пре спровођења обуке користили права важећег посебног овлашћења за локацију за које ће спроводити обуку;

(3) вежбали вештине спровођења обуке из оних процедура за које ће спроводити обуку.

(ц) Надлежни орган може да смањи период од две године из тачке (б)(1) на најмање једну годину на захтев организације за обуку.

АТСО.С.015 Захтев за посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту

Подносиоци захтева за посебно овлашћење *ОЈТИ* морају:

- (а) да имају дозволу контролора летења са важећим посебним овлашћењем за локацију;
- (б) да су користили права из дозволе контролора летења најмање две године непосредно пре подношења захтева. Надлежни орган може да скрати овај период на најмање једну годину на захтев организације за обуку; и
- (ц) да су у току 12 месеци пре подношења захтева успешно завршили технике практичне обуке која обухвата неопходна знања и педагошке вештине и да су оцењени на одговарајући начин.

АТСО.С.020 Важење посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту

- (а) Период важења посебног овлашћења *ОЈТИ* је три године.
- (б) Посебно овлашћење *ОЈТИ* се може продужити након успешно завршене обуке освежења знања из практичних вештина током важења овлашћења, под условом да је испуњен захтев из тачке АТСО.С.015(а).
- (ц) Ако је важење посебног овлашћења *ОЈТИ* истекло, оно се може обновити ако је у периоду од 12 месеци који претходе захтеву за обнову ималац овлашћења:
  - (1) завршио обуку освежења знања из вештина практичне обуке; и
  - (2) положио практичну процену стручности за инструктора за обуку на радном месту,под условом да је испуњен захтев из тачке АТСО.С.015(а).
- (д) У случају првог издавања и обнове, период важења посебног овлашћења *ОЈТИ* почиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене.
- (е) Ако захтев из тачке АТСО.С.015(а) није испуњен, посебно овлашћење *ОЈТИ* се може заменити посебним овлашћењем *STDI*, под условом да постоји усаглашеност са захтевима из тачке АТСО.С.040 (б) и (ц).

АТСО.С.025 Привремена *ОЈТИ* ауторизација

- (а) Ако усаглашеност са захтевима прописаним у АТСО.С.010(б)(2) није могућа, надлежни орган може да изда привремену *ОЈТИ* ауторизацију на основу безбедносне анализе пружаоца услуга у ваздушној пловидби.
- (б) Привремена *ОЈТИ* ауторизација из тачке (а) може да се изда имаоцима важећег посебног овлашћења *ОЈТИ* издатог у складу са АТСО.С.015.
- (ц) Привремена *ОЈТИ* ауторизација из тачке (а) се ограничава на обуку која је неопходна да се реше изузетне ситуације и њено важење не сме да прекорачи годину дана или рок важења посебног овлашћења *ОЈТИ* издатог у складу са АТСО.С.015, у зависности од тога шта је раније.

АТСО.С.030 Права инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку (*STDI*)

- (а) Имаоци посебног овлашћења *STDI* су овлашћени да спроводе практичну обуку на синтетичким уређајима за обуку:

- (1) за предмете практичне природе у току почетне обуке;
- (2) за обуку у јединици контроле летења која није *OJT*; и
- (3) за континуирану обуку.

Ако *STDI* спроводи *pre-OJT*, мора да има или да је имао одговарајуће посебно овлашћење за локацију.

- (б) Имаоци посебног *STDI* овлашћења могу да користе права тог овлашћења само ако:
- (1) имају најмање две године искуства у овлашћењу за које ће спроводити обуку;
  - (2) су доказали знање из постојеће оперативне праксе;
  - (3) су вежбали технике обуке из процедура за које ће спроводити обуку.

(ц) Као изузетак од тачке (б)(1):

- (1) на захтев организације за обуку, надлежни орган може скратити период од две године на најмање годину дана;
- (2) за потребу основне обуке свако овлашћење се сматра одговарајућим;
- (3) за потребу обуке за овлашћење, обуку за посебне и одабране оперативне задатке може да спроводи *STDI* који има овлашћење релевантно за тај посебан и одабран оперативни задатак.

АТСО.С.035 Захтев за посебно овлашћење инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку

Подносиоци захтева за издавање посебног овлашћења *STDI* морају:

- (а) да најмање две године користе права из дозволе контролора летења за било које овлашћење. Надлежни орган може скратити овај рок на најмање годину дана на захтев организације за обуку; и
- (б) да, у току 12 месеци пре подношења захтева, успешно заврше технике практичне обуке која обухвата неопходна знања и педагошке вештине уз коришћење теоријских и практичних метода и да су оцењени на одговарајући начин.

АТСО.С.040 Важење посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку

- (а) Период важења посебног овлашћења *STDI* је три године.
- (б) Посебно овлашћење *STDI* се може продужити током његовог важења након успешно завршене обуке освежења знања из практичних вештина у извођењу наставе и постојеће оперативне праксе.
- (ц) Ако је важење посебног овлашћења *STDI* истекло оно се може обновити ако је, у периоду од 12 месеци који претходе захтеву за обнову, ималац посебног овлашћења *STDI*:
  - (1) завршио обуку освежења знања из вештина практичне обуке и постојеће оперативне праксе; и
  - (2) положио практичну процену стручности за инструктора за обуку.
- (д) У случају првог издавања и обнове, период важења посебног овлашћења *STDI* почиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене.

ОДЕЉАК 2.

Процењивачи

АТСО.С.045 Права процењивача

- (а) Процене може да спроводи само лице које има посебно овлашћење процењивача.
- (б) Имаоци посебног овлашћења процењивача су овлашћени да спроводе процене:
- (1) у току почетне обуке за издавање дозволе студента контролора летења или за издавање новог овлашћења и/или додатног овлашћења, према потреби;
  - (2) претходне стручности за потребе тач. АТСО.В.001(д), АТСО.В.005(е) и АТСО.В.010(б);
  - (3) студената контролора летења за издавање посебног овлашћења за локацију и додатног/додатних овлашћења, према потреби;
  - (4) контролора летења за издавање посебног овлашћења за локацију и додатног/додатних овлашћења, према потреби, као и за продужење и обнову посебног овлашћења за локацију;
  - (5) кандидата инструктора за практичну обуку или кандидата процењивача ако постоји усаглашеност са захтевима из тач. (д)(2)-(4).
- (ц) Имаоци посебног овлашћења процењивача могу да користе права из овлашћења само ако:
- (1) имају најмање две године искуства у овлашћењу и додатном овлашћењу или овлашћењима за која ће вршити процене; и
  - (2) су доказали знање постојеће оперативне праксе.
- (д) Поред захтева утврђених у тачки (ц), имаоци посебног овлашћења процењивача могу да користе права из овлашћења само:
- (1) за процене које доводе до издавања, продужења и обнове посебног овлашћења за локацију ако поседују посебно овлашћење за локацију повезано са проценом најмање у периоду од последњих годину дана;
  - (2) за процену стручности кандидата за издавање или обнову посебног овлашћења *STDI*, ако поседују посебно овлашћење *STDI* или *OJT* и користили су права из тог овлашћења најмање три године;
  - (3) за процену стручности кандидата за издавање или обнову посебног овлашћења *OJT*, ако поседују посебно овлашћење *OJT* и користили су права из тог овлашћења најмање три године;
  - (4) за процену стручности кандидата за издавање или обнову овлашћења процењивача, ако су користили права из овлашћења процењивача најмање три године.
- (е) Када врши процену за потребе издавања и обнове посебног овлашћења за локацију и за потребе осигурања надзора на оперативном радном месту, процењивач мора да има посебно овлашћење *OJT* или да *OJT* који има важеће посебно овлашћење за локацију повезано са проценом буде присутан.

АТСО.С.050 Лични интереси

Процењивачи не смеју да врше процене кад год може да постоји утицај на њихову објективност.

АТСО.С.055 Захтев за посебно овлашћење процењивача

Подносиоци захтева за издавање посебног овлашћења процењивача морају:

- (а) да најмање две године користе права из дозволе контролора летења; и
- (б) да, у току 12 месеци пре подношења захтева, успешно заврше обуку за процењивача која обухвата непходна знања и вештине, уз коришћење теоријских и практичних метода и да су оцењени на одговарајући начин.

АТСО.С.060 Важење посебног овлашћења процењивача

- (а) Период важења посебног овлашћења процењивача је три године.
- (б) Посебно овлашћење процењивача се може продужити у току његовог важења након успешно завршене обуке освежења знања из вештина процене и постојеће оперативне праксе.
- (ц) Ако је важење посебног овлашћења процењивача истекло, оно се може обновити ако је у периоду од 12 месеци који претходе захтеву за обнову ималац посебног овлашћења процењивача:
  - (1) завршио обуку освежења знања из вештина процене и постојеће оперативне праксе; и
  - (2) положио процену стручности процењивача.
- (д) У случају првог издавања и обнове, период важења посебног овлашћења процењивача почиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене.

АТСО.С.065 Привремена ауторизација процењивача

- (а) Ако није могуће испунити захтев који је прописан у АТСО.С.045(д)(1), надлежни орган може да одобри имаоцима посебног овлашћења процењивача издатог у складу са АТСО.С.055 да врше процене из АТСО.С.045(б)(3) и (4) како би се решиле изузетне ситуације или обезбедила независност процене, под условом да су испуњени захтеви утврђени у тач. (б) и (ц).
- (б) У циљу решавања изузетних ситуација, ималац посебног овлашћења процењивача мора, такође, да има посебно овлашћење за локацију са повезаним овлашћењем и, ако је применљиво, додатним овлашћењем, које је релевантно за процену, у претходном периоду од најмање годину дана. Ауторизација се ограничава на процене које су неопходне да би се решиле изузетне ситуације и њено важење не сме да прекорачи годину дана или рок важења посебног овлашћења процењивача издатог у складу са АТСО.С.055, у зависности од тога шта је раније.
- (ц) У циљу обезбеђења независности процене, због периодичне природе ималац посебног овлашћења процењивача мора, такође, да има посебно овлашћење за локацију са пратећим овлашћењем и, ако је применљиво, додатним овлашћењем, које је релевантно за процену, у претходном периоду од најмање годину дана. Рок важења ауторизације утврђује надлежни орган, али не сме да прекорачи рок важења посебног овлашћења процењивача издатог у складу са АТСО.С.055.
- (д) За издавање привремене ауторизације процењивача из разлога који су наведени у тач. (б) и (ц), надлежни орган може да захтева да му пружалац услуга у ваздушној пловидби достави безбедносну анализу.

ПОДДЕО Д

ОБУКА КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

ОДЕЉАК 1.

Општи захтеви

АТСО.D.001 Циљеви обуке контролора летења

Обука контролора летења мора да обухвати целокупност програма теоријске обуке, практичне вежбе, укључујући симулацију и обуку на радном месту која је потребна да би се стекле и одржавале вештине за пружање безбедних, редовних и експедитивних услуга контроле летења.

АТСО.D.005 Врсте обуке контролора летења

(а) Обука контролора летења се састоји од следећих врста обука:

(1) почетне обуке, која води издавању дозволе студента контролора летења или издавању новог овлашћења и, ако је применљиво, додатног овлашћења, и која обухвата:

(i) „основну обуку”: теоријска и практична обука осмишљена да пружи основно знање и практичне вештине које се односе на основне оперативне процедуре;

(ii) „обуку за овлашћење”: теоријска и практична обука осмишљена да пружи знање и практичне вештине које се односе на одређено овлашћење и, ако је применљиво, додатно овлашћење;

(2) обуке у јединици контроле летења, која води издавању дозволе контролора летења, издавању додатног овлашћења, валидацији овлашћења или додатног овлашћења и/или издавању или обнови посебног овлашћења за локацију. Обука обухвата следеће фазе:

(i) фазу прелазне обуке, осмишљену примарно за пружање знања и разумевање оперативних процедура, које су карактеристичне за одређену локацију и аспеката који су карактеристични за задатке; и

(ii) фазу обуке на радном месту, која је завршна фаза обуке у јединици контроле летења у току које се претходно стечене рутине и вештине обједињавају у практичном раду, под надзором квалификованог инструктора за обуку на радном месту у живом саобраћају.

(iii) Поред тач. (i) и (ii), за посебно овлашћење за локацију које захтева владање ситуацијама сложеног и густог саобраћаја, потребна је фаза припремне обуке како би се унапредиле претходно стечене рутине и вештине везане за овлашћење и како би се извршила припрема за ситуације у живом саобраћају са којима се могу сусрести у тој јединици.

(3) континуиране обуке, осмишљене за одржавање важења овлашћења у дозволи, која се састоји од:

(i) обуке освежења знања;

(ii) дообуке, када је релевантно.

(б) Поред врста обука које су наведене у тачки (а), контролори летења могу да похађају следеће врсте обука:

- (1) обуку за инструктора практичне обуке, која води издавању, продужењу или обнови посебног овлашћења *OJT* или *STDI*;
- (2) обуку за процењивача, која води издавању, продужењу или обнови посебног овлашћења процењивача.

ОДЕЉАК 2.

Захтеви за почетну обуку

АТСО.D.010 Садржај почетне обуке

(а) Почетна обука, намењена кандидату за дозволу студента контролора летења или за издавање новог овлашћења и/или, ако је применљиво, додатног овлашћења, се састоји од:

- (1) основне обуке, која обухвата све предмете, теме и подтеме које су садржане у Додатку 2 Анекса I; и
- (2) обуке за овлашћење, која обухвата предмете, теме и подтеме за најмање једно од следећих овлашћења:
  - (i) овлашћење аеродромске контроле - *ADC*, дефинисано у Додатку 3 Анекса I;
  - (ii) овлашћење прилазне контроле процедуралне - *APP*, дефинисано у Додатку 4 Анекса I;
  - (iii) овлашћење обласне контроле процедуралне - *ACP*, дефинисано у Додатку 5 Анекса I;
  - (iv) овлашћење прилазне контроле надзорне - *APS*, дефинисано у Додатку 6 Анекса I;
  - (v) овлашћење обласне контроле надзорне - *ACS*, дефинисано у Додатку 7 Анекса I.

(б) Обука намењена за ново овлашћење се састоји из предмета, тема и подтема које су применљиве на барем једно од овлашћења утврђених у тачки (а)(2).

(ц) Обука намењена за поновно активирање овлашћења после неуспешне процене претходне стручности у складу са АТСО.B.010(б) мора да буде прилагођена резултату процене.

(д) Обука намењена за додатно овлашћење се састоји од предмета, тема и подтема које је израдила организација за обуку и које су одобрене као део програма обуке.

(е) Основна и/или обука за овлашћење се могу допунити предметима, темама и подтемама које су додатне или специфичне за функционални блок ваздушног простора (*FAB*) или националне услове.

АТСО.D.015 План почетне обуке

План почетне обуке успоставља организација за обуку и одобрава надлежни орган. План почетне обуке мора да садржи најмање:

- (а) садржај програма почетне обуке која се спроводи у складу са АТСО.D.010;
- (б) структуру почетне обуке која се спроводи у складу са АТСО.D.020(б);
- (ц) поступак спровођења програма почетне обуке;
- (д) методе обуке;
- (е) минимално и максимално време трајања почетне обуке;
- (ф) у погледу АТСО.D.010(б), поступак за прилагођавање почетне обуке како би се узео у обзир успешно завршен програм основне обуке;

- (г) поступке испитивања и процена у складу са АТСО.D.025 и АТСО.D.035, као и циљеве учинка у складу са АТСО.D.030 и АТСО.D.040;
- (х) квалификације, улоге и одговорности особља за обуку;
- (и) поступак за рани прекид обуке;
- (ј) жалбени поступак;
- (к) утврђивање евиденција које морају да се воде за почетну обуку;
- (л) поступак и разлоге за преиспитивање и измене плана почетне обуке и њихово достављање надлежном органу. Преиспитивање плана почетне обуке мора да се врши најмање једном сваке три године.

АТСО.D.020 Основна обука и обука за овлашћење

- (а) Основна обука и обука за овлашћење се спроводе као посебне обуке или као интегрална обука.
- (б) Програме основне обуке и обуке за овлашћење или интегрални програм почетне обуке израђују и спроводе организације за обуку и одобрава их надлежни орган.
- (ц) Ако се почетна обука спроводи као интегрална обука мора да постоји јасна разлика између испита и процена за:
  - (1) основну обуку; и
  - (2) обуку за свако овлашћење.
- (д) Успешан завршетак почетне обуке или обуке за овлашћење за издавање новог овлашћења се доказује помоћу сертификата који издаје организација за обуку.
- (е) Успешан завршетак основне обуке се доказује помоћу сертификата који издаје организација за обуку на захтев полазника обуке.

АТСО.D.025 Испити и процене код основне обуке

- (а) Програми основне обуке морају да обухвате теоријски испит и процену.
- (б) Пролазна оцена на теоријском испиту се даје кандидату који постигне најмање 75 % од укупног броја бодова који се додељују за тај испит.
- (ц) Процена циљева учинка наведених у АТСО.D.030 се спроводи на тренажеру за део задатка или на симулатору.
- (д) Пролазна оцена код процене се додељује кандидату који доследно показује потребан учинак, као што је наведено у тачки АТСО.D.030 и показује понашање које се захтева за безбедно пружање услуге контроле летења.

АТСО.D.030 Циљеви учинка основне обуке

Процена мора да обухвати евалуацију следећих циљева учинка:

- (а) провера и коришћење уређаја и система на радном месту;
- (б) развијање и одржавање свести о ситуацији праћењем саобраћаја и идентификовањем ваздухоплова, ако је применљиво;
- (ц) праћење и ажурирање приказа података о лету;
- (д) одржавање континуираног слушања на одговарајућој фреквенцији;
- (е) издавање одговарајућих одобрења, инструкција и информација саобраћају;
- (ф) коришћење одобрене фразеологије;
- (г) ефективна комуникација;
- (х) примена раздвајања;
- (и) примена координације, према потреби;
- (ј) примена прописаних процедура за симулирани ваздушни простор;

- (к) откривање потенцијалних конфликта између ваздухоплова;
- (л) давање приоритета активностима;
- (м) одабир одговарајућих метода раздвајања.

АТСО.D.035 Испити и процене код обуке за овлашћење

- (а) Програми обуке за овлашћење морају да обухвате теоријски испит и процену.
- (б) Пролазна оцена на теоријском испиту се даје кандидату који постигне најмање 75 % од укупног броја бодова који се додељују за тај испит.
- (ц) Процена мора да се заснива на циљевима учинка обуке за овлашћење који су описани у АТСО.D.040.
- (д) Процена се спроводи на симулатору.
- (е) Пролазна оцена код процене се додељује кандидату који доследно показује потребан учинак описан у тачки АТСО.D.030 и показује понашање које се захтева за безбедно пружање услуге контроле летења.

АТСО.D.040 Циљеви учинка обуке за овлашћење

- (а) Циљеви учинка обуке за овлашћење и задаци циљева учинка морају да се дефинишу за сваки програм обуке за овлашћење.
- (б) На основу циљева учинка обуке за овлашћење од полазника обуке се захтева да:
  - (1) докаже способност управљања ваздушним саобраћајем на начин који осигурава безбедне, редовне и експедитивне услуге; и
  - (2) влада ситуацијама сложеног и густог саобраћаја.
- (ц) Поред тачке (б), циљеви учинка обуке за овлашћење аеродромске контроле (*ADC*) морају да обезбеде да полазници обуке:
  - (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисаног простора надлежности; и
  - (2) примењују технике аеродромске контроле и оперативне процедуре за аеродромски саобраћај.
- (д) Поред тачке (б), циљеви учинка обуке за овлашћење прилазне контроле процедуралне (*APP*) морају да обезбеде да полазници обуке:
  - (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности прилазне контроле летења; и
  - (2) примењују прилазну процедуралну контролу, технике планирања и оперативне процедуре на саобраћај у доласку, на чекању, у одласку и у прелету.
- (е) Поред тачке (б), циљеви учинка обуке за овлашћење прилазне контроле надзорне (*APS*) морају да обезбеде да полазници обуке:
  - (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности прилазне контроле летења; и
  - (2) примењују прилазну надзорну контролу, технике планирања и оперативне процедуре на саобраћај у доласку, на чекању, у одласку и у прелету.
- (ф) Поред тачке (б), циљеви учинка обуке за овлашћење обласне контроле процедуралне (*ACP*) морају да обезбеде да полазници обуке:
  - (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности обласне контроле летења; и
  - (2) примењују прилазну процедуралну контролу, технике планирања и оперативне процедуре на саобраћај у зони обласне контроле летења.
- (г) Поред тачке (б), циљеви учинка обуке за овлашћење обласне контроле надзорне (*ACS*) морају да обезбеде да полазници обуке:

- (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности обласне контроле летења; и
- (2) примењују обласну надзорну контролу, технике планирања и оперативне процедуре на саобраћај у зони обласне контроле летења.

ОДЕЉАК 3.

Захтеви за обуку у јединици контроле летења

АТСО.D.045 Садржај обуке у јединици контроле летења

- (а) Обука у јединици контроле летења се састоји од програма обуке за свако посебно овлашћење за локацију које је успостављено у АТС јединици, као што је дефинисано у плану обуке у јединици контроле летења.
- (б) Програме обуке за посебно овлашћење за локацију израђују и спроводе организације за обуку у складу са АТСО.D.060 и одобрава их надлежни орган.
- (ц) Обука у јединици контроле летења мора да обухвати:
  - (1) оперативне процедуре;
  - (2) аспекте специфичне за задатке;
  - (3) неуобичајене и ванредне ситуације; и
  - (4) људске факторе.

АТСО.D.050 Предуслови за обуку у јединици контроле летења

Под условом да су испуњени захтеви наведени у тач. АТСО.V.001(д), АТСО.V.005(е) и АТСО.V.010(б):

- (а) обуку у јединици контроле летења могу започети само лица која су са успехом завршила почетну обуку релевантну за овлашћење и, ако је применљиво, за додатно овлашћење;
- (б) фазу обуке на радном месту у јединици контроле летења могу започети само лица која су имаоци дозволе студента контролора летења или дозволе контролора летења са одговарајућим овлашћењем и, ако је применљиво, додатним овлашћењем.

АТСО.D.055 План обуке у јединици контроле летења

- (а) План обуке у јединици контроле летења мора да успостави организација за обуку за сваку АТС јединицу и мора да га одобри надлежни орган.
- (б) План обуке у јединици контроле летења мора да садржи најмање:
  - (1) овлашћења и додатна овлашћења за која се обука спроводи;
  - (2) структуру обуке у јединици контроле летења;
  - (3) списак обука за посебно овлашћење за локацију у складу са АТСО.D.060;
  - (4) поступак спровођења обука за посебно овлашћење за локацију;
  - (5) методе обуке;
  - (6) минимално трајање обуке за посебно овлашћење за локацију;
  - (7) поступак за прилагођавање програма обуке за посебно овлашћење за локацију, како би се узела у обзир стечена овлашћења и/или додатна овлашћења и искуство полазника обуке, када је релевантно;
  - (8) поступке за доказивање теоријског знања и разумевања у складу са АТСО.D.065, укључујући број, учесталост и тип, као и пролазне оцене за испите,

које морају да износе најмање 75 % од укупног броја бодова који се додељују за те испите;

- (9) поступке за процену у складу са АТСО.D.070, укључујући број и учесталост процена;
- (10) квалификације, улоге и одговорности особља за обуку;
- (11) поступак за рани прекид обуке;
- (12) жалбени поступак;
- (13) утврђивање евиденција које морају да се воде у складу са специфичностима обуке у јединици контроле летења;
- (14) списак утврђених неуобичајених и ванредних ситуација које су специфичне за свако посебно овлашћење за локацију;
- (15) поступак и разлоге за преиспитивање и измене плана обуке у јединици контроле летења и њихово достављање надлежном органу. Преиспитивање плана обуке у јединици контроле летења мора да се врши најмање једном сваке три године.

АТСО.D.060 Обука за посебно овлашћење за локацију

(а) Обука за посебно овлашћење за локацију представља комбинацију одговарајућих фаза обуке у јединици контроле летења за издавање или обнову посебног овлашћења за локацију у дозволи. Свака обука мора да садржи:

- (1) фазу прелазне обуке;
- (2) фазу обуке на радном месту.

Ако је потребно, у складу са АТСО.D.005(а)(2), укључује се фаза припремне обуке.

(б) Фазе обуке у јединици контроле летења које су наведене у тачки (а) се спровode засебно или на интегралан начин.

(ц) Програми обуке за посебно овлашћење за локацију морају да дефинишу наставне планове и циљеве учинка у складу са АТСО.D.045(ц) и морају да се спровode у складу са планом обуке у јединици контроле летења.

(д) Обука за посебно овлашћење за локацију која обухвата обуку за додатно овлашћење(а) у складу са АТСО.B.015 мора да се допуњава додатном обуком која омогућава стицање одређених вештина за додатно овлашћење.

(е) Обука предвиђена за додатно овлашћење се састоји од предмета, тема и подтема које је израдила организација за обуку и које су одобрене као део обуке.

(ф) Обуке за посебно овлашћење за локацију које похађају контролори летења или студенти контролори летења у држави чланици за коју надлежни орган није исти као онај који је издао дозволу морају се прилагодити тако да обухвате елементе почетне обуке специфичне за *FAB* или за националне услове. Исти захтев се примењује у случајевима када је кандидат за дозволу студента завршио почетну обуку у држави чланици која није држава чланица која ће издати студентску дозволу.

АТСО.D.065 Доказивање теоријског знања и разумевања

Теоријско знање и разумевање се доказују полагањем испита.

АТСО.D.070 Процене у току обуке за посебно овлашћење за локацију

(а) Процена кандидата се мора спроводити у оперативном окружењу, у уобичајеним оперативним условима, најмање једном на крају обуке на радном месту.

(б) Ако обука за посебно овлашћење за локацију садржи припремну фазу обуке, вештине кандидата морају да се процењују на синтетичком уређају за обуку, најмање на крају ове фазе.

(ц) Независно од тачке (а), синтетички уређај за обуку може да се користи у току процене за посебно овлашћење за локацију да би се показала примена увежбаних процедура које се не срећу у оперативним условима током процене.

ОДЕЉАК 4.

Захтеви за континуирану обуку

АТСО.D.075 Континуирана обука

Континуирана обука се састоји од обуке освежења знања и дообуке и спроводи се у складу са захтевима који су садржани у процедури одржавања стручности у јединици контроле летења, у складу са АТСО.В.025.

АТСО.D.080 Обука освежења знања

(а) Програм обуке освежења знања израђују и спроводе организације за обуку, а одобрава надлежни орган.

(б) Обука освежења знања мора да буде осмишљена тако да провери, ојача или унапреди постојеће знање и вештине контролора летења, како би се осигурао безбедан, редован и експедитивни проток ваздушног саобраћаја и мора да садржи најмање:

- (1) обуку из стандардне праксе и процедура, уз коришћење одобрене фразеологије и ефективне комуникације;
- (2) обуку из неуобичајених и ванредних ситуација, уз коришћење одобрене фразеологије и ефективне комуникације; и
- (3) обуку из људских фактора.

(ц) За обуку освежења знања мора да се утврди наставни план, а ако се предметом освежавају вештине контролора летења морају и да се дефинишу циљеви учинка.

АТСО.D.085 Дообука

(а) Програм дообуке израђују и спроводе организације за обуку, а одобрава надлежни орган.

(б) Дообука мора да буде осмишљена тако да пружи знања и вештине који одговарају промени у оперативним условима и спроводе је организације за обуку, када се на основу безбедносне процене промене закључи да постоји потреба за таквом обуком.

(ц) Програми дообуке морају да укључе утврђивање:

- (1) одговарајуће методе обуке и трајање обуке, узимајући у обзир природу и обим промене; и
- (2) методе испитивања и/или процене за дообуку.

(д) Дообука мора да се спроведе пре него што контролори летења почну са коришћењем права из својих дозвола у промењеним оперативним условима.

ОДЕЉАК 5.

Обука инструктора и процењивача

АТСО.Д.090 Обука инструктора практичне обуке

- (а) Организације за обуку израђују и спроводе програм обуке инструктора практичне обуке, која се састоји од:
- (1) обуке из техника практичне обуке за *OJTI* и/или *STDI*, укључујући процену;
  - (2) обуке освежења знања у погледу вештина практичне обуке;
  - (3) методе за процену стручности инструктора практичне обуке.
- (б) Програме обуке и методе процене наведене у тачки (а) одобрава надлежни орган.

АТСО.Д.095 Обука процењивача

- (а) Организације за обуку израђују и спроводе обуку процењивача, која се састоји од:
- (1) обуке процењивача, укључујући процену;
  - (2) обуке освежења знања у погледу вештина процене;
  - (3) методе за процену стручности процењивача.
- (б) Програме обуке и метод процене који су наведени у тачки (а), одобрава надлежни орган.

Додатак 1 Анекса I
СКАЛА ОЦЕНЕ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА - ЗАХТЕВИ ЗА СТРУЧНОСТ ИЗ ЈЕЗИКА
 Скала оцене језичког знања: експертски, напредни и оперативни ниво

Ниво	Изговор	Структура	Фонд речи	Тачност изговора	Разумевање	Комуникација
	Користи дијалект и/или акценат разумљив за ваздухопловне кориснике.	Релевантне граматичке структуре и модели реченица су одређени језичким функцијама које одговарају задатку.				
Експертски 6	Изговор, акценат, ритам и интонација, иако су можда под утицајем првог језика или регионалне варијанте, готово никад не утичу на лакоћу разумевања.	И основне и сложене граматичке структуре и модели реченица су конзистентно добро контролисани.	Фонд речи и прецизност су довољни за успешну комуникацију код разних познатих и непознатих тема. Фонд речи је идиоматски, нијансиран и осетљив на избор речи.	Може да говори опширно, течно, без напора. Мења темпо говора ради стилских ефеката, нпр. да би истакао појединост. Користи спонтано одговарајуће реченичне маркере и везнике.	Разумевање је конзистентно прецизно у готово сваком контексту и обухвата разумевање лингвистичких и културолошких финеса.	Комуницира с лакоћом у готово свим ситуацијама. Осетљив је на вербалне и невербалне знакове, и реагује на њих одговарајуће.
Напредни 5	Изговор, акценат, ритам и интонација, иако су под утицајем првог језика или регионалне варијанте, ретко утичу на лакоћу разумевања.	Основне граматичке структуре и модели реченица су конзистентно добро контролисани. Постоји покушај употребе сложених структура али уз грешке које понекад утичу на значење.	Фонд речи и прецизност су довољни за успешну комуникацију код општих, конкретних и стручних тема. Парафразира конзистентно и успешно. Фонд речи је понекад идиоматски.	Може да говори опширно, с релативном лакоћом о познатим темама, али не може да мења темпо говора као стилско средство. Може да користи одговарајуће реченичне маркере или везнике.	Разумевање је прецизно код општих, конкретних и стручних тема и углавном прецизно када се говорник суочава са лингвистичким или ситуацијским проблемом или неочекиваним обртом догађаја. Може да разуме низ говорних варијанти (дијалект и/или акценат) или изборе речи.	Одговори су тренутни, одговарајући и информативни. Ефикасно контролише однос говорник/слушалац.
Оперативни 4	Изговор, акценат, ритам и интонација су под утицајем првог језика или регионалне варијанте, али само понекад утичу на лакоћу разумевања.	Основне граматичке структуре и модели реченица се користе креативно и обично су добро контролисани. Могу да се појаве грешке, посебно у ванредним или неочекиваним околностима, али ретко утичу на значење.	Фонд речи и прецизност су обично довољни за успешну комуникацију код општих, конкретних и стручних тема. Може често да парафразира успешно у недостатку фонда речи у ванредним или неочекиваним околностима.	Изговара дуже фразе одговарајућим темпом. Може постојати повремен прекид у тачном изговору при преласку са увежбаног или уско стручног говора на спонтану комуникацију, али ово не спречава ефикасну комуникацију. Може ограничено да користи реченичне маркере или везнике. Поштапалице не одвлаче пажњу.	Разумевање је углавном прецизно код општих, конкретних и стручних тема када је акценат или варијанта која се користи довољно разумљива за међународне ваздухопловне кориснике. Када се говорник суочи са лингвистичким или ситуацијским проблемом или неочекиваним обртом догађаја, разумевање може да буде спорије или да захтева стратегије разјашњења.	Одговори су обично тренутни, одговарајући и информативни. Иницира и одржава размену података чак и када се ради о неочекиваном обрту догађаја. Адекватно се носи са очигледним неспоразумима кроз проверу, потврду или разјашњење.

Скала оцене језичког знања: предоперативни, основни и предосновни ниво

Ниво	Изговор	Структура	Фонд речи	Тачност изговора	Разумевање	Комуникација
	Користи дијалект и/или акценат разумљив за ваздухопловне кориснике.	Релевантне граматичке структуре и модели реченица су одређени језичким функцијама које одговарају задатку.				
Предоперативни 3	Изговор, акценат, ритам и интонација су под утицајем првог језика или регионалне варијанте и често утичу на лакоћу разумевања.	Основне граматичке структуре и модели реченица који су повезани са предвидљивим ситуацијама нису увек добро контролисани. Грешке често утичу на значење.	Фонд речи и прецизност су често довољни за комуникацију код општих, конкретних или стручних тема, али опсег је ограничен и избор речи често није одговарајући. Често није у могућности да успешно парафразира у недостатку фонда речи.	Изговара дуже фразе али употреба фраза и пауза често није одговарајућа. Оклевање или успореност у језичкој обради могу да спрече ефикасну комуникацију. Поштапалице понекад одвлаче пажњу.	Разумевање је често прецизно код општих, конкретних и стручних тема када је акценат или варијанта која се користи довољно разумљива за међународне ваздухопловне кориснике. Може се десити да не разуме лингвистички или ситуацијски проблем или неочекивани обрт догађаја.	Одговори су понекад тренутни, одговарајући и информативни. Може да иницира и одржава размену података уз разумну лакоћу код познатих тема и у предвидљивим ситуацијама. Уопштено неадекватни када се ради о неочекиваном обрту догађаја.
Основни 2	Изговор, акценат, ритам и интонација су под великим утицајем првог језика или регионалне варијанте и обично утичу на лакоћу разумевања.	Показује само ограничену контролу неколицине једноставних меморисаних граматичких структура и модела реченица.	Ограничен опсег фонда речи који се састоји само од издвојених речи и меморисаних фраза.	Може да користи веома кратке, изоловане, меморисане исказе са честим паузама и ометајућом употребом поштапалица, да би нашао изразе и изговорио мање познате речи.	Разумевање је ограничено на изоловане, меморисане фразе када су пажљиво и полако изговорене.	Време одговора је споро и често неодговарајуће. Комуникација је ограничена на једноставну рутинску размену података.
Предосновни 1	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.

Додатак 2 Анекса I

ОСНОВНА ОБУКА

(Веа: Анекс I (Део АТСО), Поддео Д, Одељак 2, тачка АТСО.D.010(a)(1))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ОБУКУ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЛИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ОБУКУ

ТЕМА <i>INTRB 1</i>	-	РУКОВОЂЕЊЕ ОБУКОМ
Подтема <i>INTRB 1.1</i>	-	Увод у обуку
Подтема <i>INTRB 1.2</i>	-	Вођење обуке
Подтема <i>INTRB 1.3</i>	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTRB 2</i>	-	УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTRB 2.1</i>	-	Садржај обуке и организација
Подтема <i>INTRB 2.2</i>	-	Начела обуке
Подтема <i>INTRB 2.3</i>	-	Процес процене
ТЕМА <i>INTRB 3</i>	-	УВОД У КАРИЈЕРУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>INTRB 3.1</i>	-	Перспективе у послу

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAWB 1</i>	-	УВОД У ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
Подтема <i>LAWB 1.1</i>	-	Значај ваздухопловног права
ТЕМА <i>LAWB 2</i>	-	МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
Подтема <i>LAWB 2.1</i>	-	<i>ICAO</i>
Подтема <i>LAWB 2.2</i>	-	Европске и друге агенције
Подтема <i>LAWB 2.3</i>	-	Ваздухопловна удружења

ТЕМА <i>LAWB 3</i>	-	НАЦИОНАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
Подтема <i>LAWB 3.1</i>	-	Националне институције
Подтема <i>LAWB 3.2</i>	-	Националне законодавне процедуре
Подтема <i>LAWB 3.3</i>	-	Надлежни орган
Подтема <i>LAWB 3.4</i>	-	Национална ваздухопловна удружења
ТЕМА <i>LAWB 4</i>	-	УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У <i>ATS</i>
Подтема <i>LAWB 4.1</i>	-	Безбедносна регулатива
Подтема <i>LAWB 4.2</i>	-	Систем управљања безбедношћу
ТЕМА <i>LAWB 5</i>	-	ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAWB 5.1</i>	-	Мерне јединице
Подтема <i>LAWB 5.2</i>	-	<i>ATCO</i> лицензирање/сертификација
Подтема <i>LAWB 5.3</i>	-	Преглед <i>ANS</i>
Подтема <i>LAWB 5.4</i>	-	Преглед <i>ATS</i>
Подтема <i>LAWB 5.5</i>	-	Управљање ваздухопловним информацијама (<i>AIM</i>)
Подтема <i>LAWB 5.6</i>	-	Правила летења
Подтема <i>LAWB 5.7</i>	-	Ваздушни простор и <i>ATS</i> руте
Подтема <i>LAWB 5.8</i>	-	План лета
Подтема <i>LAWB 5.9</i>	-	Аеродроми
Подтема <i>LAWB 5.10</i>	-	Поступци чекања за <i>IFR</i> летове
Подтема <i>LAWB 5.11</i>	-	Поступци чекања за <i>VFR</i> летове

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

ТЕМА <i>ATMB 1</i>	-	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
Подтема <i>ATMB 1.1</i>	-	Примена мерних јединица
Подтема <i>ATMB 1.2</i>	-	Услуга контроле летења (<i>ATC</i>)
Подтема <i>ATMB 1.3</i>	-	Услуга информисања ваздухоплова у лету (<i>FIS</i>)
Подтема <i>ATMB 1.4</i>	-	Услуга узбуњивања
Подтема <i>ATMB 1.5</i>	-	Саветодавна услуга у ваздушном саобраћају
Подтема <i>ATMB 1.6</i>	-	Капацитет <i>ATS</i> система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
Подтема <i>ATMB 1.7</i>	-	Управљање ваздушним простором (<i>ASM</i>)
ТЕМА <i>ATMB 2</i>	-	ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
Подтема <i>ATMB 2.1</i>	-	Подешавање висиномера
Подтема <i>ATMB 2.2</i>	-	Прелазни ниво
Подтема <i>ATMB 2.3</i>	-	Додела нивоа
ТЕМА <i>ATMB 3</i>	-	РАДИО-ТЕЛЕФОНИЈА (<i>RTF</i>)
Подтема <i>ATMB 3.1</i>	-	<i>RTF</i> опште оперативне процедуре
ТЕМА <i>ATMB 4</i>	-	<i>ATC</i> ОДОБРЕЊА И <i>ATC</i> ИНСТРУКЦИЈЕ
Подтема <i>ATMB 4.1</i>	-	Тип и садржај <i>ATC</i> одобрења
Подтема <i>ATMB 4.2</i>	-	<i>ATC</i> инструкције
ТЕМА <i>ATMB 5</i>	-	КООРДИНАЦИЈА

Подтема <i>ATMB</i> 5.1	-	Принципи, типови и садржај координације
Подтема <i>ATMB</i> 5.2	-	Потреба за координацијом
Подтема <i>ATMB</i> 5.3	-	Начини координације
ТЕМА <i>ATMB</i> 6	-	ПРИКАЗ ПОДАТАКА
Подтема <i>ATMB</i> 6.1	-	Издавање података
Подтема <i>ATMB</i> 6.2	-	Управљање подацима
ТЕМА <i>ATMB</i> 7	-	РАЗДВАЈАЊА
Подтема <i>ATMB</i> 7.1	-	Вертикално раздвајање и процедуре
Подтема <i>ATMB</i> 7.2	-	Хоризонтално раздвајање и процедуре
Подтема <i>ATMB</i> 7.3	-	Визуелно раздвајање
Подтема <i>ATMB</i> 7.4	-	Аеродромско раздвајање и процедуре
Подтема <i>ATMB</i> 7.5	-	Раздвајање на основу <i>ATS</i> надзорних система
Подтема <i>ATMB</i> 7.6	-	Раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
ТЕМА <i>ATMB</i> 8	-	БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ У ВАЗДУХУ И НА ЗЕМЉИ
Подтема <i>ATMB</i> 8.1	-	Безбедносне мреже у ваздуху
Подтема <i>ATMB</i> 8.2	-	Безбедносне мреже на земљи
ТЕМА <i>ATMB</i> 9	-	ОСНОВНЕ ПРАКТИЧНЕ ВЕШТИНЕ
Подтема <i>ATMB</i> 9.1	-	Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATMB</i> 9.2	-	Основне практичне вештине применљиве на сва овлашћења
Подтема <i>ATMB</i> 9.3	-	Основне практичне вештине применљиве на аеродроме
Подтема <i>ATMB</i> 9.4	-	Основне практичне вештине применљиве на надзор

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>METB</i> 1	-	УВОД У МЕТЕОРОЛОГИЈУ
Подтема <i>METB</i> 1.1	-	Примена мерних јединица
Подтема <i>METB</i> 1.2	-	Ваздухопловство и метеорологија
Подтема <i>METB</i> 1.3	-	Организација метеоролошке службе
ТЕМА <i>METB</i> 2	-	АТМОСФЕРА
Подтема <i>METB</i> 2.1	-	Састав и структура
Подтема <i>METB</i> 2.2	-	Стандардна атмосфера
Подтема <i>METB</i> 2.3	-	Топлота и температура
Подтема <i>METB</i> 2.4	-	Вода у атмосфери
Подтема <i>METB</i> 2.5	-	Ваздушни притисак
ТЕМА <i>METB</i> 3	-	ЦИРКУЛАЦИЈА АТМОСФЕРЕ
Подтема <i>METB</i> 3.1	-	Општа циркулација ваздуха
Подтема <i>METB</i> 3.2	-	Ваздушне масе и фронтални системи
Подтема <i>METB</i> 3.3	-	Системи мезо-размера
Подтема <i>METB</i> 3.4	-	Ветар
ТЕМА <i>METB</i> 4	-	МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ

Подтема <i>METB</i> 4.1	-	Облаци
Подтема <i>METB</i> 4.2	-	Типови падавина
Подтема <i>METB</i> 4.3	-	Видљивост
Подтема <i>METB</i> 4.4	-	Опасне метеоролошке појаве
ТЕМА <i>METB</i> 5	-	МЕТЕОРОЛОШКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА ВАЗДУХОПЛОВСТВО
Подтема <i>METB</i> 5.1	-	Поруке и извештаји

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAVB</i> 1	-	УВОД У НАВИГАЦИЈУ
Подтема <i>NAVB</i> 1.1	-	Примена мерних јединица
Подтема <i>NAVB</i> 1.2	-	Сврха и коришћење навигације
ТЕМА <i>NAVB</i> 2	-	ЗЕМЉА
Подтема <i>NAVB</i> 2.1	-	Место и кретање Земље
Подтема <i>NAVB</i> 2.2	-	Координатни систем, правац и одстојање
Подтема <i>NAVB</i> 2.3	-	Магнетизам
ТЕМА <i>NAVB</i> 3	-	МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAVB</i> 3.1	-	Мапе и карте које се користе у ваздухопловству
ТЕМА <i>NAVB</i> 4	-	ОСНОВЕ НАВИГАЦИЈЕ
Подтема <i>NAVB</i> 4.1	-	Утицај ветра
Подтема <i>NAVB</i> 4.2	-	Брзина
Подтема <i>NAVB</i> 4.3	-	Визуелна навигација
Подтема <i>NAVB</i> 4.4	-	Навигациони аспекти планирања лета
ТЕМА <i>NAVB</i> 5	-	ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAVB</i> 5.1	-	Земаљска радио-навигациона средства
Подтема <i>NAVB</i> 5.2	-	Инерциони навигациони системи
Подтема <i>NAVB</i> 5.3	-	Сателитски системи
Подтема <i>NAVB</i> 5.4	-	Навигациони поступци за инструменталне прилазе
ТЕМА <i>NAVB</i> 6	-	НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА ПЕРФОРМАНСАМА ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>NAVB</i> 6.1	-	Принципи и користи од просторне навигације
Подтема <i>NAVB</i> 6.2	-	Увод у <i>PBN</i>
Подтема <i>NAVB</i> 6.3	-	<i>PBN</i> примене
ТЕМА <i>NAVB</i> 7	-	РАЗВОЈИ У НАВИГАЦИЈИ
Подтема <i>NAVB</i> 7.1	-	Будући развој

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFTB</i> 1	-	УВОД У ВАЗДУХОПЛОВЕ
Подтема <i>ACFTB</i> 1.1	-	Примена мерних јединица
Подтема <i>ACFTB</i> 1.2	-	Ваздухопловство и ваздухоплови

ТЕМА <i>ACFTB 2</i>	-	ПРИНЦИПИ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ACFTB 2.1</i>	-	Силе које делују на ваздухоплов
Подтема <i>ACFTB 2.2</i>	-	Структуралне компоненте и управљање ваздухопловом
Подтема <i>ACFTB 2.3</i>	-	Енвелопа лета
ТЕМА <i>ACFTB 3</i>	-	КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFTB 3.1</i>	-	Категорије ваздухоплова
Подтема <i>ACFTB 3.2</i>	-	Категорије вртложних турбуленција
Подтема <i>ACFTB 3.3</i>	-	<i>ICAO</i> категорије прилаза
Подтема <i>ACFTB 3.4</i>	-	Еколошке категорије
ТЕМА <i>ACFTB 4</i>	-	ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFTB 4.1</i>	-	Препознавање
Подтема <i>ACFTB 4.2</i>	-	Подаци о перформансама ваздухоплова
ТЕМА <i>ACFTB 5</i>	-	ВАЗДУХОПЛОВНИ МОТОРИ
Подтема <i>ACFTB 5.1</i>	-	Клипни мотори
Подтема <i>ACFTB 5.2</i>	-	Млазни мотори
Подтема <i>ACFTB 5.3</i>	-	Турбоелисни мотори
Подтема <i>ACFTB 5.4</i>	-	Електромотори
Подтема <i>ACFTB 5.5</i>	-	Енергетски извори који се користе у ваздухопловству
ТЕМА <i>ACFTB 6</i>	-	СИСТЕМИ И ИНСТРУМЕНТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFTB 6.1</i>	-	Инструменти за летење
Подтема <i>ACFTB 6.2</i>	-	Навигациони инструменти
Подтема <i>ACFTB 6.3</i>	-	Моторски инструменти
Подтема <i>ACFTB 6.4</i>	-	Елементи и системи ваздухоплова
ТЕМА <i>ACFTB 7</i>	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ПЕРФОРМАНСЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFTB 7.1</i>	-	Фактори при полетању
Подтема <i>ACFTB 7.2</i>	-	Фактори при пењању
Подтема <i>ACFTB 7.3</i>	-	Фактори при крстарењу
Подтема <i>ACFTB 7.4</i>	-	Фактори при понирању и почетном прилажењу
Подтема <i>ACFTB 7.5</i>	-	Фактори при завршном прилажењу и слетању
Подтема <i>ACFTB 7.6</i>	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFTB 7.7</i>	-	Еколошки фактори

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUMB 1</i>	-	УВОД У ЉУДСКЕ ФАКТОРЕ
Подтема <i>HUMB 1.1</i>	-	Важност људског фактора у <i>АТС</i>
ТЕМА <i>HUMB 2</i>	-	МЕНТАЛНО И ФИЗИЧКО ЗДРАВЉЕ
Подтема <i>HUMB 2.1</i>	-	Способност за рад
Подтема <i>HUMB 2.2</i>	-	Стрес и замор
Подтема <i>HUMB 2.3</i>	-	Употреба недозвољених супстанци и одговорности

ТЕМА <i>HUMB 3</i>	-	ЉУДСКЕ ПЕРФОРМАНСЕ
Подтема <i>HUMB 3.1</i>	-	Понашање појединца
Подтема <i>HUMB 3.2</i>	-	Безбедносна култура и професионално понашање
ТЕМА <i>HUMB 4</i>	-	ЉУДСКА ГРЕШКА
Подтема <i>HUMB 4.1</i>	-	Дефиниција људске грешке
Подтема <i>HUMB 4.2</i>	-	Класификација људске грешке
ТЕМА <i>HUMB 5</i>	-	ТИМСКИ РАД
Подтема <i>HUMB 5.1</i>	-	Тимски рад и тимске улоге
ТЕМА <i>HUMB 6</i>	-	КОМУНИКАЦИЈА
Подтема <i>HUMB 6.1</i>	-	Комуникација у АТС
Подтема <i>HUMB 6.2</i>	-	Начини комуникације

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPSB 1</i>	-	АТС УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPSB 1.1</i>	-	Основни типови АТС уређаја
ТЕМА <i>EQPSB 2</i>	-	РАДИО-УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPSB 2.1</i>	-	Радио-теорија
Подтема <i>EQPSB 2.2</i>	-	Радио-гониометрија
ТЕМА <i>EQPSB 3</i>	-	КОМУНИКАЦИЈСКА ОПРЕМА
Подтема <i>EQPSB 3.1</i>	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPSB 3.2</i>	-	Вербална комуникација између АТС јединица/позиција
Подтема <i>EQPSB 3.3</i>	-	Комуникација путем везе за пренос података
Подтема <i>EQPSB 3.4</i>	-	Комуникација између авио-превозилаца
ТЕМА <i>EQPSB 4</i>	-	УВОД У НАДЗОР
Подтема <i>EQPSB 4.1</i>	-	Концепт надзора у АТС
ТЕМА <i>EQPSB 5</i>	-	РАДАР
Подтема <i>EQPSB 5.1</i>	-	Принципи рада радара
Подтема <i>EQPSB 5.2</i>	-	Примарни радар
Подтема <i>EQPSB 5.3</i>	-	Секундарни радар
Подтема <i>EQPSB 5.4</i>	-	Употреба радара
ТЕМА <i>EQPSB 6</i>	-	НАДЗОР
Подтема <i>EQPSB 6.1</i>	-	Принципи аутоматског зависног надзора
Подтема <i>EQPSB 6.2</i>	-	Употреба аутоматског зависног надзора
ТЕМА <i>EQPSB 7</i>	-	МУЛТИЛАТЕРАЦИЈА
Подтема <i>EQPSB 7.1</i>	-	Принципи мултилатерације
Подтема <i>EQPSB 7.2</i>	-	Употреба мултилатерације
ТЕМА <i>EQPSB 8</i>	-	ОБРАДА ПОДАТАКА

Подтема <i>EQPSB</i> 8.1	-	Размена података надзора
Подтема <i>EQPSB</i> 8.2	-	Принципи рада размене података надзора
Подтема <i>EQPSB</i> 8.3	-	Обрада података о летовима ваздухоплова
ТЕМА <i>EQPSB</i> 9	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPSB</i> 9.1	-	Иновације
ТЕМА <i>EQPSB</i> 10	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPSB</i> 10.1	-	Принципи аутоматизације
Подтема <i>EQPSB</i> 10.2	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPSB</i> 10.3	-	Размена података <i>on-line</i>
Подтема <i>EQPSB</i> 10.4	-	Системи који се користе за аутоматску дисеминацију информација
ТЕМА <i>EQPSB</i> 11	-	РАДНА МЕСТА
Подтема <i>EQPSB</i> 11.1	-	Опрема на радном месту
Подтема <i>EQPSB</i> 11.2	-	Аеродромска контрола летења
Подтема <i>EQPSB</i> 11.3	-	Прилазна контрола летења
Подтема <i>EQPSB</i> 11.4	-	Обласна контрола летења

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PENB</i> 1	-	УПОЗНАВАЊЕ СА РАДНИМ ОКРУЖЕЊЕМ
Подтема <i>PENB</i> 1.1	-	<i>ATS</i> и уређаји на аеродрому
ТЕМА <i>PENB</i> 2	-	КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PENB</i> 2.1	-	Цивилно ваздухопловство
Подтема <i>PENB</i> 2.2	-	Војно ваздухопловство
Подтема <i>PENB</i> 2.3	-	Очекивања и захтеви пилота
ТЕМА <i>PENB</i> 3	-	ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PENB</i> 3.1	-	<i>ATS</i> као пружалац услуге
ТЕМА <i>PENB</i> 4	-	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PENB</i> 4.1	-	Заштита животне средине

Додатак 3 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ АЕРОДРОМСКЕ КОНТРОЛЕ (ADC)

(Веа: Анекс I (Део АТСО), Поддео Д, Одељак 2, тачка АТСО.D.010(a)(2)(i))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ОБУКУ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЛИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
ПРЕДМЕТ 11:	АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ОБУКУ

ТЕМА <i>INTR 1</i>	-	РУКОВОЂЕЊЕ ОБУКОМ
Подтема <i>INTR 1.1</i>	-	Увод у обуку
Подтема <i>INTR 1.2</i>	-	Вођење обуке
Подтема <i>INTR 1.3</i>	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR 2</i>	-	УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 2.1</i>	-	Садржај обуке и организација
Подтема <i>INTR 2.2</i>	-	Начела обуке
Подтема <i>INTR 2.3</i>	-	Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW 1</i>	-	АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW 1.1</i>	-	Права и услови
ТЕМА <i>LAW 2</i>	-	ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW 2.1</i>	-	Извештаји
Подтема <i>LAW 2.2</i>	-	Ваздушни простор

- ТЕМА *LAW 3* - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У *АТС*
- Подтема *LAW 3.1* - Процес повратних информација
- Подтема *LAW 3.2* - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА *АТМ 1* - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема *АТМ 1.1* - Услуга аеродромске контроле летења
- Подтема *АТМ 1.2* - Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема *АТМ 1.3* - Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема *АТМ 1.4* - Капацитет *АТС* система и управљање протоком ваздушног саобраћаја

- ТЕМА *АТМ 2* - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *АТМ 2.1* - Ефективна комуникација

- ТЕМА *АТМ 3* - *АТС* ОДОБРЕЊА И *АТС* ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема *АТМ 3.1* - *АТС* одобрења
- Подтема *АТМ 3.2* - *АТС* инструкције

- ТЕМА *АТМ 4* - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *АТМ 4.1* - Потреба за координацијом
- Подтема *АТМ 4.2* - Средства и методе координације
- Подтема *АТМ 4.3* - Процедуре координације

- ТЕМА *АТМ 5* - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема *АТМ 5.1* - Подешавање висиномера
- Подтема *АТМ 5.2* - Надвишавање терена

- ТЕМА *АТМ 6* - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема *АТМ 6.1* - Раздвајање ваздухоплова у полетању
- Подтема *АТМ 6.2* - Раздвајање ваздухоплова у полетању од ваздухоплова у слетању
- Подтема *АТМ 6.3* - Раздвајање ваздухоплова у слетању од претходног ваздухоплова у слетању или од ваздухоплова у полетању
- Подтема *АТМ 6.4* - Временско дужинско раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
- Подтема *АТМ 6.5* - Смањени минимум раздвајања

- ТЕМА *АТМ 7* - БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ У ВАЗДУХУ И НА ЗЕМЉИ
- Подтема *АТМ 7.1* - Безбедносне мреже у ваздуху
- Подтема *АТМ 7.2* - Безбедносне мреже на земљи

- ТЕМА *АТМ 8* - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема *АТМ 8.1* - Управљање подацима

ТЕМА <i>ATM 9</i>	- РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
Подтема <i>ATM 9.1</i>	- Интегритет радног окружења
Подтема <i>ATM 9.2</i>	- Верификација актуелности оперативних процедура
Подтема <i>ATM 9.3</i>	- Примопредаја дужности
ТЕМА <i>ATM 10</i>	- ПРУЖАЊЕ УСЛУГА АЕРОДРОМСКЕ КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ATM 10.1</i>	- Одговорност за пружање услуга
Подтема <i>ATM 10.2</i>	- Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATM 10.3</i>	- Ваздухопловно земаљско осветљење
Подтема <i>ATM 10.4</i>	- Информације које се са контролног торња шаљу ваздухопловима
Подтема <i>ATM 10.5</i>	- Контрола аеродромског саобраћаја
Подтема <i>ATM 10.6</i>	- Контрола саобраћаја у аеродромском кругу
Подтема <i>ATM 10.7</i>	- Полетно-слетна стаза у употреби
Подтема <i>ATM 10.8</i>	- Одлазећи саобраћај
Подтема <i>ATM 10.9</i>	- Долазећи саобраћај
Подтема <i>ATM 10.10</i>	- Специјалне <i>VFR</i> операције
Подтема <i>ATM 10.11</i>	- Операције у условима смањене видљивости
Подтема <i>ATM 10.12</i>	- Услуга аеродромске контроле летења уз подршку унапређеног система

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>MET 1</i>	- МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>MET 1.1</i>	- Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>MET 2</i>	- ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>METB 2.1</i>	- Метеоролошки инструменти
Подтема <i>METB 2.2</i>	- Остали извори метеоролошких података

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV 1</i>	- МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAV 1.1</i>	- Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV 2</i>	- ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV 2.1</i>	- Навигациони системи
Подтема <i>NAV 2.2</i>	- Стабилизован прилаз
Подтема <i>NAV 2.3</i>	- Инструментални одласци и доласци
Подтема <i>NAV 2.4</i>	- Сателитски системи
Подтема <i>NAV 2.5</i>	- Примене <i>PBN</i>

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFT 1</i>	- ИНСТРУМЕНТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT 1.1</i>	- Инструменти ваздухоплова
ТЕМА <i>ACFT 2</i>	- КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT 2.1</i>	- Вртложна турбуленција

Подтема <i>ACFT</i> 2.2	-	<i>ICAO</i> категорије прилаза
ТЕМА <i>ACFT</i> 3	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ПЕРФОРМАНСЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 3.1	-	Фактори при полетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.2	-	Фактори при пењању
Подтема <i>ACFT</i> 3.3	-	Фактори при завршном прилажењу и слетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.4	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFT</i> 3.5	-	Еколошки фактори
ТЕМА <i>ACFT</i> 4	-	ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFT</i> 4.1	-	Препознавање типова ваздухоплова
Подтема <i>ACFT</i> 4.2	-	Подаци о перформансама ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUM</i> 1	-	ОБРАДА ИНФОРМАЦИЈА
Подтема <i>HUM</i> 1.1	-	Когниција и фактори који имају утицај на њу
Подтема <i>HUM</i> 1.2	-	Свесност о ситуацији
Подтема <i>HUM</i> 1.3	-	Доношење одлука
ТЕМА <i>HUM</i> 2	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МЕНТАЛНО И ФИЗИЧКО ЗДРАВЉЕ
Подтема <i>HUM</i> 2.1	-	Замор
Подтема <i>HUM</i> 2.2	-	Стрес
ТЕМА <i>HUM</i> 3	-	УПРАВЉАЊЕ ПРЕТЊАМА И ГРЕШКАМА
Подтема <i>HUM</i> 3.1	-	Оквир за управљање претњама и грешкама
Подтема <i>HUM</i> 3.2	-	Примена управљања претњама и грешкама
ТЕМА <i>HUM</i> 4	-	ТИМСКИ РАД
Подтема <i>HUM</i> 4.1	-	Предности тимског рада
Подтема <i>HUM</i> 4.2	-	Управљање конфликтима
ТЕМА <i>HUM</i> 5	-	СИСТЕМ
Подтема <i>HUM</i> 5.1	-	Концепт система у <i>ATM/ANS</i>
ТЕМА <i>HUM</i> 6	-	КОМУНИКАЦИЈА
Подтема <i>HUM</i> 6.1	-	Ефективна комуникација
Подтема <i>HUM</i> 6.2	-	Ефективне повратне информације

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS</i> 1	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS</i> 1.1	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS</i> 1.2	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS</i> 2	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS</i> 2.1	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)

Подтема <i>EQPS</i> 2.2	- Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS</i> 3	- РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS</i> 3.1	- Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS</i> 3.2	- Прикази ситуација и информациони системи
Подтема <i>EQPS</i> 3.3	- Системи података о лету ваздухоплова
ТЕМА <i>EQPS</i> 4	- БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS</i> 4.1	- Иновације
ТЕМА <i>EQPS</i> 5	- ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS</i> 5.1	- Реакција на ограничења
Подтема <i>EQPS</i> 5.2	- Деградација уређаја за комуникацију
Подтема <i>EQPS</i> 5.3	- Деградација уређаја за навигацију

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PEN</i> 1	- УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PEN</i> 1.1	- Студијска посета аеродрому
ТЕМА <i>PEN</i> 2	- КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PEN</i> 2.1	- Учесници у цивилним <i>ATS</i> операцијама
Подтема <i>PEN</i> 2.2	- Учесници у војним <i>ATS</i> операцијама
ТЕМА <i>PEN</i> 3	- ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PEN</i> 3.1	- Пружање услуга и захтеви корисника
ТЕМА <i>PEN</i> 4	- ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PEN</i> 4.1	- Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ТЕМА <i>ABES</i> 1	- НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (<i>ABES</i>)
Подтема <i>ABES</i> 1.1	- Преглед <i>ABES</i>
ТЕМА <i>ABES</i> 2	- УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
Подтема <i>ABES</i> 2.1	- Ефективност комуникације
Подтема <i>ABES</i> 2.2	- Избегавање менталног преоптерећења
Подтема <i>ABES</i> 2.3	- Сарадња ваздух-земља
ТЕМА <i>ABES</i> 3	- ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
Подтема <i>ABES</i> 3.1	- Примена процедура за <i>ABES</i>
Подтема <i>ABES</i> 3.2	- Прекид радио-везе
Подтема <i>ABES</i> 3.3	- Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
Подтема <i>ABES</i> 3.4	- Залутали или неидентификовани ваздухоплов
Подтема <i>ABES</i> 3.5	- Неовлашћен излазак на полетно-слетну стазу

Подтема *ABES* 3.6 - Пресретање цивилних ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

ТЕМА *AGA* 1 - ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ, ИЗГЛЕД И
КООРДИНАЦИЈА

Подтема *AGA* 1.1 - Дефиниције

Подтема *AGA* 1.2 - Координација

ТЕМА *AGA* 2 - ПОВРШИНА ЗА КРЕТАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА

Подтема *AGA* 2.1 - Површина за кретање ваздухоплова

Подтема *AGA* 2.2 - Маневарска површина

Подтема *AGA* 2.3 - Полетно-слетне стазе

ТЕМА *AGA* 3 - ПРЕПРЕКЕ

Подтема *AGA* 3.1 - Ваздушни простор за надвишавање препрека око
аеродрома

ТЕМА *AGA* 4 - РАЗНОВРСНИ УРЕЂАЈИ

Подтема *AGA* 4.1 - Локација

Додатак 4 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ПРИЛАЗНЕ КОНТРОЛЕ ПРОЦЕДУРАЛНЕ (APP) (Веза: Анекс I (Део АТСО), Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(ii))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ОБУКУ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
ПРЕДМЕТ 11:	АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ОБУКУ

ТЕМА <i>INTR</i> 1	-	РУКОВОЂЕЊЕ ОБУКОМ
Подтема <i>INTR</i> 1.1	-	Увод у обуку
Подтема <i>INTR</i> 1.2	-	Вођење обуке
Подтема <i>INTR</i> 1.3	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR</i> 2	-	УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR</i> 2.1	-	Садржај обуке и организација
Подтема <i>INTR</i> 2.2	-	Начела обуке
Подтема <i>INTR</i> 2.3	-	Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW</i> 1	-	АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW</i> 1.1	-	Права и услови
ТЕМА <i>LAW</i> 2	-	ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW</i> 2.1	-	Извештаји

- Подтема *LAW 2.2* - Ваздушни простор
- ТЕМА *LAW 3* - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема *LAW 3.1* - Процес повратних информација
- Подтема *LAW 3.2* - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА *АТМ 1* - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема *АТМ 1.1* - Услуга контроле летења (АТС)
- Подтема *АТМ 1.2* - Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема *АТМ 1.3* - Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема *АТМ 1.4* - Капацитет АТС система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
- Подтема *АТМ 1.5* - Управљање ваздушним простором (*ASM*)
- ТЕМА *АТМ 2* - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *АТМ 2.1* - Ефективност комуникације
- ТЕМА *АТМ 3* - АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема *АТМ 3.1* - АТС одобрења
- Подтема *АТМ 3.2* - АТС инструкције
- ТЕМА *АТМ 4* - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *АТМ 4.1* - Потреба за координацијом
- Подтема *АТМ 4.2* - Средства и методе координације
- Подтема *АТМ 4.3* - Процедуре координације
- ТЕМА *АТМ 5* - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема *АТМ 5.1* - Подешавање висиномера
- Подтема *АТМ 5.2* - Надвишавање терена
- ТЕМА *АТМ 6* - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема *АТМ 6.1* - Вертикално раздвајање
- Подтема *АТМ 6.2* - Хоризонтално раздвајање
- Подтема *АТМ 6.3* - Делегирање раздвајања
- ТЕМА *АТМ 7* - БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ У ВАЗДУХУ
- Подтема *АТМ 7.1* - Безбедносне мреже у ваздуху
- ТЕМА *АТМ 8* - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема *АТМ 8.1* - Управљање подацима
- ТЕМА *АТМ 9* - РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
- Подтема *АТМ 9.1* - Интегритет радног окружења
- Подтема *АТМ 9.2* - Верификација актуелности оперативних поступака
- Подтема *АТМ 9.3* - Примопредаја дужности

ТЕМА <i>ATM</i> 10	-	ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ATM</i> 10.1	-	Одговорност и обрада информација
Подтема <i>ATM</i> 10.2	-	Прилазна контрола летења
Подтема <i>ATM</i> 10.3	-	Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATM</i> 10.4	-	Вођење саобраћаја
ТЕМА <i>ATM</i> 11	-	ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
Подтема <i>ATM</i> 11.1	-	Опште процедуре у поступку чекања
Подтема <i>ATM</i> 11.2	-	Ваздухоплов у прилазу

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>MET</i> 1	-	МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>MET</i> 1.1	-	Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>MET</i> 2	-	ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>METB</i> 2.1	-	Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV</i> 1	-	МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAV</i> 1.1	-	Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV</i> 2	-	ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV</i> 2.1	-	Навигациони системи
Подтема <i>NAV</i> 2.2	-	Стабилизован прилаз
Подтема <i>NAV</i> 2.3	-	Инструментални одласци и доласци
Подтема <i>NAV</i> 2.4	-	Навигациона помоћ
Подтема <i>NAV</i> 2.5	-	Сателитски системи
Подтема <i>NAV</i> 2.6	-	Примене <i>PBN</i>

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFT</i> 1	-	ИНСТРУМЕНТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 1.1	-	Инструменти ваздухоплова
ТЕМА <i>ACFT</i> 2	-	КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 2.1	-	Вртложна турбуленција
Подтема <i>ACFT</i> 2.2	-	<i>ICAO</i> категорије прилаза
ТЕМА <i>ACFT</i> 3	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ПЕРФОРМАНСЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 3.1	-	Фактори при пењању
Подтема <i>ACFT</i> 3.2	-	Фактори при крстарењу
Подтема <i>ACFT</i> 3.3	-	Фактори при понирању и почетном прилазу
Подтема <i>ACFT</i> 3.4	-	Фактори при завршном прилазу и слетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.5	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFT</i> 3.6	-	Еколошки фактори
ТЕМА <i>ACFT</i> 4	-	ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА

Подтема *ACFT* 4.1 - Подаци о перформансама ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

- ТЕМА *HUM* 1 - ОБРАДА ИНФОРМАЦИЈА
- Подтема *HUM* 1.1 - Когниција и фактори утичу на њу
- Подтема *HUM* 1.2 - Свесност о ситуацији
- Подтема *HUM* 1.3 - Доношење одлука
- ТЕМА *HUM* 2 - ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МЕНТАЛНО И ФИЗИЧКО ЗДРАВЉЕ
- Подтема *HUM* 2.1 - Замор
- Подтема *HUM* 2.2 - Стрес
- ТЕМА *HUM* 3 - УПРАВЉАЊЕ ПРЕТЊАМА И ГРЕШКАМА
- Подтема *HUM* 3.1 - Оквир за управљање претњама и грешкама
- Подтема *HUM* 3.2 - Примена управљања претњама и грешкама
- ТЕМА *HUM* 4 - ТИМСКИ РАД
- Подтема *HUM* 4.1 - Предности тимског рада
- Подтема *HUM* 4.2 - Управљање конфликтима
- ТЕМА *HUM* 5 - СИСТЕМ
- Подтема *HUM* 5.1 - Концепт система у *ATM/ANS*
- ТЕМА *HUM* 6 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *HUM* 6.1 - Ефективна комуникација
- Подтема *HUM* 6.2 - Ефективне повратне информације

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

- ТЕМА *EQPS* 1 - ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
- Подтема *EQPS* 1.1 - Радио-комуникације
- Подтема *EQPS* 1.2 - Остале вербалне комуникације
- ТЕМА *EQPS* 2 - АУТОМАТИЗАЦИЈА У *ATS*
- Подтема *EQPS* 2.1 - Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (*AFTN*)
- Подтема *EQPS* 2.2 - Аутоматска размена података
- ТЕМА *EQPS* 3 - РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
- Подтема *EQPS* 3.1 - Рад и праћење уређаја
- Подтема *EQPS* 3.2 - Прикази ситуација и информациони системи
- Подтема *EQPS* 3.3 - Системи података о лету ваздухоплова
- ТЕМА *EQPS* 4 - БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
- Подтема *EQPS* 4.1 - Иновације
- ТЕМА *EQPS* 5 - ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И

СИСТЕМА

- Подтема *EQPS 5.1* - Реакција на ограничења
- Подтема *EQPS 5.2* - Деградиција уређаја за комуникацију
- Подтема *EQPS 5.3* - Деградиција уређаја за навигацију

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

- ТЕМА *PEN 1* - УПОЗНАВАЊЕ
- Подтема *PEN 1.1* - Студијска посета јединици прилазне контроле летења

- ТЕМА *PEN 2* - КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
- Подтема *PEN 2.1* - Учесници у цивилним *ATS* операцијама
- Подтема *PEN 2.2* - Учесници у војним *ATS* операцијама

- ТЕМА *PEN 3* - ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
- Подтема *PEN 3.1* - Пружање услуга и захтеви корисника

- ТЕМА *PEN 4* - ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- Подтема *PEN 4.1* - Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

- ТЕМА *ABES 1* - НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (*ABES*)
- Подтема *ABES 1.1* - Преглед *ABES*

- ТЕМА *ABES 2* - УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
- Подтема *ABES 2.1* - Ефективност комуникације
- Подтема *ABES 2.2* - Избегавање менталног преоптерећења
- Подтема *ABES 2.3* - Сарадња ваздух/земља

- ТЕМА *ABES 3* - ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
- Подтема *ABES 3.1* - Примена поступака за *ABES*
- Подтема *ABES 3.2* - Прекид радио-везе
- Подтема *ABES 3.3* - Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
- Подтема *ABES 3.4* - Залутали или неидентификовани ваздухоплов
- Подтема *ABES 3.5* - Одступање ваздухоплова
- Подтема *ABES 3.6* - Пресретање цивилних ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

- ТЕМА *AGA 1* - ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ, ИЗГЛЕД И КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *AGA 1.1* - Дефиниције
- Подтема *AGA 1.2* - Координација

ТЕМА AGA 2	- ПОВРШИНА ЗА КРЕТАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема AGA 2.1	- Површина за кретање ваздухоплова
Подтема AGA 2.2	- Маневарска површина
Подтема AGA 2.3	- Полетно-слетне стазе
ТЕМА AGA 3	- ПРЕПРЕКЕ
Подтема AGA 3.1	- Ваздушни простор за надвишавање препрека око аеродрома
ТЕМА AGA 4	- РАЗНОВРСНИ УРЕЂАЈИ
Подтема AGA 4.1	- Локација

Додатак 5 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ОБЛАСНЕ КОНТРОЛЕ ПРОЦЕДУРАЛНЕ (АСР) (Веа: Анекс I (Део АТСО), Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(iii))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ОБУКУ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЛИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ОБУКУ

ТЕМА <i>INTR</i> 1	-	РУКОВОЂЕЊЕ ОБУКОМ
Подтема <i>INTR</i> 1.1	-	Увод у обуку
Подтема <i>INTR</i> 1.2	-	Вођење обуке
Подтема <i>INTR</i> 1.3	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR</i> 2	-	УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR</i> 2.1	-	Садржај обуке и организација
Подтема <i>INTR</i> 2.2	-	Начела обуке
Подтема <i>INTR</i> 2.3	-	Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW</i> 1	-	АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW</i> 1.1	-	Права и услови
ТЕМА <i>LAW</i> 2	-	ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW</i> 2.1	-	Извештаји
Подтема <i>LAW</i> 2.2	-	Ваздушни простор

- ТЕМА LAW 3 - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема LAW 3.1 - Процес повратних информација
- Подтема LAW 3.2 - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА АТМ 1 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема АТМ 1.1 - Услуга контроле летења (АТС)
- Подтема АТМ 1.2 - Услуга информисања ваздухоплова у лету (FIS)
- Подтема АТМ 1.3 - Услуга узбуњивања (ALRS)
- Подтема АТМ 1.4 - Капацитет АТС система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
- Подтема АТМ 1.5 - Управљање ваздушним простором (ASM)

- ТЕМА АТМ 2 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема АТМ 2.1 - Ефективна комуникација

- ТЕМА АТМ 3 - АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема АТМ 3.1 - АТС одобрења
- Подтема АТМ 3.2 - АТС инструкције

- ТЕМА АТМ 4 - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема АТМ 4.1 - Потреба за координацијом
- Подтема АТМ 4.2 - Средства и методе координације
- Подтема АТМ 4.3 - Процедуре координације

- ТЕМА АТМ 5 - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема АТМ 5.1 - Подешавање висиномера
- Подтема АТМ 5.2 - Надвишавање терена

- ТЕМА АТМ 6 - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема АТМ 6.1 - Вертикално раздвајање
- Подтема АТМ 6.2 - Хоризонтално раздвајање

- ТЕМА АТМ 7 - БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ У ВАЗДУХУ
- Подтема АТМ 7.1 - Безбедносне мреже у ваздуху

- ТЕМА АТМ 8 - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема АТМ 8.1 - Управљање подацима

- ТЕМА АТМ 9 - РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
- Подтема АТМ 9.1 - Интегритет радног окружења
- Подтема АТМ 9.2 - Верификација актуелности оперативних процедура
- Подтема АТМ 9.3 - Примопредаја дужности

- ТЕМА АТМ 10 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
- Подтема АТМ 10.1 - Одговорност и обрада информација
- Подтема АТМ 10.2 - Обласна контрола летења

- Подтема *ATM* 10.3 - Процес управљања саобраћајем
- Подтема *ATM* 10.4 - Вођење саобраћаја

- ТЕМА *ATM* 11 - ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
- Подтема *ATM* 11.1 - Опште процедуре у поступку чекања
- Подтема *ATM* 11.2 - Ваздухоплов у поступку чекања

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

- ТЕМА *MET* 1 - МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
- Подтема *MET* 1.1 - Метеоролошке појаве

- ТЕМА *MET* 2 - ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
- Подтема *METB* 2.1 - Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

- ТЕМА *NAV* 1 - МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
- Подтема *NAV* 1.1 - Мапе и карте

- ТЕМА *NAV* 2 - ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
- Подтема *NAV* 2.1 - Навигациони системи
- Подтема *NAV* 2.2 - Навигациона помоћ
- Подтема *NAV* 2.3 - Примене *PBN*

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

- ТЕМА *ACFT* 1 - ИНСТРУМЕНТИ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 1.1 - Инструменти ваздухоплова

- ТЕМА *ACFT* 2 - КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 2.1 - Вртложна турбуленција

- ТЕМА *ACFT* 3 - ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ПЕРФОРМАНСЕ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 3.1 - Фактори при пењању
- Подтема *ACFT* 3.2 - Фактори при крстарењу
- Подтема *ACFT* 3.3 - Фактори при понирању
- Подтема *ACFT* 3.4 - Економски фактори
- Подтема *ACFT* 3.5 - Еколошки фактори

- ТЕМА *ACFT* 4 - ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
- Подтема *ACFT* 4.1 - Подаци о перформансама ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

- ТЕМА *HUM* 1 - ОБРАДА ИНФОРМАЦИЈА
- Подтема *HUM* 1.1 - Когниција и фактори који утичу на њу
- Подтема *HUM* 1.2 - Свесност о ситуацији
- Подтема *HUM* 1.3 - Доношење одлука

ТЕМА <i>HUM 2</i>	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МЕНТАЛНО И ФИЗИЧКО ЗДРАВЉЕ
Подтема <i>HUM 2.1</i>	-	Замор
Подтема <i>HUM 2.2</i>	-	Стрес
ТЕМА <i>HUM 3</i>	-	УПРАВЉАЊЕ ПРЕТЊАМА И ГРЕШКАМА
Подтема <i>HUM 3.1</i>	-	Оквир за управљање претњама и грешкама
Подтема <i>HUM 3.2</i>	-	Примена управљања претњама и грешкама
ТЕМА <i>HUM 4</i>	-	ТИМСКИ РАД
Подтема <i>HUM 4.1</i>	-	Предности тимског рада
Подтема <i>HUM 4.2</i>	-	Управљање конфликтима
ТЕМА <i>HUM 5</i>	-	СИСТЕМ
Подтема <i>HUM 5.1</i>	-	Концепт система у <i>ATM/ANS</i>
ТЕМА <i>HUM 6</i>	-	КОМУНИКАЦИЈА
Подтема <i>HUM 6.1</i>	-	Ефективна комуникација
Подтема <i>HUM 6.2</i>	-	Ефективне повратне информације

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS 1</i>	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS 1.1</i>	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS 1.2</i>	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS 2</i>	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS 2.1</i>	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPS 2.2</i>	-	Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS 3</i>	-	РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS 3.1</i>	-	Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS 3.2</i>	-	Прикази ситуација и информациони системи
Подтема <i>EQPS 3.3</i>	-	Системи података о лету ваздухоплова
ТЕМА <i>EQPS 4</i>	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS 4.1</i>	-	Иновације
ТЕМА <i>EQPS 5</i>	-	ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS 5.1</i>	-	Реакција на ограничења
Подтема <i>EQPS 5.2</i>	-	Деградација уређаја за комуникацију
Подтема <i>EQPS 5.3</i>	-	Деградација уређаја за навигацију

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PEN 1</i>	-	УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PEN 1.1</i>	-	Студијска посета обласној контроли летења

ТЕМА <i>PEN 2</i>	-	КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PEN 2.1</i>	-	Учесници у цивилним <i>ATS</i> операцијама
Подтема <i>PEN 2.2</i>	-	Учесници у војним <i>ATS</i> операцијама
ТЕМА <i>PEN 3</i>	-	ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PEN 3.1</i>	-	Пружање услуга и захтеви корисника
ТЕМА <i>PEN 4</i>	-	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PEN 4.1</i>	-	Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ТЕМА <i>ABES 1</i>	-	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (<i>ABES</i>)
Подтема <i>ABES 1.1</i>	-	Преглед <i>ABES</i>
ТЕМА <i>ABES 2</i>	-	УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
Подтема <i>ABES 2.1</i>	-	Ефективност комуникације
Подтема <i>ABES 2.2</i>	-	Избегавање менталног преоптерећења
Подтема <i>ABES 2.3</i>	-	Сарадња ваздух/земља
ТЕМА <i>ABES 3</i>	-	ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
Подтема <i>ABES 3.1</i>	-	Примена процедура за <i>ABES</i>
Подтема <i>ABES 3.2</i>	-	Прекид радио-везе
Подтема <i>ABES 3.3</i>	-	Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
Подтема <i>ABES 3.4</i>	-	Залутали или неидентификовани ваздухоплов
Подтема <i>ABES 3.5</i>	-	Одступање ваздухоплова
Подтема <i>ABES 3.6</i>	-	Пресретање цивилних ваздухоплова

Додатак 6 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ПРИЛАЗНЕ КОНТРОЛЕ НАДЗОРНЕ (*APS*) (Веза: Анекс I (Део АТСО), Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(iv))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ОБУКУ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА

- ПРЕДМЕТ 6:   ВАЗДУХОПЛОВИ
- ПРЕДМЕТ 7:   ЉУДСКИ ФАКТОРИ
- ПРЕДМЕТ 8:   УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
- ПРЕДМЕТ 9:   ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
- ПРЕДМЕТ 10:   НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
- ПРЕДМЕТ 11:   АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ОБУКУ

- ТЕМА *INTR 1*   -   РУКОВОЂЕЊЕ ОБУКОМ
- Подтема *INTR 1.1*   -   Увод у обуку
- Подтема *INTR 1.2*   -   Вођење обуке
- Подтема *INTR 1.3*   -   Материјал и документација за обуку
- ТЕМА *INTR 2*   -   УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
- Подтема *INTR 2.1*   -   Садржај обуке и организација
- Подтема *INTR 2.2*   -   Начела обуке
- Подтема *INTR 2.3*   -   Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

- ТЕМА *LAW 1*   -   АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О
- СТРУЧНОСТИ
- Подтема *LAW 1.1*   -   Права и услови
- ТЕМА *LAW 2*   -   ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
- Подтема *LAW 2.1*   -   Извештаји
- Подтема *LAW 2.2*   -   Ваздушни простор
- ТЕМА *LAW 3*   -   УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема *LAW 3.1*   -   Процес повратних информација
- Подтема *LAW 3.2*   -   Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА *ATM 1*   -   ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема *ATM 1.1*   -   Услуга контроле летења (АТС)
- Подтема *ATM 1.2*   -   Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема *ATM 1.3*   -   Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема *ATM 1.4*   -   Капацитет АТС система и управљање протоком
- ваздушног саобраћаја
- Подтема *ATM 1.5*   -   Управљање ваздушним простором (*ASM*)
- ТЕМА *ATM 2*   -   КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *ATM 2.1*   -   Ефективна комуникација

ТЕМА <i>АТМ</i> 3	-	АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
Подтема <i>АТМ</i> 3.1	-	АТС одобрења
Подтема <i>АТМ</i> 3.2	-	АТС инструкције
ТЕМА <i>АТМ</i> 4	-	КООРДИНАЦИЈА
Подтема <i>АТМ</i> 4.1	-	Потреба за координацијом
Подтема <i>АТМ</i> 4.2	-	Средства и методе координације
Подтема <i>АТМ</i> 4.3	-	Процедуре координације
ТЕМА <i>АТМ</i> 5	-	ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
Подтема <i>АТМ</i> 5.1	-	Подешавање висиномера
Подтема <i>АТМ</i> 5.2	-	Надвишавање терена
ТЕМА <i>АТМ</i> 6	-	РАЗДВАЈАЊА
Подтема <i>АТМ</i> 6.1	-	Вертикално раздвајање
Подтема <i>АТМ</i> 6.2	-	Дужинско раздвајање у надзорном окружењу
Подтема <i>АТМ</i> 6.3	-	Делегирање раздвајања
Подтема <i>АТМ</i> 6.4	-	Раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
Подтема <i>АТМ</i> 6.5	-	Раздвајање на основу АТС надзорних система
ТЕМА <i>АТМ</i> 7	-	БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ У ВАЗДУХУ И НА ЗЕМЉИ
Подтема <i>АТМ</i> 7.1	-	Безбедносне мреже у ваздуху
Подтема <i>АТМ</i> 7.2	-	Безбедносне мреже на земљи
ТЕМА <i>АТМ</i> 8	-	ПРИКАЗ ПОДАТАКА
Подтема <i>АТМ</i> 8.1	-	Управљање подацима
ТЕМА <i>АТМ</i> 9	-	РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
Подтема <i>АТМ</i> 9.1	-	Интегритет радног окружења
Подтема <i>АТМ</i> 9.2	-	Верификација актуелности оперативних процедура
Подтема <i>АТМ</i> 9.3	-	Примопредаја дужности
ТЕМА <i>АТМ</i> 10	-	ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>АТМ</i> 10.1	-	Одговорност и обрада информација
Подтема <i>АТМ</i> 10.2	-	АТС надзорна услуга
Подтема <i>АТМ</i> 10.3	-	Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>АТМ</i> 10.4	-	Вођење саобраћаја
Подтема <i>АТМ</i> 10.5	-	Услуга контроле летења уз подршку унапређеног система
ТЕМА <i>АТМ</i> 11	-	ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
Подтема <i>АТМ</i> 11.1	-	Опште процедуре у поступку чекања
Подтема <i>АТМ</i> 11.2	-	Ваздухоплов у прилазу
Подтема <i>АТМ</i> 11.3	-	Ваздухоплов у поступку чекања у надзорном окружењу
ТЕМА <i>АТМ</i> 12	-	ИДЕНТИФИКАЦИЈА
Подтема <i>АТМ</i> 12.1	-	Успостављање идентификације

- Подтема *ATM* 12.2 - Одржавање идентификације
- Подтема *ATM* 12.3 - Губитак идентитета
- Подтема *ATM* 12.4 - Информације о позицији
- Подтема *ATM* 12.5 - Трансфер идентитета

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

- ТЕМА *MET* 1 - МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
- Подтема *MET* 1.1 - Метеоролошке појаве
- ТЕМА *MET* 2 - ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
- Подтема *METB* 2.1 - Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

- ТЕМА *NAV* 1 - МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
- Подтема *NAV* 1.1 - Мапе и карте
- ТЕМА *NAV* 2 - ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
- Подтема *NAV* 2.1 - Навигациони системи
- Подтема *NAV* 2.2 - Стабилизован прилаз
- Подтема *NAV* 2.3 - Инструментални одласци и доласци
- Подтема *NAV* 2.4 - Навигациона помоћ
- Подтема *NAV* 2.5 - Сателитски системи
- Подтема *NAV* 2.6 - Примене *PBN*

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

- ТЕМА *ACFT* 1 - ИНСТРУМЕНТИ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 1.1 - Инструменти ваздухоплова
- ТЕМА *ACFT* 2 - КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 2.1 - Вртложна турбуленција
- Подтема *ACFT* 2.2 - *ICAO* категорије прилаза
- ТЕМА *ACFT* 3 - ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ПЕРФОРМАНСЕ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 3.1 - Фактори при пењању
- Подтема *ACFT* 3.2 - Фактори при крстарењу
- Подтема *ACFT* 3.3 - Фактори при понирању и почетном прилазу
- Подтема *ACFT* 3.4 - Фактори при завршном прилазу и слетању
- Подтема *ACFT* 3.5 - Економски фактори
- Подтема *ACFT* 3.6 - Еколошки фактори
- ТЕМА *ACFT* 4 - ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
- Подтема *ACFT* 4.1 - Подаци о перформансама ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUM</i> 1	-	ОБРАДА ИНФОРМАЦИЈА
Подтема <i>HUM</i> 1.1	-	Когниција и фактори који утичу на њу
Подтема <i>HUM</i> 1.2	-	Свесност о ситуацији
Подтема <i>HUM</i> 1.3	-	Доношење одлука
ТЕМА <i>HUM</i> 2	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МЕНТАЛНО И ФИЗИЧКО ЗДРАВЉЕ
Подтема <i>HUM</i> 2.1	-	Замор
Подтема <i>HUM</i> 2.2	-	Стрес
ТЕМА <i>HUM</i> 3	-	УПРАВЉАЊЕ ПРЕТЊАМА И ГРЕШКАМА
Подтема <i>HUM</i> 3.1	-	Оквир за управљање претњама и грешкама
Подтема <i>HUM</i> 3.2	-	Примена управљања претњама и грешкама
ТЕМА <i>HUM</i> 4	-	ТИМСКИ РАД
Подтема <i>HUM</i> 4.1	-	Предности тимског рада
Подтема <i>HUM</i> 4.2	-	Управљање конфликтима
ТЕМА <i>HUM</i> 5	-	СИСТЕМ
Подтема <i>HUM</i> 5.1	-	Концепт система у <i>ATM/ANS</i>
ТЕМА <i>HUM</i> 6	-	КОМУНИКАЦИЈА
Подтема <i>HUM</i> 6.1	-	Ефективна комуникација
Подтема <i>HUM</i> 6.2	-	Ефективне повратне информације

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS</i> 1	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS</i> 1.1	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS</i> 1.2	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS</i> 2	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS</i> 2.1	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPS</i> 2.2	-	Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS</i> 3	-	РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS</i> 3.1	-	Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS</i> 3.2	-	Прикази ситуација и информациони системи
Подтема <i>EQPS</i> 3.3	-	Системи података о лету ваздухоплова
Подтема <i>EQPS</i> 3.4	-	Коришћење <i>ATS</i> надзорних система
Подтема <i>EQPS</i> 3.5	-	Унапређени системи
ТЕМА <i>EQPS</i> 4	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS</i> 4.1	-	Иновације
ТЕМА <i>EQPS</i> 5	-	ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА

- Подтема *EQPS* 5.1 - Реакција на ограничења
- Подтема *EQPS* 5.2 - Деградиција уређаја за комуникацију
- Подтема *EQPS* 5.3 - Деградиција уређаја за навигацију
- Подтема *EQPS* 5.4 - Деградиција надзорног уређаја
- Подтема *EQPS* 5.5 - Деградиција *АТС* система за обраду

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

- ТЕМА *PEN* 1 - УПОЗНАВАЊЕ
- Подтема *PEN* 1.1 - Студијска посета јединици прилазне контроле летења

- ТЕМА *PEN* 2 - КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
- Подтема *PEN* 2.1 - Учесници у цивилним *АТС* операцијама
- Подтема *PEN* 2.2 - Учесници у војним *АТС* операцијама

- ТЕМА *PEN* 3 - ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
- Подтема *PEN* 3.1 - Пружање услуга и захтеви корисника

- ТЕМА *PEN* 4 - ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- Подтема *PEN* 4.1 - Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

- ТЕМА *ABES* 1 - НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (*ABES*)
- Подтема *ABES* 1.1 - Преглед *ABES*

- ТЕМА *ABES* 2 - УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
- Подтема *ABES* 2.1 - Ефективност комуникације
- Подтема *ABES* 2.2 - Избегавање менталног преоптерећења
- Подтема *ABES* 2.3 - Сарадња ваздух-земља

- ТЕМА *ABES* 3 - ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
- Подтема *ABES* 3.1 - Примена процедура за *ABES*
- Подтема *ABES* 3.2 - Прекид радио-везе
- Подтема *ABES* 3.3 - Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
- Подтема *ABES* 3.4 - Залутали или неидентификовани ваздухоплов
- Подтема *ABES* 3.5 - Одступање ваздухоплова
- Подтема *ABES* 3.6 - Отказ транспондера
- Подтема *ABES* 3.7 - Пресретање цивилних ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

- ТЕМА *AGA* 1 - ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ, ИЗГЛЕД И КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *AGA* 1.1 - Дефиниције
- Подтема *AGA* 1.2 - Координација

ТЕМА <i>AGA 2</i>	-	ПОВРШИНЕ ЗА КРЕТАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>AGA 2.1</i>	-	Површина за кретање ваздухоплова
Подтема <i>AGA 2.2</i>	-	Маневарска површина
Подтема <i>AGA 2.3</i>	-	Полетно-слетне стазе
ТЕМА <i>AGA 3</i>	-	ПРЕПРЕКЕ
Подтема <i>AGA 3.1</i>	-	Ваздушни простор за надвишавање препрека око аеродрома
ТЕМА <i>AGA 4</i>	-	РАЗНОВРСНИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>AGA 4.1</i>	-	Локација

Додатак 7 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ОБЛАСНЕ КОНТРОЛЕ НАДЗОРНЕ (ACS) (Веа: Анекс I (Део АТСО), Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(v))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ОБУКУ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ОБУКУ

ТЕМА <i>INTR 1</i>	-	РУКОВОЂЕЊЕ ОБУКОМ
Подтема <i>INTR 1.1</i>	-	Увод у обуку
Подтема <i>INTR 1.2</i>	-	Вођење обуке
Подтема <i>INTR 1.3</i>	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR 2</i>	-	УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 2.1</i>	-	Садржај обуке и организација

- Подтема *INTR* 2.2 - Начела обуке
- Подтема *INTR* 2.3 - Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

- ТЕМА *LAW* 1 - *АТСО* ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
- Подтема *LAW* 1.1 - Права и услови
- ТЕМА *LAW* 2 - ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
- Подтема *LAW* 2.1 - Извештаји
- Подтема *LAW* 2.2 - Ваздушни простор
- ТЕМА *LAW* 3 - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У *АТС*
- Подтема *LAW* 3.1 - Процес повратних информација
- Подтема *LAW* 3.2 - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА *АТМ* 1 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема *АТМ* 1.1 - Услуга контроле летења (*АТС*)
- Подтема *АТМ* 1.2 - Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема *АТМ* 1.3 - Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема *АТМ* 1.4 - Капацитет *АТС* система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
- Подтема *АТМ* 1.5 - Управљање ваздушним простором (*ASM*)
- ТЕМА *АТМ* 2 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *АТМ* 2.1 - Ефективна комуникација
- ТЕМА *АТМ* 3 - *АТС* ОДОБРЕЊА И *АТС* ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема *АТМ* 3.1 - *АТС* одобрења
- Подтема *АТМ* 3.2 - *АТС* инструкције
- ТЕМА *АТМ* 4 - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *АТМ* 4.1 - Потреба за координацијом
- Подтема *АТМ* 4.2 - Средства и методе координације
- Подтема *АТМ* 4.3 - Процедуре координације
- ТЕМА *АТМ* 5 - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема *АТМ* 5.1 - Подешавање висиномера
- Подтема *АТМ* 5.2 - Надвишавање терена
- ТЕМА *АТМ* 6 - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема *АТМ* 6.1 - Вертикално раздвајање
- Подтема *АТМ* 6.2 - Уздужно раздвајање у условима надзорног окружења
- Подтема *АТМ* 6.3 - Раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
- Подтема *АТМ* 6.4 - Раздвајање на основу *АТС* надзорних система

ТЕМА <i>АТМ</i> 7	- БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ У ВАЗДУХУ И НА ЗЕМЉИ
Подтема <i>АТМ</i> 7.1	- Безбедносне мреже у ваздуху
Подтема <i>АТМ</i> 7.2	- Безбедносне мреже на земљи
ТЕМА <i>АТМ</i> 8	- ПРИКАЗ ПОДАТАКА
Подтема <i>АТМ</i> 8.1	- Управљање подацима
ТЕМА <i>АТМ</i> 9	- РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
Подтема <i>АТМ</i> 9.1	- Интегритет радног окружења
Подтема <i>АТМ</i> 9.2	- Верификација актуелности оперативних процедура
Подтема <i>АТМ</i> 9.3	- Примопредаја дужности
ТЕМА <i>АТМ</i> 10	- ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>АТМ</i> 10.1	- Одговорност и обрада информација
Подтема <i>АТМ</i> 10.2	- <i>АТS</i> надзорна услуга
Подтема <i>АТМ</i> 10.3	- Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>АТМ</i> 10.4	- Вођење саобраћаја
Подтема <i>АТМ</i> 10.5	- Услуга контроле летења уз подршку унапређеног система
ТЕМА <i>АТМ</i> 11	- ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
Подтема <i>АТМ</i> 11.1	- Опште процедуре у поступку чекања
Подтема <i>АТМ</i> 11.2	- Ваздухоплов у поступку чекања
Подтема <i>АТМ</i> 11.3	- Ваздухоплов у поступку чекања у надзорном окружењу
ТЕМА <i>АТМ</i> 12	- ИДЕНТИФИКАЦИЈА
Подтема <i>АТМ</i> 12.1	- Успостављање идентификације
Подтема <i>АТМ</i> 12.2	- Одржавање идентификације
Подтема <i>АТМ</i> 12.3	- Губитак идентитета
Подтема <i>АТМ</i> 12.4	- Информације о позицији
Подтема <i>АТМ</i> 12.5	- Трансфер идентитета

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>МЕТ</i> 1	- МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>МЕТ</i> 1.1	- Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>МЕТ</i> 2	- ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>МЕТВ</i> 2.1	- Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV</i> 1	- МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAVВ</i> 1.1	- Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV</i> 2	- ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV</i> 2.1	- Навигациони системи

- Подтема *NAV 2.2* - Навигациона помоћ
- Подтема *NAV 2.3* - Примене *PBN*

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

- ТЕМА *ACFT 1* - ИНСТРУМЕНТИ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT 1.1* - Инструменти ваздухоплова

- ТЕМА *ACFT 2* - КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT 2.1* - Вртложна турбуленција

- ТЕМА *ACFT 3* - ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ПЕРФОРМАНСЕ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT 3.1* - Фактори при пењању
- Подтема *ACFT 3.2* - Фактори при крстарењу
- Подтема *ACFT 3.3* - Фактори при понирању
- Подтема *ACFT 3.4* - Економски фактори
- Подтема *ACFT 3.5* - Еколошки фактори

- ТЕМА *ACFT 4* - ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
- Подтема *ACFT 4.1* - Подаци о перформансама ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

- ТЕМА *HUM 1* - ОБРАДА ИНФОРМАЦИЈА
- Подтема *HUM 1.1* - Когниција и фактори који утичу на њу
- Подтема *HUM 1.2* - Свесност о ситуацији
- Подтема *HUM 1.3* - Доношење одлука

- ТЕМА *HUM 2* - ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МЕНТАЛНО И ФИЗИЧКО ЗДРАВЉЕ
- Подтема *HUM 2.1* - Замор
- Подтема *HUM 2.2* - Стрес

- ТЕМА *HUM 3* - УПРАВЉАЊЕ ПРЕТЊАМА И ГРЕШКАМА
- Подтема *HUM 3.1* - Оквир за управљање претњама и грешкама
- Подтема *HUM 3.2* - Примена управљања претњама и грешкама

- ТЕМА *HUM 4* - ТИМСКИ РАД
- Подтема *HUM 4.1* - Предности тимског рада
- Подтема *HUM 4.2* - Управљање конфликтима

- ТЕМА *HUM 5* - СИСТЕМ
- Подтема *HUM 5.1* - Концепт система у *ATM/ANS*

- ТЕМА *HUM 6* - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *HUM 6.1* - Ефективна комуникација
- Подтема *HUM 6.2* - Ефективне повратне информације

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS 1</i>	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS 1.1</i>	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS 1.2</i>	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS 2</i>	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS 2.1</i>	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPS 2.2</i>	-	Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS 3</i>	-	РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS 3.1</i>	-	Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS 3.2</i>	-	Прикази ситуација и информациони системи
Подтема <i>EQPS 3.3</i>	-	Системи података о лету ваздухоплова
Подтема <i>EQPS 3.4</i>	-	Коришћење <i>ATS</i> надзорног система
Подтема <i>EQPS 3.5</i>	-	Унапређени системи
ТЕМА <i>EQPS 4</i>	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS 4.1</i>	-	Иновације
ТЕМА <i>EQPS 5</i>	-	ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS 5.1</i>	-	Реакција на ограничења
Подтема <i>EQPS 5.2</i>	-	Деградација уређаја за комуникацију
Подтема <i>EQPS 5.3</i>	-	Деградација уређаја за навигацију
Подтема <i>EQPS 5.4</i>	-	Деградација надзорног уређаја
Подтема <i>EQPS 5.5</i>	-	Деградација <i>ATC</i> система за обраду

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PEN 1</i>	-	УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PEN 1.1</i>	-	Студијска посета обласној контроли летења
ТЕМА <i>PEN 2</i>	-	КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PEN 2.1</i>	-	Учесници у цивилним <i>ATS</i> операцијама
Подтема <i>PEN 2.2</i>	-	Учесници у војним <i>ATS</i> операцијама
ТЕМА <i>PEN 3</i>	-	ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PEN 3.1</i>	-	Пружање услуга и захтеви корисника
ТЕМА <i>PEN 4</i>	-	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PEN 4.1</i>	-	Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ТЕМА <i>ABES 1</i>	-	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (<i>ABES</i>)
Подтема <i>ABES 1.1</i>	-	Преглед <i>ABES</i>

ТЕМА <i>ABES</i> 2	-	УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
Подтема <i>ABES</i> 2.1	-	Ефективност комуникације
Подтема <i>ABES</i> 2.2	-	Избегавање менталног преоптерећења
Подтема <i>ABES</i> 2.3	-	Сарадња ваздух/земља
ТЕМА <i>ABES</i> 3	-	ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
Подтема <i>ABES</i> 3.1	-	Примена процедура за <i>ABES</i>
Подтема <i>ABES</i> 3.2	-	Прекид радио-везе
Подтема <i>ABES</i> 3.3	-	Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
Подтема <i>ABES</i> 3.4	-	Залутали или неидентификовани ваздухоплов
Подтема <i>ABES</i> 3.5	-	Одступање ваздухоплова
Подтема <i>ABES</i> 3.6	-	Отказ транспондера
Подтема <i>ABES</i> 3.7	-	Пресретање цивилних ваздухоплова

АНЕКС II

ДЕО АТСО.АР

ЗАХТЕВИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

АТСО.АР.А.001 Подручје примене

Овај део, утврђен у овом анексу, успоставља захтеве управног поступка који се примењују на надлежне органе који су одговорни за издавање, одржавање, суспензију или стављање ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и лекарских уверења за контролоре летења и сертификацију и надзор организација за обуку и ваздухопловно-медицинских центара.

АТСО.АР.А.005 Особље

(а) Надлежни органи морају да израде и сваке две године ажурирају процену људских ресурса потребних за обављање својих надзорних функција, на основу анализе процеса који се захтевају овом уредбом.

(б) Особље које је надлежни орган овластио да спроводи сертификацију и/или задатке везане за надзор мора да буде овлашћено да обавља најмање следеће задатке:

- (1) преглед докумената, укључујући дозволе, сертификате, евиденције, податке, процедуре и било који други материјал од значаја за извршење захтеваног задатка;
- (2) узимање копије или извода из тих евиденција, података, процедура и другог материјала;
- (3) захтевање објашњења;
- (4) улазак у релевантне просторије и оперативна места;
- (5) спровођење провера и инспекција, укључујући ненајављене инспекције;
- (6) предузимање или иницирање мера принуде, према потреби.

АТСО.АР.А.010 Задаци надлежних органа

Задаци надлежних органа обухватају:

- (а) издавање, суспензију и стављање ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и лекарских уверења;
- (б) издавање привремених *ОЛП* ауторизација у складу са тачком АТСО.С.025;
- (ц) издавање привремених ауторизација процењивача у складу са тачком АТСО.С.065;
- (д) продужење и обнову додатних и посебних овлашћења;
- (е) продужење, обнову и ограничење лекарских уверења након упућивања од стране ваздухопловно-медицинског испитивача (*АМЕ*) или ваздухопловно-медицинског центра (*АеМС*);
- (ф) издавање, продужење, обнову, суспензију, стављање ван снаге, ограничење и измену сертификата овлашћених лекара;

- (г) издавање, суспензију, стављање ван снаге и ограничење сертификата организација за обуку и сертификата ваздухопловно-медицинских центара;
- (х) одобравање програма обуке, планова обуке и процедура одржавања стручности у јединици контроле летења, као и метода процене;
- (и) одобравање метода процене за доказивање језичког знања и успостављање захтева који се примењују на тела за процену језичког знања у складу са тачком АТСО.В.040;
- (ј) одобравање потребе за напредни ниво (ниво пет) језичког знања у складу са тачком АТСО.В.030(д);
- (к) надзор организација за обуку, укључујући њихове програме и планове обука;
- (л) одобравање и надзор процедура одржавања стручности у јединицама контроле летења;
- (м) успостављање одговарајућих жалбених процедура и механизма за обавештавање;
- (н) олакшавање признавања и замене дозвола, укључујући пренос евиденција о контролорима летења и враћање старих дозвола надлежном органу који их је издао у складу са тачком АТСО.А.Р.Д.003;
- (о) олакшавање признавања сертификата организација за обуку и одобравања програма обуке, као и одобравања метода процене за доказивање нивоа језичког знања.

АТСО.А.А.015 Начини усаглашавања

- (а) Агенција је дужна да развија прихватљиве начине усаглашавања (АМС) који се могу користити за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и делегираним и спроведбеним актима усвојеним на основу ње.
- (б) Алтернативни начини усаглашавања се могу користити за успостављање усаглашености са делегираним и спроведбеним актима.
- (ц) Надлежни орган мора да обавести Агенцију о свим алтернативним начинима усаглашавања које користе организације под његовим надзором или које он сам користи ради успостављања усаглашености са овом уредбом.

АТСО.А.А.020 Обавештавање Агенције

- (а) Надлежни орган обавештава Агенцију у случају било каквих значајних проблема у вези са спровођењем Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и њених делегираних и спроведбених аката у року од 30 дана од тренутка када је надлежни орган сазнао за проблеме.
- (б) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014 и њене делегиране и спроведбене акте, надлежни орган, што је пре могуће, доставља Агенцији информације од значаја за безбедност које произилазе из пријава догађаја које су похрањене у његовој националној бази података у складу са чланом 6. став 6. Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014.

АТСО.А.А.025 Неодложна реакција на безбедносни проблем

- (а) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014 и њене делегиране и спроведбене акте, надлежни орган мора да спроведе систем одговарајућег прикупљања, анализе и ширења безбедносних информација.
- (б) Агенција спроводи систем за одговарајућу анализу сваке релевантне безбедносне информације која је примљена и без непотребног одлагања доставља државама чланицама и Комисији све информације, укључујући препоруке или корективне мере

које треба предузети, потребне за њихово благовремено реаговање на безбедносни проблем који обухвата производе, делове, уређаје, лица или организације који подлежу Уредби (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима.

(ц) Након пријема информација које су наведене у тач. (а) и (б), надлежни орган мора да предузме одговарајуће мере како би решио безбедносни проблем.

(д) О мерама које су предузете у складу са тачком (ц) се одмах обавештавају сва лица или организације који морају да буду усаглашени са њима на основу Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и њених делегираних и спроведбених аката. Надлежни орган, такође, мора да о тим мерама обавести Агенцију и, ако је потребно удружено деловање, остале државе чланице којих се то тиче.

ПОДДЕО Б

УПРАВЉАЊЕ

АТСО.АR.В.001 Систем управљања

(а) Надлежни орган мора да успостави и одржава систем управљања који обухвата најмање:

(1) документовану политику и процедуре како би описала своју организацију, начине и методе за постизање усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима. Процедуре морају да буду ажуриране и да унутар тог надлежног органа служе као основни радни документи за све релевантне задатке;

(2) довољан број особља, укључујући инспекторе за лиценцирање и сертификацију, који ће извршавати своје задатке и одговорности. Ово особље мора да буде квалификовано да извршава додељене задатке и да има потребно знање, искуство, почетну, практичну и обуку освежења знања како би се обезбедила стална стручност. Мора да буде успостављен систем за планирање располагања особљем, како би се обезбедило одговарајуће извршење свих релевантних задатака;

(3) одговарајућу опрему и канцеларијски простор за извршење додељених задатака;

(4) функцију праћења усаглашености система управљања са релевантним захтевима и адекватности процедура, укључујући успостављање поступка интерне провере и поступка управљања безбедносним ризицима. Праћење усаглашености мора да обухвати систем повратних информација вишем руководству надлежног органа о налазима провере, како би се обезбедило, према потреби, спровођење корективних мера; и

(5) лице или групу лица који су крајње одговорни вишем руководству надлежног органа за функцију праћења усаглашености.

(б) Надлежни орган мора да именује једно или више лица са свеобухватном одговорношћу за управљање релевантним задацима, за сваку област активности која је део система управљања.

(ц) Надлежни орган утврђује процедуре за учешће у међусобној размени свих неопходних информација и сарадњи са другим заинтересованим надлежним органима у тој држави чланици или у другим државама чланицама, укључујући размену следећих информација:

(1) релевантних налаза и накнадних мера које су предузете као резултат надзора над лицима и организацијама које обављају активности на територији државе

чланице, али које је сертификовао надлежни орган друге државе чланице или Агенција; и

(2) информација које произилазе из обавезног и добровољног пријављивања догађаја, као што се захтева у тачки АТСО.ОР.В.040.

(д) Копије процедура које се односе на систем управљања и њихових измена морају да буду на располагању Агенцији за потребе стандардизације.

АТСО.АР.В.005 Додела задатака квалификованим субјектима

(а) Ако надлежни орган додељује задатке који се односе на иницијалну сертификацију или континуиран надзор над лицима или организацијама који подлежу Уредби (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима, они се додељују само квалификованим субјектима. Када додељује задатке, надлежни орган мора да обезбеди да има:

(1) успостављен систем за иницијалну и континуирану процену усаглашености квалификованог субјекта са Анексом VI Уредбе (ЕУ) 2018/1139. Овај систем и резултати процене морају да буду документовани;

(2) закључен документован споразум са квалификованим субјектом, одобрен од обе стране на одговарајућем нивоу управљања, који јасно дефинише:

(i) задатке које треба извршити;

(ii) изјаве, извештаје и евиденције које треба обезбедити;

(iii) техничке услове који треба да буду испуњени у извршавању оваквих задатака;

(iv) одговарајуће осигурање од одговорности за штету; и

(v) заштиту информација које су добијене при извршавању оваквих задатака.

(б) Надлежни орган мора да обезбеди да поступак интерне провере и поступак управљања безбедносним ризицима, који се захтевају у АТСО.АР.В.001(а)(4), обухвате све задатке сертификације или надзора, који се спроводе у његово име.

АТСО.АР.В.010 Промене у систему управљања

(а) Надлежни орган мора да има успостављен систем за утврђивање промена које имају утицај на његову способност за извршавање задатака и одговорности, као што је дефинисано у Уредби (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима. Систем мора да омогући надлежном органу да, према потреби, предузима активности како би обезбедио да систем управљања остане адекватан и ефективан.

(б) Надлежни орган мора да благовремено ажурира свој систем управљања како би одражавао сваку промену Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и њених делегираних и спроведбених аката и тако обезбедио ефикасну примену свог система управљања.

(ц) Надлежни орган мора да обавести Агенцију о променама које утичу на његову способност да спроводи задатке и извршава одговорности, као што је дефинисано у Уредби (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима.

АТСО.АР.В.015 Вођење евиденције

(а) Надлежни органи морају да воде списак свих сертификата организација и дозвола и сертификата особља које издају.

(б) Надлежни орган мора да успостави систем вођења евиденције који омогућава одговарајуће похрањивање, приступ и поуздано праћење:

- (1) документоване политике и процедура система управљања;
  - (2) обуке, квалификација и одобрења свог особља;
  - (3) доделе задатака, обухватајући елементе који се захтевају у ATCO.AR.B.005, као и детаља додељених задатака;
  - (4) поступака сертификације и континуираног надзора сертифицираних организација;
  - (5) детаља о програмима обука које спроводе организације за обуку;
  - (6) поступака издавања дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и сертификата и континуираног надзора ималаца тих дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и сертификата;
  - (7) континуираног надзора лица и организација који обављају активности у оквиру територије државе чланице, али су сертифицирани од стране надлежног органа друге државе чланице, у складу са договором ових органа;
  - (8) налаза, корективних мера и датума затварања мера;
  - (9) предузетих мера принуде;
  - (10) безбедносних информација и накнадних мера;
  - (11) примене одредби о флексибилности у складу са чланом 71. Уредбе (ЕУ) 2018/1139; и
  - (12) евалуације и обавештавања Агенције о алтернативним начинима усаглашавања које су предложили организације и процене алтернативних начина усаглашености које користи надлежни орган.
- (ц) Евиденције морају да се чувају најмање пет година, а евиденције о дозволама особља најмање десет година након истека последњег овлашћења у дозволи, у складу са важећим законом о заштити података.

ПОДДЕО Ц

НАДЗОР И МЕРЕ ПРИНУДЕ

ATCO.AR.C.001 Надзор

(а) Надлежни орган мора да провери:

- (1) усаглашеност са захтевима који се примењују на организације или лица пре издавања сертификата организације или дозволе, сертификата, овлашћења, додатног или посебног овлашћења особља, у зависности од тога шта је применљиво;
- (2) континуирану усаглашеност са примењивим захтевима и условима који су приложени сертификату организације за обуку, као и са примењивим захтевима за програме обуке, планове обуке и процедуре одржавања стручности које је одобрио, као и са захтевима који се примењују на особље;
- (3) спровођење одговарајућих безбедносних мера које је наложио надлежни орган, као што је дефинисано у тачки ATCO.AR.A.025(ц) и (д).

(б) Ова провера мора да:

- (1) се заснива на документацији која је посебно намењена да пружи упутство особљу које је одговорно за безбедносни надзор, како би оно могло да обавља своје функције;
- (2) обезбеди дотичним лицима и организацијама резултате активности безбедносног надзора;
- (3) се заснива на проверама и инспекцијама укључујући, према потреби, ненајављене инспекције; и

(4) обезбеди надлежном органу доказе који су потребни у случају да су неопходне даље мере, укључујући мере које су предвиђене у ATCO.AR.C.010 и ATCO.AR.E.015.

(ц) Обим надзора се утврђује на основу обима и резултата ранијих надзорних активности и безбедносних приоритета.

(д) Не доводећи у питање надлежности држава чланица, обим и резултат надзорних активности које на територији државе чланице спроводе лица или организације са седиштем или пребивалиштем у другој држави чланици се утврђују на основу безбедносних приоритета, као и ранијих надзорних активности.

(е) Ако активност лица или организације укључује више држава чланица, надлежни орган који је одговоран за надзор у складу са тач. (а)-(ц) може да договори са другим надлежним органом посебне алтернативне аранжмане у погледу надзора. Свако лице или организација на које се односи овакав договор морају да буду обавештени о његовом постојању и обиму његове примене.

ATCO.AR.C.005 Програм надзора

(а) Надлежни орган мора да успостави и одржава програм надзора који обухвата активности надзора које се захтевају у ATCO.AR.C.001.

(б) За организације које је сертифициовао надлежни орган, програм надзора мора да се изради тако да се узму у обзир специфична природа организације, сложеност њених активности и раније сертификационе и/или надзорне активности. Програм надзора мора да, у току сваког циклуса планирања надзора, обухвати:

(1) провере и инспекције, ако је потребно, укључујући ненајављене инспекције према потреби; и

(2) састанке који се сазивају између руководства организације за обуку и надлежног органа, како би се обезбедило да обе стране буду обавештене о значајним питањима.

(ц) За организације које је сертифициовао надлежни орган примењује се циклус планирања надзора који не прелази 24 месеца. Циклус планирања надзора може да се смањи ако постоји доказ да је безбедносни учинак организације смањен. Циклус планирања надзора може да се продужи на највише 36 месеци, ако је надлежни орган у току претходна 24 месеца утврдио:

(1) да је организација доказала да ефективно идентификује опасности везане за безбедност у ваздухопловству и управља повезаним ризицима; и

(2) да је организација континуирано показивала да има потпуну контролу над свим променама сходно ATCO.OR.V.015; и

(3) да нису били издати налази нивоа 1; и

(4) да су све корективне мере биле спроведене у року који је прихваћен или продужен од стране надлежног органа, као што је дефинисано у ATCO.AR.E.015.

Циклус планирања надзора се може додатно продужити на највише 48 месеци ако је, поред горенаведеног, организација успоставила, а надлежни орган одобрио, ефективан систем сталног извештавања надлежног органа о безбедносном учинку и регулаторној усаглашености организације.

(д) Програм надзора за организације за обуку мора да обухвати праћење стандарда обуке, укључујући узорковање спровођења обуке ако је потребно.

(е) За лица која имају дозволе, овлашћења, додатна или посебна овлашћења које је издао надлежни орган, програм надзора мора да обухвати инспекције, укључујући ненајављене инспекције, ако је потребно.

ATCO.AR.C.010 Налази и мере принуде за особље

(а) Ако током надзора или на било који други начин, надлежни орган одговоран за надзор у складу са АТСО.АР.С.001 пронађе доказ који указује на неусаглашеност са примењивим захтевима код лица које има дозволу издату у складу са овом уредбом, надлежни орган утврђује налаз, евидентира га и доставља у писаној форми имаоцу дозволе и, ако је применљиво, о налазу обавештава организацију у којој је он запослен.

(б) Ако је надлежни орган који је утврдио налаз орган одговоран за издавање дозволе, он:

(1) може, ако је утврђен безбедносни проблем, да суспендује или стави ван снаге дозволу, овлашћење, додатно или посебно овлашћење, према потреби; и

(2) предузима било коју додатну меру принуде неопходну да би се спречио наставак неусаглашености.

(ц) Ако надлежни орган који је утврдио налаз није орган који је одговоран за издавање дозволе, он мора да обавести надлежни орган који је издао дозволу. У овом случају, надлежни орган који је издао дозволу предузима мере у складу са тачком (б) и обавештава надлежни орган који је утврдио налаз.

ПОДДЕО Д

ИЗДАВАЊЕ, ПРОДУЖЕЊЕ, ОБНОВА, СУСПЕНЗИЈА И СТАВЉАЊЕ ВАН СНАГЕ ДОЗВОЛА, ОВЛАШЋЕЊА, ДОДАТНИХ И ПОСЕБНИХ ОВЛАШЋЕЊА

АТСО.АР.Д.001 Процедура за издавање, продужење и обнову дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и ауторизација

(а) Надлежни орган мора да успостави процедуре за подношење захтева, издавање и замену дозвола, издавање овлашћења, додатних и посебних овлашћења, као и продужење и обнову додатних и посебних овлашћења. Ове процедуре могу да обухвате:

(1) издавање привремене *ОЈП* ауторизације и привремене ауторизације процењивача; и

(2) ако је применљиво, одобрење за процењиваче за продужење и обнову посебног овлашћења за локацију, при чему процењивачи морају да доставе надлежном органу све евиденције, извештаје и све друге информације, као што је дефинисано у тим процедурама.

(б) Након пријема захтева и, ако је релевантно, остале пратеће документације, надлежни орган мора да утврди да ли је захтев потпун и да ли подносилац захтева испуњава захтеве прописане у Анексу I.

(ц) Ако подносилац захтева испуњава примењиве захтеве, надлежни орган издаје, продужава или обнавља, када је то потребно, одговарајућу дозволу, овлашћење, додатно и посебно овлашћење, користећи образац дозвола утврђен у Додатка 1 Анекса II. Привремена *ОЈП* ауторизација која је наведена у АТСО.С.025 и привремена ауторизација процењивача која је наведена у АТСО.С.065 издају се као посебан документ у коме се наводе права имаоца, као и рок важења ауторизације.

(д) У сврху смањења непотребног административног терета, надлежни орган може да утврди процедуре за успостављање јединственог датума важења за неколико додатних и посебних овлашћења. У сваком случају, рокови важења дотичних додатних и посебних овлашћења не смеју да се прекораче.

(е) Надлежни орган ће заменити дозволу контролора летења ако је то потребно из административних разлога и ако је рубрика (ХIIа) у дозволи попуњена и нема више простора. Датум првог издавања овлашћења и додатних овлашћења се преноси у нову дозволу.

АТСО.АR.Д.003 Промена надлежног органа

(а) По пријему захтева имаоца дозволе за промену надлежног органа, надлежни орган који је примио захтев мора, без непотребног одлагања, да захтева од надлежног органа који је издао дозволу да одмах достави следеће:

(1) потврду о веродостојности дозволе;

(2) копију медицинске документације имаоца дозволе коју води тај надлежни орган. Медицинска документација се доставља на поверљив начин у складу са тачком АТСО.МЕД.А.015 Анекса IV (Део-АТСО.МЕД) и мора да садржи резиме важеће анамнезе кандидата коју је проверио и потписао или електронски оверио медицински оцењивач.

(б) Надлежни орган који врши пренос је дужан да чува оригиналну дозволу и медицинску документацију имаоца дозволе.

(ц) Надлежни орган који преузима дозволу врши, без непотребног одлагања, замену дозволе и лекарског уверења, под условом да је примио и обрадио сва документа наведена у тачки (а). Након замене дозволе и лекарског уверења, надлежни орган који преузима дозволу мора одмах да захтева од имаоца дозволе да му преда дозволу издату од надлежног органа који врши пренос и припадајуће лекарско уверење.

(д) Нова дозвола укључује овлашћења, додатна овлашћења, посебна овлашћења из дозволе и сва важећа посебна овлашћења за локацију из дозволе, укључујући датум њиховог првог издавања и истека, ако је применљиво.

(е) Надлежни орган који је примио захтев одмах обавештава надлежни орган који врши пренос о томе да је заменио дозволу и лекарско уверење и да је ималац дозволе предао дозволу и лекарско уверење у складу са тачком (ц). Док не прими такво обавештење, надлежни орган који врши пренос остаје одговоран за дозволу и лекарско уверење који су првобитно издати том имаоцу дозволе.

АТСО.АR.Д.005 Стављање ван снаге и суспензија дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења

(а) За потребе тачке АТСО.А.020, надлежни орган мора да успостави управне поступке за стављање ван снаге и суспензију дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења.

(б) Надлежни орган може да суспендује дозволу у случају привремене неспособности која није престала у складу са процедурама које су наведене у тачки АТСО.А.015(е).

(ц) Надлежни орган суспендује или ставља ван снаге дозволу, овлашћење, додатно или посебно овлашћење у складу са тачком АТСО.АR.С.010, посебно у следећим околностима:

(1) коришћење права из дозволе када ималац дозволе више не испуњава примењиве захтеве ове уредбе;

(2) добијање дозволе студента контролора летења или контролора летења, овлашћења, додатног овлашћења, посебног овлашћења или сертификата на основу достављене фалсификоване документације;

(3) фалсификовање евиденција о дозволи или сертификату;

- (4) коришћење права из дозволе, права датих овлашћењем, додатним или посебним овлашћењем под утицајем психоактивних супстанци;
- (д) У случајевима суспензије или стављања ван снаге дозволе, овлашћења, додатних и посебних овлашћења, надлежни орган писаним путем обавештава имаоца дозволе и одговарајућег пружаоца услуга у ваздушној пловидби о овој одлуци и обавештава имаоца дозволе о његовом праву на жалбу у складу са процедурама утврђеним у тачки АТСО.АR.А.010(м).
- (е) Надлежни орган, такође, суспендује или ставља ван снаге дозволу, овлашћење, додатно или посебно овлашћење на основу писаног захтева имаоца дозволе.

ПОДДЕО Е

ПРОЦЕДУРА СЕРТИФИКАЦИЈЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА И ОДОБРАВАЊЕ ПРОГРАМА ОБУКЕ

АТСО.АR.Е.001 Процедура сертификације за организације за обуку и издавање сертификата

- (а) По пријему захтева за издавање сертификата организацији за обуку, надлежни орган проверава усаглашеност организације за обуку са примењивим захтевима ове уредбе.
- (б) Надлежни орган може, пре издавања сертификата, захтевати било које провере, инспекције или процене организације за обуку које сматра неопходним.
- (ц) Ако организација за обуку која је поднела захтев испуњава примењиве захтеве, надлежни орган издаје сертификат користећи образац утврђен у Додатку 2 Анекса II.
- (д) Сертификат се издаје на неодређено време. Активности за чије обављање организација за обуку има одобрење се наводе у прилогу сертификата.
- (е) Сертификат се не издаје ако је остао отворен налаз нивоа 1. У изузетним околностима, организација за обуку процењује и по потреби ублажава налазе који нису нивоа 1, а надлежни орган пре издавања сертификата одобрава план корективних мера за затварање налаза.
- (ф) Да би се организацији омогућило да спроведе промене без претходног одобрења надлежног органа у складу са тачкама АТСО.ОR.В.015 и АТСО.АR.Е.010(ц), надлежни орган мора да одобри процедуру коју је доставила организација за обуку и којом се дефинише обим таквих промена и описује како се таквим променама управља и о њима обавештава.

АТСО.АR.Е.005 Одобравање програма обуке и планова обуке

- (а) Надлежни орган одобрава програме обуке и планове обуке који су израђени у складу са захтевима који су утврђени у АТСО.ОR.Д.001.
- (б) За потребе промене надлежног органа складу са тачком АТСО.А.010, надлежни орган мора да одобри или одбије програм обуке за посебно овлашћење за локацију који је утврђен у складу са тачком АТСО.В.020(б) и (е) најкасније шест недеља након подношења захтева за одобрење програма обуке и мора да обезбеди да се поштују принципи недискриминације и сразмерности.

ATCO.AR.E.010 Промене у организацијама за обуку

(а) По пријему захтева за промену која захтева претходно одобрење у складу са ATCO.OR.B.015 надлежни орган, пре издавања одобрења, проверава усаглашеност организације за обуку са захтевима који су прописани у Анексу III.

Надлежни орган одобрава услове под којима организација може да ради у току промене, изузев ако надлежни орган утврди да промена не може да се спроведе.

Након што провери да је организација за обуку усаглашена са примењивим захтевима, надлежни орган одобрава промену.

(б) Не доводећи у питање додатне мере принуде у складу са ATCO.AR.E.015, ако организација спроведе промене које захтевају претходно одобрење без добијања одобрења од стране надлежног органа како је дефинисано у тачки (а), надлежни орган мора одмах да предузме адекватне мере.

(ц) За промене које не захтевају претходно одобрење, надлежни орган одобрава процедуру коју израђује организација за обуку у складу са ATCO.OR.B.015 и која дефинише обим таквих промена, управљање њима и механизам обавештавања. У процесу континуираног надзора надлежни орган процењује информације које су достављене у обавештењу, како би проверио да ли су предузете мере усаглашене са одобреним процедурама и примењивим захтевима.

ATCO.AR.E.015 Налази, корективне мере и мере принуде

(а) Надлежни орган мора да има систем за анализу налаза у погледу њиховог значаја за безбедност и за одлучивање о мерама принуде на основу ризика који представља неусаглашеност организације за обуку.

(б) Надлежни орган издаје налаз нивоа 1 ако се открије било која значајна неусаглашеност са примењивим захтевима Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и ове уредбе, са сертификатом и/или његовим условима одобрења и правима, која представља значајан ризик за безбедност лета и/или на други начин доводи у питање способност организације за обуку да настави са пружањем обуке.

Налаз нивоа 1 укључује, али није ограничен на:

- (1) пружање обуке на начин који уноси значајан ризик за безбедност лета;
- (2) онемогућавање надлежног органа да приступи просторијама организације за обуку како је дефинисано у тачки ATCO.OR.B.025 током уобичајеног радног времена и након два писана захтева;
- (3) добијање или одржавање важења сертификата организације за обуку на основу достављене фалсификоване документације;
- (4) доказ о злоупотреби или неовлашћеном коришћењу сертификата организације за обуку; и
- (5) непостојање одговорног руководиоца.

(ц) Надлежни орган издаје налаз нивоа 2 ако се открије било која друга неусаглашеност са примењивим захтевима Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и ове уредбе, са процедурама и приручницима организације за обуку, са врстама обуке која се пружа или са сертификатима.

(д) Ако се током надзора или на било који други начин открије налаз, надлежни орган, не доводећи у питање било коју додатну меру која се захтева Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и овом уредбом, писмено обавештава организацију за обуку о налазу и захтева корективне мере за решавање утврђених неусаглашености.

- (1) У случају налаза нивоа 1, надлежни орган предузима хитне и одговарајуће мере за забрану или ограничење активности, а ако је потребно, предузима мере

за стављање сертификата ван снаге или за његово делимично или потпуно ограничење или суспензију, у зависности од обима налаза, све док организација за обуку не спроведе успешне корективне мере.

(2) У случају налаза нивоа 2, надлежни орган:

(i) одобрава организацији за обуку одређени период за спровођење корективних мера обухваћен акционим планом који одговара природи налаза; и

(ii) процењује корективне мере и план спровођења које је предложила организација за обуку и прихвата их ако се проценом закључи да су довољни за решавање неусаглашености.

(3) Ако организација за обуку не достави прихватљив план корективних мера или не изврши корективне мере у року који је прихватио или продужио надлежни орган, налаз се подиже на налаз нивоа 1 и предузимају се мере утврђене у тачки (д)(1).

(е) Надлежни орган евидентира све налазе које је утврдио и, ако је примењиво, мере принуде које је применио, као и све корективне мере и датум затварања мера у вези са налазима.

(ф) За случајеве који не захтевају издавање налаза нивоа 1 и 2, надлежни орган може издати опсервације.

ПОДДЕО Ф

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКУ СЕРТИФИКАЦИЈУ

ОДЕЉАК 1.

Општи захтеви

АТСО.АР.Ф.001 Ваздухопловно-медицински центри и ваздухопловно-медицинска сертификација

Одступајући од подделова А, Б и Ц, у погледу ваздухопловно-медицинских центара (*AeMCs*) и ваздухопловно-медицинске сертификације, надлежни орган примењује следеће одредбе Анекса VI Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 (Уредба о посади ваздухоплова), искључујући сва упућивања на лекаре специјалисте опште медицине (*GMPs*):

- Поддео АРА.GEN;
- Поддео АРА.AeMC;
- АРА.MED.120 Медицински оцењивачи;
- АРА.MED.125 Упућивање органу надлежном за издавање дозвола;
- АРА.MED.150 Чување документације;
- АРА.MED.200 Процедура издавања, продужење важења, обнове или измене *AME* сертификата;
- АРА.MED.245 Континуирани надзор;
- АРА.MED.250 Ограничење, суспензија или стављање ван снаге *AME* сертификата;
- АРА.MED.255 Мере принуде;
- АРА.MED.315 Разматрање лекарских извештаја; и
- АРА.MED.325 Процедура другостепеног прегледа.

ОДЕЉАК 2.

Документација

ATCO.AR.F.005 Лекарско уверење

Лекарско уверење мора да одговара следећим спецификацијама:

(а) Садржај

- (1) Држава у којој је *ATCO* дозвола издата или у којој је поднет захтев за њено издавање (I);
- (2) Класа лекарског уверења (II);
- (3) Број уверења који почиње УН кодом државе у којој је *ATCO* дозвола издата или у којој је поднет захтев за издавање и наставља се кодом арапских бројева и/или слова на латиничном писму (III);
- (4) Име имаоца (IV);
- (5) Држављанство имаоца (VI);
- (6) Датум рођења имаоца (XIV);
- (7) Потпис имаоца (VII);
- (8) Ограничење/ограничења (XIII);
- (9) Датум истицања лекарског уверења класе 3 (IX);
- (10) Датум прегледа;
- (11) Датум последњег електрокардиограма;
- (12) Датум последњег аудиограма;
- (13) Датум издавања и потпис *AME* или медицинског оцењивача који је издао лекарско уверење (X);
- (14) Печат или жиг.

(б) Материјал: Папир или други материјал који се користи мора да спречи или јасно прикаже било какве измене или брисања. Надлежни орган мора да јасно одобри сваки унос или брисања у обрасцу.

(ц) Језик: Лекарска уверења морају да буду написана на националном језику/језицима, на енглеском и на оном језику који надлежни орган сматра одговарајућим.

(д) Сви датуми у лекарском уверењу морају да буду написани у формату дд/мм/гггг.

ATCO.AR.F.010 *AME* сертификат

Након што утврди да је *AME* усаглашен са примењивим захтевима, надлежни орган издаје, продужава, обнавља или мења *AME* сертификат, користећи образац који је утврђен у Додатку 3 Анекса II.

ATCO.AR.F.015 *AeMC* сертификат

Након што утврди да је *AeMC* усаглашен са примењивим захтевима, надлежни орган издаје, продужава, обнавља или мења *AeMC* сертификат, користећи образац који је утврђен у Додатку 4 Анекса II.

ATCO.AR.F.020 Ваздухопловно-медицински обрасци

Надлежни орган мора да обезбеди обрасце за *AMEs* и *AeMCs* који се користе за:

- (а) подношење захтева за лекарско уверење; и
- (б) лекарски извештај за кандидате за класу 3.

Додатак 1 Анекса II

Образац дозволе ДОЗВОЛА (СТУДЕНТА) КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

Дозвола (студента) контролора летења издата у складу са овом уредбом мора да буде усаглашена са следећим спецификацијама:

(а) Садржај. Број рубрике мора увек да буде одштампан у складу са називом рубрике. Рубрике од I до XI су „сталне” рубрике, а рубрике од XII до XIV су „променљиве” рубрике које могу да се појаве на посебном или одвојеном делу главног обрасца, као што је прописано у тексту који следи. Сваки посебан или одвојен део мора да буде јасно препознатљив као део дозволе.

1. Сталне рубрике:

- (I) држава издавања дозволе;
- (II) назив дозволе;
- (III) серијски број дозволе са кодом државе Уједињених нација (УН) у којој је дозвола издата, иза ког следи „дозвола (студента) контролора летења” и код арапских бројева и/или слова на латиничном писму;
- (IV) пуно име имаоца (латиничним писмом, чак и ако писмо националног језика није латинично);
- (IVa) датум рођења;
- (V) адреса имаоца, ако то захтева надлежни орган;
- (VI) држављанство имаоца;
- (VII) потпис имаоца;
- (VIII) надлежни орган;
- (IX) потврда рока важења и одобрена права из дозволе, укључујући датуме када су први пут издата;
- (X) потпис службеног лица које издаје дозволу и датум издавања;
- (XI) печат или жиг надлежног органа.

2. Променљиве рубрике:

- (XII) овлашћења, додатна и посебна овлашћења са датумима истека;
- (XIII) примедбе: посебна језичка овлашћења; и
- (XIV) сви други подаци које захтева надлежни орган.

(б) Уз дозволу се прилаже важеће лекарско уверење, изузев када се права инструктора или процењивача користе на синтетичком уређају за обуку.

(ц) Материјал. Мора да се користи папир високог квалитета и/или други одговарајући материјал, укључујући пластичне картице, како би се спречила или јасно показала свака измена или брисање. Надлежни орган мора јасно да одобри сваки упис или брисање у обрасцу.

(д) Језик. Дозволе морају да буду написане на енглеском језику и, ако то државе чланице захтевају, на националном језику/језицима и другим језицима које сматрају одговарајућим.

Назив и лого надлежног органа (енглески и други језици које је одредио надлежни орган)	Захтеви ⁽¹⁾
ЕВРОПСКА УНИЈА (само на енглеском језику)	„Европска унија” се брише за државе које нису чланице ЕУ
ДОЗВОЛА (СТУДЕНТА) КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА (енглески и други језици које је одредио надлежни орган) Издата у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/340 Ова дозвола испуњава <i>ИКАО</i> стандарде (енглески и други језици које је одредио надлежни орган) <i>EASA</i> Образац 152 - Издање 2	Величина сваке стране мора да буде једна осмина А4 формата
⁽¹⁾ Захтеви: Стране које се односе на упутства о начину попуњавања дозволе (студента) контролора летења су намењене за употребу од стране надлежног органа или процењивача који је посебно овлашћен да продужава или обнавља посебна овлашћења за локацију. Почетна издавања овлашћења, додатних овлашћења, посебних језичких овлашћења, посебног овлашћења инструктора и процењивача увек уноси надлежни орган. Продужење или обнову посебног овлашћења за локацију уноси надлежни орган или овлашћени процењивачи.	

I	Држава издавања:	Захтеви:
II	Назив дозволе:	
III	Серијски број дозволе:	Серијски број дозволе увек почиње са УН кодом државе која је издала дозволу иза кога следи „Дозвола (студента) контролора летења”.
IV	Име и презиме имаоца:	
IVa	Датум рођења:	Користи се стандардни формат датума, нпр. дан/месец/година (нпр. 31.01.2010.)
XIV	Место рођења:	
V	Адреса имаоца, ако то захтева надлежни орган: Улица, град, област, поштански број	
VI	Држављанство имаоца:	Означено УН кодом државе
VII	Потпис имаоца:	
VIII	Надлежни орган:	
X	Потпис службеног лица које издаје дозволу и датум издавања	
XI	Печат или жиг надлежног органа	

IX	Важење права: Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) овлашћења и додатног(их) овлашћења, након потврђивања важења: <table border="1" data-bbox="359 383 882 616"> <thead> <tr> <th>Овлашћења</th> <th>Датум првог издавања</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table> <table border="1" data-bbox="359 640 882 918"> <thead> <tr> <th>Додатна овлашћења</th> <th>Датум првог издавања</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>	Овлашћења	Датум првог издавања															Додатна овлашћења	Датум првог издавања																	Захтеви: Енглески и други језици које одреди надлежни орган. Датум првог издавања овлашћења и/или додатног овлашћења мора да буде датум успешног завршетка обуке релевантне за то овлашћење и/или додатно овлашћење.
Овлашћења	Датум првог издавања																																			
Додатна овлашћења	Датум првог издавања																																			

XIIa Овлашћења, додатна и посебна овлашћења са датумима истека

Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) овлашћења и додатног(их) овлашћења у јединици(ама) контроле летења за које има важеће посебно овлашћење(а) за локацију као што је детаљно наведено доле, само ако ималац има важеће лекарско уверење:

ICAO локацијски индикатор јединице ^(*1)	Сектор/ Позиција ^(*1)	Овлашћење/ Додатно овлашћење	Датум истека ^(*1)	Потпис/печат органа или број дозволе и потпис процењивача

(*1) Није применљиво на дозволу студента контролора летења.

XIIb	Остала посебна овлашћења: Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) посебног(их) овлашћења	Захтеви: није применљиво									
	<table border="1"><thead><tr><th>Посебно овлашћење <i>OJT/STDI</i>/процењивача</th><th>Датум истека</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr></tbody></table>		Посебно овлашћење <i>OJT/STDI</i> /процењивача	Датум истека							
	Посебно овлашћење <i>OJT/STDI</i> /процењивача		Датум истека								

XIII	Примедбе: Посебна језичка овлашћење(а): (језик(ци)/ниво/датум истека)	Уносе се посебна језичка овлашћења, ниво и датум истека. Све додатне информације о дозволи треба унети овде.

Скраћенице

Овлашћења контролора летења		Захтеви: није применљиво
ADV	Аеродромска контрола визуелна	
ADC	Аеродромска контрола	
APP	Прилазна контрола процедурална	
APS	Прилазна контрола надзорна	
ACP	Обласна контрола процедурална	
ACS	Обласна контрола надзорна	
Додатна овлашћења		
SUR	Аеродромска контрола надзорна	
PAR	Прецизни прилазни радар	
SRA	Прилаз по надзорном радару	
OCN	Океанска контрола	
Посебна овлашћења из дозволе		
OJTI	Инструктор за обуку на радном месту	
STDI	Инструктор за обуку на синтетичком уређају за обуку	
Assessor	Процењивач	

Додатак 2 Анекса II

**СЕРТИФИКАТ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
(*ATCO TOs*)**

Европска унија ⁽¹⁾
Надлежни орган

СЕРТИФИКАТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

(БРОЈ СЕРТИФИКАТА/ВЕЗА)

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/340 и доленаведеним условима, [надлежни орган] овим потврђује да је

[НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ]

[АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ]

Део *ATCO.OR* сертификована организација за обуку са правом да спроводи обуку у складу са Делом *ATCO*, као што је наведено у прилогу који садржи списак одобрених обука.

Услови одобрења и права:

Овај сертификат је ограничен на права и обим спровођења обуке као што је наведено у приложеном списку одобрених обука.

Овај сертификат је важећи све док је сертификована организација усаглашена са Делом *ATCO.OR*, Делом *ATCO* и другим примењивим прописима.

Ако су испуњени горенаведени услови одобрења и права овај сертификат остаје на снази, осим ако се организација за обуку одрекне сертификата или је сертификат замењен, ограничен, суспендован или стављен ван снаге.

Датум издавања:

Потпис:

[Надлежни орган]

EASA Образац 153 - Издање 1, Страна 1/2

⁽¹⁾ Обрисати „Европска унија” за државе које нису чланице ЕУ.

**СЕРТИФИКАТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
ОДОБРЕЊЕ ОБУКЕ**

Прилог *ATCO TO* сертификата број:

[БРОЈ СЕРТИФИКАТА/ВЕЗА]

[НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ]

је стекла права да пружа и спроводи следеће обуке у складу са Делом *ATCO*:

ВРСТЕ ОБУКА			
Врста обуке	Програм обуке	Додатна овлашћења ⁽²⁾	Примедбе ⁽³⁾
☐ Почетна обука КЛ	☐ Основна обука	није применљиво	
	☐ Обука за овлашћење ⁽⁴⁾		
☐ Обука КЛ у јединици	..... ⁽⁵⁾		
☐ Континуирана обука КЛ	☐ Обука освежења знања КЛ	није применљиво	
	☐ Дообука КЛ ⁽⁶⁾	није применљиво	
☐ Обука инструктора за практичну обуку	није применљиво	није применљиво	
		није применљиво	
☐ Обука процењивача	није применљиво	није применљиво	
		није применљиво	

Одобрење за овај програм обуке важи док:

- (а) *ATCO TO* сертификат не буде враћен, замењен, ограничен, суспендован или стављен ван снаге;
и
(б) све активности се спровode у складу са Делом *ATCO.OR*, Делом *ATCO*, другим примењивим прописима, и, када је релевантно, са процедурама из документације организације, као што се захтева Делом *ATCO.OR*.

Датум издавања:

Потпис: [Надлежни орган]
За државу чланицу/*EASA*

EASA Образац 153 - Издање 1, Страна 2/2

⁽²⁾ Надлежни орган мора да наведе додатна овлашћења у складу са *ATCO.B.015* за која се обука пружа, ако је одговарајуће.

⁽³⁾ Кад год је потребно.

⁽⁴⁾ Надлежни орган мора да наведе овлашћења у складу са *ATCO.B.010* за која се обука пружа.

⁽⁵⁾ Надлежни орган мора да наведе посебна овлашћења за локацију за која се обука пружа.

⁽⁶⁾ Обука која није општа; пружа се према потреби након посебног одобрења надлежног органа.

Додатак 3 Анекса II

СЕРТИФИКАТ ЗА ОВЛАШЋЕНЕ ЛЕКАРЕ (AMEs) ⁽¹⁾

Европска унија ⁽²⁾
Надлежни орган

СЕРТИФИКАТ ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА

СЕРТИФИКАТ [БРОЈ/ВЕЗА]:

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/340 и доленаведеним условима, [надлежни орган] овим потврђује да је

[ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА]

[АДРЕСА ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА]

овлашћени лекар.

УСЛОВИ:

1. Овај сертификат је ограничен на права наведена у прилогу овог АМЕ сертификата;
2. Овај сертификат захтева усаглашеност са спроведбеним правилима и процедурама утврђеним у Делу *MED* и/или *ATCO.MED* према потреби;
3. Овај сертификат важи три године, односно до [хх/уу/zzzz ⁽³⁾], под условом да постоји усаглашеност са захтевима Дела *MED* и/или Дела *ATCO.MED* према потреби, осим ако се ималац одрекне сертификата или он буде замењен, суспендован или стављен ван снаге.

.....
Датум издавања:

.....
Потпис: [Надлежни орган]

⁽¹⁾ EASA Образац 148 - Издање I.

⁽²⁾ Обрисати „Европска унија” за државе које нису чланице ЕУ.

⁽³⁾ Датум истека: дан/месец/година.

СЕРТИФИКАТ ЗА ОВЛАШЋЕНЕ ЛЕКАРЕ (AMEs)

Прилог АМЕ сертификата број:

ПРАВА И ОБИМ

[Име и академска титула овлашћеног лекара] је стекао право да обавља ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене за издавање лекарских уверења, као што је наведено у доњој табели и да издаје ова лекарска уверења за:

LAPL	[да/датум]
Класа 2	[да/датум]
Продужење/обнова класе 1	[да/датум]/[не]
Продужење/обнова класе 3	[да/датум]/[не]

.....
Датум издавања:

.....
Потпис: [Надлежни орган]

Додатак 4 Анекса II

СЕРТИФИКАТ ЗА ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКЕ ЦЕНТРЕ (AeMCs) ⁽¹⁾

Европска унија ⁽²⁾
Надлежни орган

СЕРТИФИКАТ ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКОГ ЦЕНТРА

ВЕЗА:

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/340 и доленаведеним условима, [надлежни орган] овим потврђује да је

[НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ]

[АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]

Део *ORA* сертифицирани ваздухопловно-медицински центар са правима и обимом активности као што је наведено у приложеним условима одобрења.

УСЛОВИ:

- (1) Овај сертификат је ограничен на обим одељка одобрења у приручнику одобрене организације.
- (2) Овај сертификат захтева усаглашеност са процедурама наведеним у документацији организације, у складу са захтевима Дела *ORA*.
- (3) Овај сертификат је важећи све док постоји усаглашеност са захтевима Дела *ORA*, осим ако се ваздухопловно-медицински центар одрекне сертификата или он буде замењен, суспендован или стављен ван снаге.

.....
Датум издавања:

.....
Потпис: [Надлежни орган]

⁽¹⁾ EASA Образац 146 - Издање 1.

⁽²⁾ Обрисати „Европска унија” за државе које нису чланице ЕУ.

АНЕКС III

ДЕО АТСО.ОР

ЗАХТЕВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА И ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКЕ ЦЕНТРЕ

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

АТСО.ОР.А.001 Подручје примене

Овај део, прописан у овом анексу, утврђује захтеве који се примењују на организације за обуку контролора летења и ваздухопловно-медицинске центре у циљу добијања и одржавања сертификата у складу са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и овом уредбом.

ПОДДЕО Б

ЗАХТЕВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

АТСО.ОР.В.001 Подношење захтева за сертификат организације за обуку

(а) Захтеви за сертификат организације за обуку морају да се благовремено доставе надлежном органу како би се омогућило надлежном органу да процени захтев. Захтев се доставља у складу са процедуром коју је утврдио тај орган.

(б) Подносиоци захтева за почетни сертификат морају да докажу надлежном органу како ће испунити захтеве који су утврђени у Уредби (ЕУ) 2018/1139 и овој уредби.

(ц) Захтев за сертификат организације за обуку мора да садржи следеће:

(1) име и адресу подносиоца захтева;

(2) адресу пословног седишта (укључујући, према потреби, списак АТС јединица), ако се разликује од адресе подносиоца захтева из тачке (1);

(3) имена и контакт детаље:

(i) одговорног руководиоца;

(ii) руководиоца организације за обуку, ако се разликује од тачке (i);

(iii) лица које је именovala организација за обуку као координаторе за комуникацију са надлежним органом;

(4) датум планираног почетка активности или промене;

(5) списак врста обуке које ће се пружати и најмање један програм обуке за сваку врсту обуке коју намерава да пружа;

(6) изјаву о усаглашености са примењивим захтевима коју потписује одговорни руководиоцац и у којој се наводи да је организација за обуку све време усаглашена са захтевима;

(7) процесе система управљања; и

(8) датум подношења захтева.

АТСО.ОР.В.005 Начини усаглашавања

(а) Организација може да користи било који алтернативни начин усаглашавања како би успоставила усаглашеност са овом уредбом.

(б) Ако организација жели да користи алтернативне начине усаглашавања она мора, пре њихове примене, да достави надлежном органу потпун опис. Опис мора да обухвати све ревизије приручника или процедура које могу да буду релевантне, као и објашњење које показује како је постигнута сагласност са овом уредбом.

Организација може да користи те алтернативне начине усаглашавања уз претходно одобрење надлежног органа.

АТСО.ОР.В.010 Услови одобрења и права из сертификата организације за обуку

(а) Организације за обуку морају да буду усаглашене са обимом и правима који су дефинисани у условима одобрења приложеним уз сертификат организације.

(б) Да би се обезбедило да су испуњени примењиви захтеви из Поддела Д Анекса I (Део АТСО), право на спровођење обуке у јединици контроле летења и/или континуиране обуке се даје само организацијама које:

- (1) имају сертификат за пружање услуге контроле летења; или
- (2) су закључиле посебан споразум са АТС пружаоцем.

АТСО.ОР.В.015 Промене у организацији за обуку

(а) Следеће промене захтевају претходно одобрење пре њихове примене, осим ако је таква промена пријављена и њоме управљано у складу са процедуром коју је одобрио надлежни орган како је утврђено у тачки АТСО.АР.Е.010(ц):

- (1) промена која утиче на обим сертификата или услове одобрења организације за обуку; или
- (2) промена која утиче на било који релевантни елемент система управљања организације за обуку.

(б) За било које промене које захтевају претходно одобрење у складу са тачком (а), организација за обуку мора да поднесе захтев и добије одобрење које издаје надлежни орган. Захтев мора да се достави пре спровођења било које такве промене, како би се омогућило надлежном органу да утврди континуирану усаглашеност са овом уредбом и да измени, ако је потребно, сертификат организације за обуку и одговарајуће услове одобрења који су му приложени.

Организације за обуку морају да доставе надлежном органу сву релевантну документацију. Промена се може спровести само по пријему званичног одобрења надлежног органа у складу са тачком АТСО.АР.Е.010.

Током таквих промена, организације за обуку морају да се придржавају услова које је, према потреби, прописао надлежни орган.

(ц) Промене елемената из тачке (а) услед непредвиђених околности морају се без одлагања пријавити надлежном органу ради добијања одобрења, ако је потребно.

(д) Организације за обуку морају да обавесте надлежни орган када престану да обављају своје активности.

АТСО.ОР.В.020 Неограничено важење

(а) Сертификација организације за обуку остаје важећа под условом да сертификат није враћен или стављен ван снаге и све док организација за обуку остаје усаглашена са захтевима Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и ове уредбе, узимајући у обзир одредбе које се односе на поступање са налазима у складу са тачком АТСО.ОР.В.030.

(б) Сертификат се без одлагања мора вратити надлежном органу након његовог стављања ван снаге или престанка свих активности.

АТСО.ОР.В.025 Приступ просторијама и подацима организације за обуку

Организације за обуку и подносиоци захтева за сертификате организација за обуку морају да омогуће приступ одговарајућим просторијама сваком лицу које је овлашћено или које делује у име надлежног органа, како би прегледао потребну евиденцију, податке, процедуре и било који други материјал који се односи на извршавање задатака надлежног органа.

ATCO.OR.V.030 Налази

Након пријема обавештења о налазима које је издао надлежни орган у складу са тачком ATCO.AR.E.015, организација за обуку мора да:

- (а) утврди основни узрок налаза;
- (б) дефинише план корективних мера који је испуњава услове да га прихвати надлежни орган; и
- (ц) докаже надлежном органу да су корективне мере спроведене у року који је договорен са тим органом, као што је дефинисано у тачки ATCO.AR.E.015.

ATCO.OR.V.035 Неодложна реакција на безбедносни проблем

Организација за обуку мора да примени све безбедносне мере које одреди надлежни орган у складу са тачком ATCO.AR.A.025(ц) и (д) за активности организације за обуку.

ATCO.OR.V.040 Пријављивање догађаја

(а) Као део свог система управљања, организације за обуку које пружају обуку на радном месту морају да успоставе и одржавају систем пријављивања догађаја, укључујући обавезно и добровољно пријављивање. Организације за обуку основане у држави чланици које пружају обуку на радном месту на територији на коју се примењују Уговори морају да обезбеде да систем испуњава захтеве Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014 и њених спроведбених аката и Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и њених делегираних и спроведбених аката.

(б) Организације за обуку које спроводе обуку на радном месту морају да пријаве надлежном органу и свакој другој организацији чије обавештавање захтева држава чланица у којој се спроводи обука на радном месту сваки догађај или стање од значаја за безбедност који произилази из активности тих организација и који угрожава или, ако се не исправи или не реши, може да угрози ваздухоплов, лица у њему или било које друго лице, а посебно сваки удес или озбиљну незгоду.

(ц) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014 и њене делегиране и спроведбене акте, пријаве у складу са горенаведеном тачком (б) морају да:

- 1) буду сачињене што је пре могуће, али у сваком случају у року од 72 сата од сазнања организације за догађај или стање на који се пријава односи, изузев ако то спречавају изузетне околности;
- 2) буду сачињене у облику и на начин које је утврдио надлежни орган;
- 3) садрже све одговарајуће информације о условима које су познате организацији.

(д) За организације за обуку које немају седиште у држави чланици, а пружају обуку на радном месту на територији на којој се примењују Уговори, почетне обавезне пријаве морају да:

- (1) на одговарајући начин штите поверљивост идентитета лица које пријављује догађај и лица наведених у пријави;
- (2) буду сачињене што је пре могуће, али у сваком случају у року од 72 сата од сазнања организације за догађај, изузев ако то спречавају изузетне околности;
- (3) буду сачињене у облику и на начин које је утврдио надлежни орган; и
- (4) садрже све одговарајуће информације о условима које су познате организацији.

(е) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014 и њене делегиране и спроведбене акте, по потреби се израђује накнадни извештај са детаљима мера које организација намерава да предузме како би спречила сличне догађаје у будућности, чим се ове мере утврде; ти накнадни извештаји се:

- (1) шаљу одговарајућим субјектима који су иницијално обавештени у складу са тач. (б) и (ц); и
- (2) сачињавају у облику и на начин које је утврдио надлежни орган.

ПОДДЕО Ц

РУКОВОДЕЋА СТРУКТУРА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБУКУ КОНТРОЛORA ЛЕТЕЊА

АТСО.ОР.С.001 Систем управљања организација за обуку

Организације за обуку морају да успоставе, спроведу и одржавају систем управљања који обухвата:

- (а) јасно дефинисане линије дужности и одговорности у целој организацији, укључујући непосредну одговорност одговорног руководиоца за безбедност;
- (б) опис целокупних принципа организације у погледу безбедности, кроз политику безбедности;
- (ц) утврђивање опасности по ваздухопловну безбедност које су последица активности организације за обуку, њихову оцену и управљање повезаним ризицима, укључујући мере за умањење ризика и проверу њихове ефикасности;
- (д) одржавање обучености и стручности особља за извршавање њихових задатака;
- (е) документацију о свим кључним процесима система управљања, укључујући процес упознавања особља са њиховим одговорностима и процедуром за измену ове документације;
- (ф) функцију праћења усаглашености организације са релевантним захтевима. Праћење усаглашености мора да обухвати систем пружања повратних информација о налазима одговорном руководиоцу, како би се, према потреби, обезбедило ефективно спровођење корективних мера;
- (г) систем управљања мора да буде сразмеран величини организације и њеним активностима, узимајући у обзир опасности и повезане ризике који су својствени тим активностима.

АТСО.ОР.С.005 Уговорене активности

- (а) Организације за обуку морају да обезбеде да, када уговарају или купују неки део својих активности, уговорена или купљена активност или део активности буде усаглашена са примењивим захтевима.
- (б) Ако организација за обуку уговори било који део својих активности са организацијом која сама није сертификована за обављање таквих активности у складу са овом уредбом, уговорна организација мора да ради према условима одобрења садржаним у сертификату који је издат организацији за обуку која уговара. Организација за обуку која уговара мора да обезбеди да надлежни орган има приступ уговорној организацији, како би утврдио сталну усаглашеност са примењивим захтевима.

АТСО.ОР.С.010 Захтеви за особље

- (а) Организације за обуку морају да именују одговорног руководиоца.
- (б) Организација за обуку мора да именује лице или лица која су одговорна за обуку. То лице или лица су крајње одговорна одговорном руководиоцу.
- (ц) Организације за обуку морају да имају довољно квалификованог особља за обављање планираних задатака и активности у складу са примењивим захтевима.
- (д) Организације за обуку морају да воде евиденцију о инструкторима теоријске обуке са њиховим релевантним професионалним квалификацијама, укључујући доказе о адекватном знању и искуству, процену њихових техника обуке и предмете које имају право да предају.
- (е) Организације за обуку морају да успоставе процедуру за одржавање стручности инструктора теоријске обуке.

(ф) Организације за обуку морају да обезбеде да инструктори практичне обуке и процењивачи успешно заврше обуку освежења знања како би продужили одговарајућа овлашћења.

(г) Организације за обуку морају да воде евиденцију о лицима која су квалификована за процену стручности инструктора практичне обуке и стручности процењивача, у складу са АТСО.С.045, са њиховим релевантним овлашћењима.

АТСО.ОР.С.015 Просторије и опрема

(а) Организације за обуку морају да имају просторије које омогућавају извођење свих планираних задатака и активности и управљање њима, у складу са овом уредбом.

(б) Организација за обуку обезбеђује да су синтетички уређаји за обуку у складу са примењивим спецификацијама и захтевима који одговарају задатку.

(ц) У току обуке на радном месту организација за обуку мора да обезбеди да инструктор има потпуно исте информације као и лице које се налази на *ОЈТ* обуци и начине да одмах интервенише.

АТСО.ОР.С.020 Вођење евиденције

(а) Организације за обуку морају да чувају детаљну евиденцију о лицима која се обучавају или су се обучавала, како би доказале да су сви захтеви програма обуке испуњени.

(б) Организације за обуку морају да успоставе и одржавају систем за вођење евиденције о професионалним квалификацијама и проценама инструктора и процењивача из техника обуке, као и о предметима које имају право да предају, ако је применљиво.

(ц) Евиденције које се захтевају у тач. (а) и (б) морају да се чувају најмање пет година у складу са важећим националним законом о заштити података:

(1) након што лице које се обучава заврши обуку; и

(2) након што инструктор или процењивач престане да ради за организацију за обуку, ако је применљиво.

(д) Поступак архивирања, укључујући формат евиденција, се наводи у систему управљања организације за обуку.

(е) Евиденција се мора чувати на начин да је безбедна.

АТСО.ОР.С.025 Финансирање и осигурање

Организације за обуку морају да докажу да имају довољно финансијских средстава на располагању за спровођење обуке у складу са овом уредбом и да имају довољно покрића за спровођење активности у складу са природом обуке коју спроводе и да се све активности могу спровести у складу са овом уредбом.

ПОДДЕО Д

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОГРАМЕ ОБУКЕ И ПЛАНОВЕ ОБУКЕ

АТСО.ОР.Д.001 Захтеви за програме обуке и планове обуке

Организације за обуку морају да израде:

(а) планове обуке и програме обуке који су повезани са врстама обуке које пружају у складу са захтевима који су прописани у Анексу I (Део АТСО), Поддео Д;

(б) предмете, теме и подтеме за додатна овлашћења у складу са захтевима који су утврђени у Анексу I (Део АТСО);

(ц) методе процена у складу са АТСО.Д.090(а)(3) и АТСО.Д.095(а)(3).

ATCO.OR.D.005 Резултати испита и процена и сертификати

- (а) Организација за обуку мора да стави на располагање кандидату његове резултате испита и процена и да, на захтев кандидата, изда сертификат са његовим резултатима испита и процена.
- (б) Након успешног завршетка почетне обуке или обуке за овлашћење ради издавања новог овлашћења, организација за обуку издаје сертификат.
- (ц) Сертификат о завршетку основне обуке се издаје само на захтев кандидата ако су сви предмети, теме и подтеме садржани у Додатку 2 Анекса I завршени и ако је кандидат положио повезане испите и процене.

ПОДДЕО Е

ЗАХТЕВИ ЗА ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКЕ ЦЕНТРЕ

ATCO.OR.E.001 Ваздухопловно-медицински центри

Ваздухопловно-медицински центри (*AeMCs*) примењују одредбе Подделова ORA.GEN и ORA.AeMC Анекса VII Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 (Уредба о посади ваздухоплова), с тим да се:

- (а) сва упућивања на класу 1 замењују класом 3; и
- (б) сва упућивања на Део-MED замењују са Делом ATCO.MED.

АНЕКС IV

ДЕО АТСО.МЕД

ЗДРАВСТВЕНИ ЗАХТЕВИ ЗА КОНТРОЛОРЕ ЛЕТЕЊА

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ОДЕЉАК 1.

Опште

АТСО.МЕД.А.001 Надлежни орган

За потребе овог дела, надлежни орган је:

(а) за ваздухопловно-медицинске центре (*AeMCs*):

(1) орган одређен од државе чланице у којој *AeMC* има своје главно место пословања;

(2) Агенција, ако се *AeMC* налази у трећој држави;

(б) за овлашћене лекаре (*AMEs*):

(1) орган одређен од државе чланице у којој *AMEs* обављају праксу;

(2) ако је место обављања праксе у трећој држави, орган одређен од државе чланице у којој *AME* подноси захтев за издавање сертификата.

АТСО.МЕД.А.005 Подручје примене

Овај део, прописан у овом анексу, утврђује захтеве за:

(а) издавање, важење, продужење и обнову важења лекарског уверења потребног за коришћење права из дозволе контролора летења или дозволе студента контролора летења;
и

(б) сертификацију *AMEs* за издавање лекарских уверења класе 3.

АТСО.МЕД.А.010 Дефиниције

За потребе овог дела, примењују се следеће дефиниције:

(а) „Акредитован лекарски закључак” означава закључак добијен од једног или више медицинских експерата прихватљивих органу надлежном за издавање дозвола, на основу објективних и недискриминаторних критеријума, за потребе случаја који се разматра, уз консултацију са оперативним експертима или другим експертима ако је потребно и који укључује процену оперативног ризика;

(б) „Ваздухопловно-медицинска оцена” означава закључак о здравственој способности кандидата на основу процене анамнезе кандидата и ваздухопловно-медицинских прегледа који се захтевају у овом делу и даљих прегледа и медицинских испитивања, ако је то потребно;

(ц) „Ваздухопловно-медицински преглед” означава инспекцију, палпацију, перкусију, аускултацију или било који други начин прегледа посебно за утврђивање здравствене способности за коришћење права из дозволе;

(д) „Очни специјалиста” означава офталмолога или квалификованог оптометристу који је обучен да препозна патолошка стања;

(е) „Испитивање” означава оцену суспектних патолошких стања кандидата на основу прегледа и испитивања у циљу потврде постојања или одсуства здравственог стања;

- (ф) „Орган надлежан за издавање дозвола” означава надлежни орган државе чланице који је издао дозволу или коме лице подноси захтев за издавање дозволе, или, када лице још није поднело захтев за издавање дозволе, надлежни орган у складу са овим делом;
- (г) „Ограничење” означава услов наведен у лекарском уверењу који се мора поштовати док се користе права из дозволе;
- (х) „Грешка рефракције” означава одступање од еметропије измерено у диоптријама највећег аметропног меридијана, измерено стандардним методама;
- (и) „Значајан” означава степен здравственог стања чији ефекат може да спречи безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.А.015 Лекарска тајна

Сва лица укључена у ваздухопловно-медицински преглед, ваздухопловно-медицинску оцену и сертификацију морају да осигурају поштовање лекарске тајне у сваком тренутку.

АТСО.МЕД.А.020 Умањење здравствене способности

(а) Имаоци дозвола не смеју да користе права из својих дозвола у било ком тренутку у коме:

- (1) су свесни било којег умањења своје здравствене способности које их може онемогућити да безбедно користе ова права;
- (2) узимају или користе било који преписан или непреписан лек који може да утиче на безбедно коришћење права из дозволе;
- (3) су подвргнути било ком медицинском, хируршком или другом третману који може да утиче на безбедно коришћење права из дозволе.

(б) Поред захтева утврђених у тачки (а), имаоци лекарског уверења класе 3 морају, без непотребног одлагања и пре коришћења права из својих дозвола, да затраже ваздухопловно-медицински савет ако су:

- (1) били подвргнути хируршкој операцији или инвазивној процедури;
- (2) започели редовну употребу било ког лека;
- (3) имали било какву значајну повреду која подразумева неспособност за коришћење права из дозволе;
- (4) имали било какву значајну болест која подразумева неспособност за коришћење права из дозволе;
- (5) у другом стању;
- (6) примљени у болницу или клинику;
- (7) им први пут потребна корективна сочива.

У тим случајевима, *АеМС* или *АМЕ* мора да процени здравствену способност имаоца дозволе контролора летења или студента контролора летења и одлучи да ли је он способан да настави са коришћењем својих права.

АТСО.МЕД.А.025 Обавезе *АеМС* и *АМЕ*

(а) Приликом обављања ваздухопловно-медицинских прегледа и оцена који се захтевају у овом делу, *АеМС* или *АМЕ* морају да:

- (1) осигурају да се комуникација са кандидатом успостави без језичких препрека;
- (2) упознају кандидата са последицама пружања непотпуне, нетачне или лажне изјаве у његовој анамнези;
- (3) обавесте орган надлежан за издавање дозвола ако кандидат пружа непотпуне, нетачне или лажне изјаве у његовој анамнези;
- (4) обавесте орган надлежан за издавање дозвола ако кандидат повуче захтев за лекарско уверење у било којој фази поступка.

(б) Након завршетка ваздухопловно-медицинских прегледа и оцена, *АеМС* и *АМЕ* морају да:

- (1) обавесте кандидата да ли је способан или неспособан или да га упуте на орган надлежан за издавање дозвола;
- (2) обавесте кандидата о било ком ограничењу које је унето у лекарско уверење; и
- (3) ако је кандидат оцењен као неспособан, да га обавесте о његовом/њеном праву на разматрање одлуке; и
- (4) поднесу, без одлагања, органу надлежном за издавање дозвола потписан или електронски оверен извештај који садржи детаљне резултате ваздухопловно-медицинског прегледа и оцене за лекарско уверење и копије захтева, извештаја о лекарском прегледу и лекарског уверења; и
- (5) обавесте кандидата о његовој одговорности у случају умањења здравствене способности, као што је наведено у АТСО.МЕД.А.020.

(ц) *AeMCs* и *AMEs* морају да воде евиденцију са детаљима ваздухопловно-медицинских прегледа и оцена обављених у складу са овим делом и њиховим резултатима у периоду од најмање десет година или у периоду који је утврђен националним прописима ако је тај период дужи.

(д) *AeMCs* и *AMEs* морају да, на захтев, поднесу медицинском оцењивачу надлежног органа, сву ваздухопловно-медицинску евиденцију и извештаје, као и све друге релевантне информације, ако је то потребно за:

- (1) медицинску сертификацију;
- (2) надзорне функције.

ОДЕЉАК 2.

Захтеви за лекарска уверења

АТСО.МЕД.А.030 Лекарска уверења

(а) Кандидати за стицање дозволе контролора летења или дозволе студента контролора летења и имаоци тих дозвола морају да поседују лекарско уверење класе 3, изузев ако се права користе на синтетичком уређају за обуку.

(б) Ималац дозволе не сме ни у једном тренутку да има више од једног лекарског уверења издатог у складу са овим делом.

АТСО.МЕД.А.035 Захтев за лекарско уверење

(а) Захтеви за лекарско уверење се подносе на обрасцу који је утврдио надлежни орган.

(б) Кандидати за лекарско уверење морају да доставе *AeMC* или *AME*:

- (1) доказ о њиховом идентитету;
- (2) потписану изјаву:
  - (i) о медицинским чињеницама из њихове анамнезе;
  - (ii) о томе да ли су раније подносили захтев за лекарско уверење или су били подвргнути ваздухопловно-медицинском прегледу за лекарско уверење и, ако јесу, коме и са којим резултатом;
  - (iii) о томе да ли су икада били оцењени као неспособни или им је лекарско уверење било суспендовано или стављено ван снаге.

(ц) Када подносе захтев за продужење или обнову лекарског уверења кандидати морају, пре почетка одговарајућих ваздухопловно-медицинских прегледа, да дају на увид најновије лекарско уверење *AeMC* или *AME*.

АТСО.МЕД.А.040 Издавање, продужење и обнова лекарских уверења

(а) Лекарско уверење се издаје, обнавља или продужава тек након завршетка захтеваних ваздухопловно-медицинских прегледа и оцена и након што се кандидат оцени као способан.

(б) Иницијално издавање:

Иницијална лекарска уверења класе 3 издаје *АеМС*.

(ц) Продужење и обнова:

Лекарска уверења класе 3 продужава или обнавља *АеМС* или *АМЕ*.

(д) *АеМС* или *АМЕ* издаје, продужава или обнавља лекарско уверење само ако је:

(1) кандидат доставио комплетне податке из анамнезе и, ако то захтева *АеМС* или *АМЕ*, резултате ваздухопловно-медицинских прегледа и тестова које је обавио изабрани лекар кандидата или неки други лекар специјалиста; и

(2) *АеМС* или *АМЕ* обавио ваздухопловно-медицинску оцену на основу ваздухопловно-медицинских прегледа и тестова који се захтевају ради потврде да кандидат испуњава све релевантне захтеве овог дела.

(е) *АМЕ*, *АеМС* или, у случају упућивања орган надлежан за издавање дозвола може да захтева да се кандидат подвргне додатним медицинским прегледима и испитивањима ако је то клинички индиковано, пре издавања, продужења или обнове лекарског уверења.

(ф) Орган надлежан за издавање дозвола може, у зависности шта је применљиво, да изда или поново изда лекарско уверење:

(1) ако му је случај упућен;

(2) ако је утврдио да су потребне исправке података у уверењу, у ком случају се нетачно лекарско уверење ставља ван снаге.

АТСО.МЕД.А.045 Важење, продужење и обнова лекарских уверења

(а) **Важење:**

(1) Лекарска уверења класе 3 важе у периоду од 24 месеца.

(2) Рок важења лекарских уверења класе 3 се скраћује на 12 месеци имаоцима дозвола који су навршили 40 година. Лекарско уверење издато пре навршених 40 година престаје да важи када ималац дозволе наврши 41 годину.

(3) Рок важења лекарског уверења, укључујући било који повезан преглед или посебно испитивање, се:

(i) одређује у зависности од старости кандидата на дан када се обавља ваздухопловно-медицински преглед; и

(ii) рачуна од дана обављања ваздухопловно-медицинског прегледа у случају иницијалног издавања и обнове и од датума истицања претходног лекарског уверења у случају продужења.

(б) **Продужење:**

Ваздухопловно-медицински прегледи и оцене за продужење лекарског уверења се могу обавити до 45 дана пре датума истека рока важења лекарског уверења.

(ц) **Обнова:**

(1) Ако ималац лекарског уверења не испуњава услове из тачке (б), захтевају се ваздухопловно-медицински преглед и оцена за обнову.

(2) Ако је лекарско уверење истекло:

(i) мање од две године, обавља се рутински ваздухопловно-медицински преглед за продужење;

(ii) више од две године, *АеМС* или *АМЕ* мора да спроведе ваздухопловно-медицински преглед за обнову, након оцене ваздухопловно-медицинских података кандидата;

(iii) више од пет година, примењују се захтеви који се односе на ваздухопловно-медицински преглед за иницијално издавање, а оцена се мора заснивати на захтевима за продужење.

АТСО.МЕД.А.046 Суспензија или стављање ван снаге лекарског уверења

(а) Након стављања ван снаге лекарског уверења, ималац мора одмах да врати лекарско уверење органу надлежном за издавање дозвола.

(б) Након суспензије лекарског уверења, ималац мора да врати лекарско уверење органу надлежном за издавање дозвола, на захтев тог органа.

АТСО.МЕД.А.050 Упућивање

Ако је кандидат за лекарско уверење класе 3 упућен на орган надлежан за издавање дозвола у складу са АТСО.МЕД.В.001, *АеМС* или *АМЕ* мора да проследи одговарајућу медицинску документацију органу надлежном за издавање дозвола.

ПОДДЕО Б

ЗАХТЕВИ ЗА ЛЕКАРСКА УВЕРЕЊА ЗА КОНТРОЛОРЕ ЛЕТЕЊА

ОДЕЉАК 1.

ОПШТЕ

АТСО.МЕД.В.001 Ограничења лекарских уверења

(а) Ограничења лекарских уверења класе 3

(1) Ако кандидат не испуњава у потпуности захтеве за лекарско уверење класе 3, али се сматра да није вероватно да ће угрозити безбедно коришћење права из дозволе, *АеМС* или *АМЕ*:

(i) упућује кандидата на орган надлежан за издавање дозвола ради доношења одлуке о његовој способности, као што је назначено у овом подделу; или

(ii) у случајевима када упућивање на орган надлежан за издавање дозвола није назначено у овом подделу, процењује да ли је кандидат способан да безбедно обавља своје дужности у складу са једним или више ограничења која су наведена у лекарском уверењу и издаје лекарско уверење са ограничењима по потреби;

(2) *АеМС* или *АМЕ* може да продужи или обнови лекарско уверење са истим ограничењем без упућивања кандидата на орган надлежан за издавање дозвола.

(б) Приликом оцене да ли је ограничење потребно, посебно треба размотрити:

(1) да ли акредитовани лекарски закључак указује на то да је у посебним околностима немогућност кандидата да испуни било који захтев, бројчани или други, таква да коришћење права из дозволе вероватно неће угрозити безбедно коришћење права из дозволе;

(2) искуство кандидата релевантно за посао који треба да обавља.

(ц) Оперативна ограничења

(1) Надлежни орган, заједно са пружаоцем услуга у ваздушној пловидби, мора да утврди оперативна ограничења која се примењују у конкретном оперативном окружењу.

(2) Само орган надлежан за издавање дозвола може да унесе одговарајућа оперативна ограничења у лекарско уверење.

(д) Било које друго ограничење се може увести имаоцу лекарског уверења ако је то потребно да би се осигурало безбедно коришћење права из дозволе.

(е) Свако ограничење које је уведено имаоцу лекарског уверења мора да буде наведено у лекарском уверењу.

ОДЕЉАК 2.

Здравствени захтеви за лекарска уверења класе 3

АТСО.МЕД.В.005 Опште

Кандидати не смеју да имају ништа од доленаведеног што би довело до одређеног степена функционалне неспособности која би вероватно утицала на безбедно вршење дужности или би могла довести до тога да кандидат изненада изгуби способност безбедног коришћења права из дозволе:

- (1) абнормалност, урођену или стечену;
- (2) активно, латентно, акутно или хронично обољење или неспособност;
- (3) рану, повреду или последицу операције;
- (4) дејство или нежељено дејство било којег прописаног или непрописаног терапеутског, дијагностичког или превентивног лека којег користе.

АТСО.МЕД.В.010 Кардиоваскуларни систем

(а) Преглед:

(1) Стандардни 12-канални електрокардиограм (*ECG*) у мировању и извештај морају да се ураде приликом прегледа за иницијално издавање лекарског уверења и затим:

- (i) сваке четири године до навршених 30 година;
- (ii) приликом сваког прегледа за продужење или обнову након тога; и
- (iii) када је клинички индиковано.

(2) Проширена кардиоваскуларна оцена се захтева:

- (i) приликом прегледа за прво продужење или обнову након навршених 65 година;
- (ii) сваке четири године након тога; и
- (iii) када је клинички индикована.

(3) Процена серум липида, укључујући холестерол, се захтева приликом прегледа за иницијално издавање лекарског уверења, приликом првог прегледа након навршених 40 година и ако је клинички индиковано.

(б) Кардиоваскуларни систем - Опште:

(1) Кандидати са било којим од следећих стања се оцењују као неспособни:

- (i) анеуризма грудне или надбубрежне аорте пре операције;
- (ii) значајна функционална или симптоматска абнормалност било ког срчаног залиска;
- (iii) трансплантација срца или срца/плућа.

(2) Кандидати са документованом анамнезом или дијагнозом било ког од следећих стања се упућују на орган надлежан за издавање дозвола пре него што се размотри оцена способан:

- (i) болест периферних артерија, пре или после операције;
- (ii) анеуризма торакалне или супрареналне трбушне аорте после операције;
- (iii) анеуризма инфрареналне абдоминалне аорте пре или после операције;
- (iv) функционално безначајна абнормалност срчаних залистака;
- (v) након операције срчаних залистака;
- (vi) абнормалност перикарда, миокарда или ендокарда;
- (vii) урођена срчана мана, пре или после корективне операције;
- (viii) Рекурентна вазовагална синкопа;
- (ix) тромбоза артерија или вена;
- (x) плућна емболија;
- (xi) кардиоваскуларно стање које захтева систематску антикоагулантну терапију.

(ц) Крвни притисак:

- (1) Крвни притисак се мора мерити приликом сваког прегледа.
- (2) Крвни притисак кандидата мора да буде у границама нормале.
- (3) Кандидати се оцењују као неспособни ако:
  - (i) имају симптоматску хипотензију, или
  - (ii) њихов систолни крвни притисак приликом прегледа константно прелази 160 mmHg и/или дијастолни 95 mmHg , са или без терапије.
- (4) Кандидати који су започели употребу лекова ради контроле крвног притиска морају да буду оцењени као неспособни све док се не утврди одсуство значајних нежељених дејстава.

(д) Болест коронарних артерија:

- (1) Кандидати са било којим од следећих стања се оцењују као неспособни:
  - (i) симптоматска болест коронарних артерија;
  - (ii) симптоми болести коронарних артерија контролисани лековима.
- (2) Кандидати са било којим од следећих стања се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу кардиолошку оцену у циљу искључивања исхемије миокарда пре него што се размотри оцена способан:
  - (i) суспектна исхемија миокарда;
  - (ii) асимптоматски блажи облик обољења коронарних артерија које не захтева антиангинално лечење.
- (3) Кандидати са анамнезом или дијагнозом било ког од следећих стања се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу кардиолошку оцену пре него што се размотри оцена способан:
  - (i) исхемија миокарда;
  - (ii) инфаркт миокарда;
  - (iii) реваскуларизација и уградња стента због болести коронарних артерија.

(е) Поремећаји срчаног ритма/спровођења:

- (1) Кандидати за лекарско уверење класе 3 који имају неки значајан поремећај срчаног спровођења или ритма, повремени или стални, упућују се на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу кардиолошку оцену са задовољавајућим резултатима пре него што се размотри оцена способан. Ови поремећаји укључују следеће:
  - (i) поремећај суправентрикуларног ритма, укључујући повремени или сталну синоатријалну дисфункцију, атријалну фибрилацију и/или флатер и/или асимптоматску синус паузу;
  - (ii) комплетан блок леве гране;
  - (iii) атриовентрикуларни блок типа *Mobitz 2*;
  - (iv) опсежна и/или кратка комплексна тахикардија;
  - (v) вентрикуларна пре-ексцитација;
  - (vi) асимптоматски продужени *QT* интервал;
  - (vii) електрокардиографски доказан *Brugada* синдром.
- (2) Кандидати са било којим од стања наведених у тач. (i)-(viii) могу да се оцене као способни, ако не постоје друге абнормалности и уз задовољавајућу кардиолошку оцену:
  - (i) некомплетан блок леве гране;
  - (ii) комплетан блок десне гране;
  - (iii) стабилна девијација леве осе;
  - (iv) асимптоматска синус брадикардија;
  - (v) асимптоматска синус тахикардија;
  - (vi) асимптоматски изоловани униформни суправентрикуларни или вентрикуларни ектопични комплекси;
  - (vii) атриовентрикуларни блок првог степена;
  - (viii) атриовентрикуларни блок типа *Mobitz 1*;

(3) Кандидати са анамнезом било ког од следећих стања се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу кардиолошку оцену са задовољавајућим резултатима пре него што се размотри оцена способан:

- (i) аблациона терапија;
- (ii) уграђен пејсмејкер;

(4) Кандидати са било којим од следећих стања се оцењују као неспособни:

- (i) симптоматска синоатријална болест;
- (ii) комплетан атриовентрикуларни блок;
- (iii) симптоматски продужени *QT* интервал;
- (iv) имплантабилни кардиовертер дефибрилатор;
- (v) вентрикуларни анти-тахикардни пејсмејкер.

АТСО.МЕД.В.015 Респираторни систем

(а) Кандидати са значајним оштећењем плућних функција се упућују на орган надлежан за издавање дозвола за ваздухопловно-медицинску оцену. Оцена способан се може размотрити тек када се плућна функција успостави и ако је задовољавајућа.

(б) Преглед:

Испитивања плућне функције се обављају приликом иницијалног прегледа и на основу клиничке индикације.

(ц) Кандидати са анамнезом или утврђеном дијагнозом астме која захтева лечење морају да прођу успешну процену респираторног система. Оцена способан се може размотрити ако је кандидат асимптоматичан и лечење не утиче на безбедност.

(д) Кандидати са анамнезом или утврђеном дијагнозом неког од следећих стања се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу процену респираторног система са задовољавајућим резултатом пре него што се размотри оцена способан:

- (1) активно инфламаторно обољење респираторног система;
- (2) активна саркоидоза;
- (3) пнеумоторакс;
- (4) синдром прекида дисања у спавању;
- (5) већа операција грудног коша;
- (6) хронична опструктивна болест плућа;
- (7) трансплатација плућа.

АТСО.МЕД.В.020 Гастроинтестинални систем

(а) Кандидати са било којом последицом болести или хируршке интервенције у било ком делу гастроинтестиналног система или његових аднекса која би могла да изазове онеспособљеност, а нарочито са било каквом врстом опструкције услед стриктуре или компресије, се оцењују као неспособни.

(б) Кандидати не смеју да имају хернију која би могла да доведе до симптома онеспособљености.

(ц) Кандидати са поремећајима гастроинтестиналног система, наведеним у тач. (1)-(5), могу да буду оцењени као способни након задовољавајуће гастроинтестиналне процене после успешног лечења или потпуног опоравка након операције:

- (1) рекурентни диспептички поремећај контролисан лековима;
- (2) панкреатитис;
- (3) симптоматски камен у жучној кеси;
- (4) утврђена дијагноза или анамнеза хроничне инфламаторне болести црева;
- (5) стање после операције на дигестивном систему или његовим аднексама, укључујући операцију делимичног или потпуног одвајања или одстрањивања било ког од ових органа.

ATCO.MED.B.025 Метаболички и ендокрини систем

(а) Кандидати са метаболичком, нутритивном или ендокрином дисфункцијом могу да буду оцењени као способни ако се докаже стабилност стања и ако задовољавајуће прођу ваздухопловно-медицинску оцену.

(б) Шећерна болест:

(1) Кандидати са шећерном болешћу којима је потребан инсулин се оцењују као неспособни.

(2) Кандидати са шећерном болешћу којима су за контролу шећера у крви потребни лекови који нису инсулин, упућују се на орган надлежан за издавање дозвола. Ако се покаже да је контрола шећера у крви постигнута и да је стабилна, може се размотрити оцена способан.

ATCO.MED.B.030 Хематологија

(а) Тестирање крви, ако је потребно, одређује *АМЕ* или *АеМС*, узимајући у обзир анамнезу и након физичког прегледа.

(б) Кандидати са хематолошким стањем, као што је:

(1) поремећај коагулације, хеморагија или тромбоза;

(2) хронична леукемија;

(3) абнормални хемоглобин, укључујући, али се не ограничавајући на анемију, полицитемију или хемаглобинопатију;

(4) значајно лимфатичко увећање;

(5) увећање слезине,

се упућују на орган надлежан за издавање дозвола. Оцена способан се може размотрити након задовољавајуће ваздухопловно-медицинске оцене.

(ц) Кандидати који болују од акутне леукемије морају да буду оцењени као неспособни.

ATCO.MED.B.035 Генито-уринарни систем

(а) Анализа урина мора да буде део сваког ваздухопловно-медицинског прегледа. Урин не сме да садржи ниједан абнормални елемент који се сматра патолошким значајним.

(б) Кандидати са било којом последицом болести или хируршке интервенције на генито-уринарном систему или његовим аднексима која би могла да изазове онеспособљеност, а нарочито са било каквом опструкцијом услед стриктуре или компресије, се оцењују као неспособни.

(ц) Кандидати са генито-уринарним поремећајем, као што је:

(1) обољење бубрега;

(2) један или више камена у бубрегу,

могу да буду оцењени као способни након задовољавајуће нефролошке/уролошке оцене.

(д) Кандидати који су били подвргнути:

(1) већој хируршкој операцији на генито-уринарном систему или његовим аднексима, укључујући потпуно или делимично одвајање или одстрањивање неког од његових органа; или

(2) већој уролошкој операцији,

се упућују на орган надлежан за издавање дозвола на ваздухопловно-медицинску оцену након потпуног опоравка, пре него што се размотри оцена способан.

ATCO.MED.B.040 Инфективне болести

(а) Кандидати који су *HIV* позитивни се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и могу да буду оцењени као способни након задовољавајуће специјалистичке оцене и под

условом да орган надлежан за издавање дозвола има довољно доказа да терапија не угрожава безбедно коришћење права из дозволе.

(б) Кандидати који имају дијагнозу или симптоме инфективне болести као што су:

- (1) акутни сифилис;
- (2) активна туберкулоза;
- (3) инфективни хепатитис;
- (4) тропске болести,

се упућују на орган надлежан за издавање дозвола на ваздухопловно-медицинску оцену. Оцена способан се може размотрити након потпуног опоравка и оцене специјалисте, под условом да орган надлежан за издавање дозвола има довољно доказа да терапија не угрожава безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.В.045 Акушерство и гинекологија

(а) Кандидаткиње које су биле подвргнуте већој гинеколошкој операцији се оцењују као неспособне до потпуног опоравка.

(б) Трудноћа

У случају трудноће, ако *АеМС* или *АМЕ* сматра да је ималац дозволе способан да користи права, он мора да ограничи рок важења лекарског уверења до краја 34. недеље трудноће. Ималац дозволе мора да прође ваздухопловно-медицински преглед и оцену за продужење након потпуног опоравка после трудноће.

АТСО.МЕД.В.050 Мишићно-скелетни систем

(а) Кандидати морају да имају задовољавајући ниво функционалности мишићно-скелетног система који им омогућава безбедно коришћење права из дозволе.

(б) Кандидати који имају статичка или прогресивна мишићно-скелетна или реуматолошка стања која би могла да утичу на безбедно коришћење права из дозволе се упућују на орган надлежан за издавање дозвола. Оцена способан се може размотрити након задовољавајуће процене специјалисте.

АТСО.МЕД.В.055 Психијатрија

(а) Кандидати са менталним поремећајем или поремећајем у понашању због употребе алкохола или злоупотребе алкохола или других психоактивних супстанци, укључујући рекреативне дроге, са или без зависности, се оцењују као неспособни до периода доказане трезности или престанка употребе или злоупотребе психоактивних супстанци и добијања задовољавајуће психијатријске оцене након успешног лечења. Кандидати морају да буду упућени на орган надлежан за издавање дозвола.

(б) Кандидати са психијатријским стањем као што је:

- (1) поремећај расположења;
- (2) неуротски поремећај;
- (3) поремећај личности;
- (4) ментални или поремећај понашања,

морају да прођу задовољавајућу психијатријску оцену пре него што се размотри оцена способан. Кандидати се упућују на орган надлежан за издавање дозвола ради оцене њихове здравствене способности.

(ц) Кандидати са анамнезом о појединачним или понављаним актима самоповређивања се оцењују као неспособни. Кандидати морају да буду упућени на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу задовољавајућу психијатријску оцену пре него што се размотри оцена способан.

(д) Кандидати са документованом анамнезом или клиничком дијагнозом шизофреније, шизопатског поремећаја, поремећаја са суманутошћу или маније се оцењују као неспособни.

ATCO.MED.B.060 Психологија

(а) Кандидати који имају симптоме повезане са стресом који би могли да ометају њихову способност да безбедно користе права из дозволе, се упућују на орган надлежан за издавање дозвола. Оцена способан се може размотрити након психолошке и/или психијатријске оцене која покаже да се кандидат опоравио од симптома повезаних са стресом.

(б) Психолошка оцена се може захтевати као део или допуна специјалистичког психијатријског или неуролошког прегледа.

ATCO.MED.B.065 Неурологија

(а) Кандидати са документованом анамнезом или клиничком дијагнозом неког од следећих стања се оцењују као неспособни:

- (1) епилепсија, изузев у случајевима из тачке (б)(1) и (2);
- (2) поновљени поремећаји свести непознатог узрока;
- (3) стања високе склоности ка церебралном поремећају.

(б) Кандидати са документованом анамнезом или клиничком дијагнозом неког од следећих стања се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу додатну оцену пре него што се размотри оцена способан:

- (1) епилепсија без рецидива након навршених пет година;
- (2) епилепсија без рецидива и без било које врсте лечења дуже од десет година;
- (3) епилептиформне *EEG* абнормалности и спори фокални таласи;
- (4) прогресивна или непрогресивна болест нервног система;
- (5) једна епизода поремећаја или губитка свести;
- (6) повреда мозга;
- (7) повреда спиналних или периферних нерава;
- (8) болести нервног система због васкуларних поремећаја, укључујући хеморагијске и исхемијске догађаје.

ATCO.MED.B.070 Офталмологија

(а) Преглед:

- (1) Свеобухватан офталмолошки преглед мора да буде део иницијалног прегледа и и спроводи се периодично у зависности од рефракције и функционалне способности ока.
- (2) Рутински офталмолошки преглед мора да буде део свих прегледа за продужење и обнову.
- (3) Кандидати морају да прођу тонометрију приликом првог прегледа за продужење након навршених 40 година, ако је клинички индиковано и ако је индиковано с обзиром на породичну анамнезу.
- (4) Кандидати морају да доставе *AeMC* или *AME* извештај о офталмолошком прегледу у случајевима када:
  - (i) функционалне способности показују значајне промене;
  - (ii) визуелни стандарди на даљину могу да се постигну само са корективним сочивима.
- (5) Кандидати са великом рефрактивном грешком се упућују на орган надлежан за издавање дозвола.

(б) Видна оштрина на даљину, са или без корекције, мора да буде 6/9 (0,7) или боља на сваком оку посебно, а видна оштрина са оба ока мора да буде 6/6 (1,0) или боља.

(ц) Кандидати који на иницијалном прегледу имају монокуларни или функционални монокуларни вид, укључујући проблеме са балансом мишића ока, се оцењују као неспособни. Код прегледа приликом продужења или обнове кандидат може да буде

оцењен као способан под условом да је офталмолошки преглед задовољавајући. Кандидат мора да буде упућен на орган надлежан за издавање дозвола.

(д) На иницијалном прегледу кандидати са стеченим субстандардним видом на једном оку се оцењују као неспособни. Приликом прегледа за продужење или обнову кандидат мора да буде упућен на орган надлежан за издавање дозвола и може да буде оцењен као способан под условом да је офталмолошки преглед задовољавајући.

(е) Кандидати морају да буду у могућности да прочитају *N5* таблицу или еквивалентну на удаљености од 30-50 *cm* и *N14* таблицу или еквивалентну на удаљености од 60-100 *cm*, ако је потребно са корекцијом.

(ф) Кандидати морају да имају нормална видна поља и нормалну бинокуларну функцију.

(г) Кандидати који су имали операцију ока се оцењују као неспособни до потпуног опоравка видне функције. Орган надлежан за издавање дозвола може да размотри оцену способан након успешне офталмолошке оцене.

(х) Кандидати са клиничком дијагнозом кератоконуса се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и могу да буду оцењени као способни након задовољавајућег прегледа офталмолога.

(и) Кандидати са диплопијом се оцењују као неспособни.

(ј) Наочаре и контактна сочива

(1) Ако се задовољавајућа видна функција за одређене дужности постиже само уз употребу корекције, наочаре или контактна сочива морају да обезбеде оптималну видну функцију, да се добро подносе и да буду погодне за потребе контроле ваздушног саобраћаја.

(2) Да би се испунили захтеви који се односе на вид на свим удаљеностима, током коришћења права из дозволе се не сме користити више од једног пара наочара.

(3) Резервни комплет сличних корективних наочара мора да буде одмах на располагању када се користе права из дозволе.

(4) Ако се носе при коришћењу права из дозволе, контактна сочива морају да буду монофокална, безбојна и не смеју да буду ортокератолошка. Контактна сочива за моновизију се не смеју користити.

(5) Кандидати са великом грешком рефракције морају да користе контактна сочива или наочаре са стаклима великог индекса преламања.

АТСО.МЕД.В.075 Колорни вид

Кандидати морају да буду нормални трихромати.

АТСО.МЕД.В.080 Оториноларингологија

(а) Преглед:

(1) Рутински оториноларинголошки преглед мора да буде део прегледа за иницијално издавање лекарског уверења, продужење и обнову.

(2) Слух мора да се тестира приликом сваког прегледа. Кандидат мора јасно да разуме конверзацијски говор када се тестира свако ухо на удаљености од два метра од и са леђима окренут према *АМЕ*.

(3) Слух се тестира чистом тоналном аудиометријом на иницијалном прегледу и на накнадним прегледима за продужење или обнову сваке четири године до навршених 40 година и на сваке две године након тога.

(4) Чиста тонална аудиометрија

(i) Кандидати за лекарско уверење класе 3 не смеју да имају губитак слуха већи од 35 *dB* на фреквенцијама од 500, 1.000 и 2.000 *Hz*, или већи од 50 *dB* на фреквенцији од 3.000 *Hz*, на сваком уху посебно.

(ii) Кандидати који не испуњавају горенаведене критеријуме слуха се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу оцену специјалисте пре него што се размотри оцена способан. На иницијалном

прегледу кандидати морају да прођу тест разумевања говора. Кандидати за продужење или обнову лекарског уверења класе 3 морају да прођу функционално тестирање слуха у оперативном окружењу.

(5) Слушни апарати:

(i) Иницијални преглед: потреба за слушним апаратима у циљу испуњења захтева за способност слуха има за последицу оцену неспособан.

(ii) Прегледи за продужење и обнову: оцена способан се може размотрити ако употреба слушног апарата или одговарајућег протетичког средства побољшава слух тако да се постиже нормалан стандард што се процењује комплетним функционалним тестирањем у радном окружењу.

(iii) Ако је протетичко средство потребно да би се постигао нормалан стандард слуха, резервни комплет опреме или додатака, као што су батерије, мора да буде на располагању приликом коришћења права из дозволе.

(6) Кандидати са:

(1) активним хроничним патолошким процесом унутрашњег или средњег ува;

(2) незараслом перфорацијом или дисфункцијом бубне опне;

(3) поремећајем вестибуларне функције;

(4) значајном малформацијом или значајном хроничном инфекцијом усне дупље или горњих дисајних путева;

(5) значајним поремећајем говора или гласа који умањује могућност разумевања,

се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу додатни *ORL* преглед и оцену како би се утврдило да то стање не утиче на безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.В.085 Дерматологија

Кандидати не смеју да имају ни једно утврђено дерматолошко стање које би могло да утиче на безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.В.090 Онкологија

(а) Након дијагнозе примарне или секундарне малигне болести, кандидати се упућују на орган надлежан за издавање дозвола и морају да прођу задовољавајућу онколошку оцену пре него што се размотри оцена способан.

(б) Кандидати са документованом анамнезом или клиничком дијагнозом интрацеребралног малигног тумора се оцењују као неспособни.

ПОДДЕО Ц

ОВЛАШЋЕНИ ЛЕКАРИ (*AMEs*)

АТСО.МЕД.С.001 Права

(а) У складу са овим делом, права *АМЕ* су да продужава и обнавља лекарска уверења класе 3 и да обавља одговарајуће ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене.

(б) Обим права *АМЕ* и сви услови у вези са њима се морају навести у сертификату.

(ц) Имаоци *АМЕ* сертификата не смеју да обављају ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене у држави чланица која није држава чланица која је издала њихов *АМЕ* сертификат, изузев:

(1) ако им та друга држава чланица одобри да обављају своје професионалне активности као лекари специјалисти;

(2) ако обавесте надлежни орган те друге државе чланице о својој намери да обављају ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене и да издају лекарска уверења у оквиру својих права као *АМЕ*; и

(3) ако добију упутства од надлежног органа те друге државе чланице.

ATCO.MED.C.005 Захтев

(а) Захтев за издавање *AME* сертификата се подноси у складу са процедуром коју је утврдио надлежни орган.

(б) Подносиоци захтева за издавање *AME* сертификата морају да доставе надлежном органу:

(1) личне податке и адресу радног места;

(2) документацију којом потврђују да испуњавају захтеве утврђене у ATCO.MED.C.010, укључујући потврду о завршеним обукама из ваздухопловне медицине која одговара правима за која подносе захтев;

(3) писану изјаву да ће *AME* издавати лекарска уверења на основу захтева наведених у овом делу.

(ц) Ако *AME* обавља ваздухопловно-медицинске прегледе на више од једне локације, он мора да достави надлежном органу одговарајуће информације које се односе на све локације и просторије у којима обавља праксу.

ATCO.MED.C.010 Захтеви за издавање *AME* сертификата

Кандидати за *AME* сертификат са правима за продужење и обнову лекарских уверења класе 3 морају да:

(а) буду потпуно квалификовани и лиценцирани за лекарску праксу и да имају диплому или доказ о завршеној специјализацији;

(б) имају успешно завршену основну и напредну обуку из ваздухопловне медицине, укључујући посебне модуле за ваздухопловно-медицинску оцену контролора летења и специфичне услове радног окружења у контроли летења;

(ц) докажу надлежном органу да:

(1) имају одговарајуће просторије, процедуре, документацију и функционалну опрему погодну за ваздухопловно-медицинске прегледе; и

(2) имају успостављене процедуре и услове неопходне за поштовање лекарске тајне.

ATCO.MED.C.015 Програми обука из ваздухопловне медицине

(а) Програме обуке из ваздухопловне медицине мора да одобри надлежни орган државе чланице у којој организација која је пружа обуку има главно место пословања. Организација која пружа обуку мора да докаже да наставни план садржи наставне циљеве за стицање потребне стручности и да лица задужена за спровођење обуке имају одговарајуће знање и искуство.

(б) Изузев у случају обуке за освежење знања, обуке се завршавају писаним испитом из предмета који су обухваћени садржајем програма обуке.

(ц) Организација која пружа обуку издаје сертификат о завршетку обуке кандидатима који су положили испит.

ATCO.MED.C.020 Измене *AME* сертификата

(а) *AMEs* морају да обавесте надлежни орган о следећим околностима које могу да утичу на њихов сертификат:

(1) ако је против *AME* покренут дисциплински поступак или истрага од стране медицинског регулаторног тела;

(2) ако постоје промене у условима под којима је сертификат издат, укључујући садржај изјава датих приликом подношења захтева;

(3) ако више не испуњавају захтеве за издавање *AME* сертификата;

(4) ако је дошло до промене локације на којој се обавља ваздухопловно-медицинска пракса или је промењена контакт адреса.

(б) Пропуштање да се обавести надлежни орган има за последицу суспензију или стављање ван снаге права из *АМЕ* сертификата, на основу одлуке надлежног органа који сертификат суспендује или ставља ван снаге.

АТСО.МЕД.С.025 Важење *АМЕ* сертификата

АМЕ сертификат се издаје на период који није дужи од три године. Он може да буде продужен под условом да ималац:

(а) наставља да испуњава опште услове који се захтевају за лекарску праксу и да одржава лекарску лиценцу;

(б) завршио обуку освежења знања из ваздухопловне медицине и из радног окружења контролора летења у току последње три године;

(ц) обавио најмање десет обављених ваздухопловно-медицинских прегледа сваке године. Овај број прегледа може да смањи само надлежни орган у оправданим околностима;

(д) наставио да испуњава услове из *АМЕ* сертификата; и

(е) користио *АМЕ* права у складу са овим делом.

Допунски услови за примену Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340 у Републици Србији

1. Допунски услови за примену тачке АТСО.А.005(а) Анекса I (Део АТСО, Поддео А) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Захтев за прво издавање дозволе контролора летења подноси се у року од 45 дана од дана испуњења услова за издавање дозволе.

Ако кандидат не достави захтев у року од 45 дана од дана испуњења услова за издавање дозволе, процењивач мора да изврши процену стручности кандидата, а ако не достави захтев у року од 90 дана од дана испуњења услова за издавање дозволе, кандидат мора да заврши допунску обуку за утврђивање овлашћења.

2. Допунски услов за примену тачке АТСО.В.005(ц) Анекса I (Део АТСО, Поддео Б) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Подносилац захтева за прво издавање дозволе контролора летења мора да има навршену 21 годину старости.

3. Допунски услов за примену тачке АТСО.В.020(е) Анекса I (Део АТСО, Поддео Б) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Посебно овлашћење за локацију важи две године.

4. Допунски услови за примену тачке АТСО.В.030(а) Анекса I (Део АТСО, Поддео Б) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Контролор летења који пружа услуге контроле летења домаћем ваздухоплову који лети по правилима оперативног ваздушног саобраћаја, може да користи права из дозволе ако, поред посебног језичког овлашћења из енглеског језика, има и посебно језичко овлашћење из српског језика.

Контролору летења коме је српски језик матерњи језик уписује се ниво знања б српског језика.

5. Допунски услови за примену тачке АТСО.В.040 Анекса I (Део АТСО, Поддео Б) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Директорат одобрава тест за проверу знања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији, издаје центру за обуку контролора летења овлашћење за спровођење тестирања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији и издаје овлашћење телу за спровођење тестирања енглеског језика, у складу са захтевима Анекса I Чикашке конвенције, ICAO документа 9835 и ICAO Cir 318 AN/180.

6. Допунски услов за примену тачке АТСО.Д.030(ф) Анекса I (Део АТСО, Поддео Д) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Фразеологија на енглеском језику се користи у складу са ICAO документом број 4444 (*Air Traffic Management*) који је доступан на званичној интернет страници ICAO.

7. Допунски услов за примену тачке АТСО.АР.Д.001(а)(2) Анекса II (АТСО.АР, Поддео Д) Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Продужење и обнову посебног овлашћења за локацију у дозволи контролора летења уписује Директорат.

8. Допунски услови за примену Додатка 1 Анекса II Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/340

Дозвола контролора летења се издаје на следећем обрасцу:

Насловна страна

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ		CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA
ДОЗВОЛА КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА <i>AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE</i>		
Издата у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/340 <i>Issued in accordance with Commission Regulation (EU) 2015/340</i>		
Ова дозвола испуњава ICAO стандарде <i>This licence complies with ICAO standards</i>		
EASA Образац 152 Издање 2 <i>EASA Form 152 Issue 2</i>		

Страна 2

I	Држава издавања: <i>State of issue:</i>	Република Србија <i>Republic of Serbia</i>
II	Назив дозволе: <i>Title of licence:</i>	
III	Серијски број дозволе: <i>Serial number of the licence:</i>	SRB.
IV	Име и презиме имаоца: <i>Name of the holder in full:</i>	
IVa	Датум рођења: <i>Date of birth:</i>	
XIV	Место рођења: <i>Place of birth:</i>	
VI	Држављанство имаоца: <i>Nationality of holder:</i>	
VII	Потпис имаоца: <i>Signature of holder:</i>	
VIII	Надлежни орган: <i>Competent Authority:</i>	ДЦВ Републике Србије <i>CAD of the Republic of Serbia</i>
X	Потпис овлашћеног лица и датум <i>Signature of officer issuing the licence and date of issue</i>	
XI	Жиг или печат надлежног органа издаваоца дозволе <i>Seal or stamp of issuing competent authority</i>	

Страна 3

IX	Важење права: Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) овлашћења и додатног(их) овлашћења, након потврђивања важења: <i>Validity of privileges:</i> The holder is entitled to exercise the privileges of the following rating(s) and rating endorsement(s), when validated:	
	Овлашћење(а) <i>Rating(s)</i>	Датум првог издавања <i>Date of first issue</i>
	Додатно овлашћење(а) <i>Rating endorsement(s)</i>	Датум првог издавања <i>Date of first issue</i>

Страна 4

XIIb	Остала посебна овлашћења: Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) посебног(их) овлашћења <i>Other endorsements:</i> The holder is entitled to exercise the privileges of the following endorsement(s)	
	Посебно овлашћење <i>OJT/STDI/процењивача</i> <i>OJT/STDI/Assessor endorsement</i>	Датум истека <i>Expire date</i>
XIII	Посебно језичко овлашћење(а): [језик(ци)/ниво/датум истека] <i>Language proficiency endorsement(s):</i> [language(s)/level/expiry date]	

Скраћенице / Abbreviations	
Овлашћења контролора летења <i>Air traffic controller ratings</i>	
ADV	Аеродромска контрола визуелна <i>Aerodrome Control Visual</i>
ADC	Аеродромска контрола <i>Aerodrome Control</i>
APP	Прилазна контрола процедурална <i>Approach Control Procedural</i>
APS	Прилазна контрола надзорна <i>Approach Control Surveillance</i>
ACP	Обласна контрола процедурална <i>Area Control Procedural</i>
ACS	Обласна контрола надзорна <i>Area Control Surveillance</i>
Додатна овлашћења <i>Rating endorsements</i>	
SUR	Аеродромска контрола надзорна <i>Aerodrome Control Surveillance</i>
PAR	Прецизни прилазни радар <i>Precision Approach Radar</i>
SRA	Прилаз по надзорном радару <i>Surveillance Radar Approach</i>
OCN	Океанска контрола <i>Oceanic Control</i>
Посебна овлашћења из дозволе <i>Licence endorsements</i>	
OJTI	Инструктор за обуку на радном месту <i>On-the-job training instructor</i>
STDI	Инструктор за обуку на синтетичком уређају за обуку <i>Synthetic training device instructor</i>
Assessor	Процењивач <i>Assessor</i>

XIIa Овлашћења и додатна и посебна овлашћења са датумима истека				
Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) овлашћења и додатног(их) овлашћења у јединици(ама) контроле летења за које има важеће посебно овлашћење(а) за локацију као што је детаљно наведено доле, само ако ималац има важеће лекарско уверење:				
XIIa Ratings and endorsements with expiry dates				
<i>The holder is entitled to exercise the privileges of the following rating(s) and rating endorsement(s) at the air traffic service unit(s) for which current unit endorsement(s) is (are) held as detailed below, only if the holder has a valid medical certificate:</i>				
ICAO локацијски индикатор јединице <i>Unit (ICAO indicator)</i>	Сектор/Позиција <i>Sector/Position</i>	Овлашћење/Додатно овлашћење <i>Rating/Endorsement</i>	Датум истека <i>Expiry date</i>	Потпис/печат органа или број дозволе и потпис процењивача <i>Signature/stamp of the authority or licence number and signature of the assessor</i>

Дозвола студента контролора летења се издаје на следећем обрасцу:*

Насловна страна

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ		CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA
ДОЗВОЛА СТУДЕНТА КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА <i>STUDENT AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE</i>		
Издата у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/340 <i>Issued in accordance with Commission Regulation (EU) 2015/340</i>		
Ова дозвола испуњава ICAO стандарде <i>This licence complies with ICAO standards</i>		
EASA Образац 152 Издање 2 <i>EASA Form 152 Issue 2</i>		

Страна 8

Намерно остављено празно <i>Intentionally left blank</i>

Стране 6-7

XIIa Овлашћења и додатна и посебна овлашћења Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) овлашћења и додатног(их) овлашћења у јединици(ама) контроле летења за које има важеће посебно овлашћење(а) за локацију као што је детаљно наведено доле, само ако ималац има важеће лекарско уверење: XIIa Ratings and endorsements <i>The holder is entitled to exercise the privileges of the following rating(s) and rating endorsement(s) at the air traffic service unit(s) for which current unit endorsement(s) is (are) held as detailed below, only if the holder has a valid medical certificate:</i>	
Овлашћење/Додатно овлашћење <i>Rating/Endorsement</i>	Потпис/печат органа или број дозволе и потпис процењивача <i>Signature/stamp of the authority or licence number and signature of the assessor</i>

* Стране 2-5 су исте као на обрасцу дозволе контролора летења.

9. Допунски услови за примену Додатка 2 Анекса II Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340

Сертификат за организације за обуку контролора летења се издаје на следећем обрасцу:

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

**СЕРТИФИКАТ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
AIR TRAFFIC CONTROLLERS TRAINING ORGANISATION CERTIFICATE**

**(БРОЈ СЕРТИФИКАТА/ВЕЗА)
(CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE)**

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 и доленаведеним условима, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies

[НАЗИВ ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ]
[NAME OF THE TRAINING ORGANISATION]

[АДРЕСА ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ]
[ADDRESS OF THE TRAINING ORGANISATION]

Део *ATCO.OR* сертифицирани центар за обуку са правом да спроводи Део *ATCO.OR* обуке, као што је наведено у прилогу који садржи списак одобрених обука.
as a Part ATCO.OR certified training organization with the privilege to provide Part ATCO training, as listed in the attached training approval.

Услови одобрења и права:
Terms of approval and privileges:

Овај сертификат је ограничен на права и обим спровођења обука, као што је наведено у приложеном списку одобрених обука.
This certificate is limited to the privileges and the scope of providing training as listed in the attached training approval.

Овај сертификат је важећи све док је центар за обуку усаглашен са Делом *ATCO.OR*, Делом *ATCO* и другим примењивим прописима.
This certificate is valid whilst the certified organization remains in compliance with Part ATCO.OR, Part ATCO and other applicable regulations.

Ако су испуњени горенаведени услови одобрења и права, овај сертификат остаје на снази, осим ако се центар за обуку одрекне сертификата или је сертификат замењен, ограничен, суспендован или стављен ван снаге.
Subject to compliance with the foregoing terms of approval and privileges, this certificate shall remain valid unless the certificate has been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked.

Датум издавања:
Date of issue:

Потпис:
Signed:

**СЕРТИФИКАТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
ОДОБРЕЊЕ ОБУКЕ
AIR TRAFFIC CONTROLLERS TRAINING ORGANISATION CERTIFICATE
TRAINING APPROVAL**

Прилог *ATCO TO* сертификат број:
Attachment to ATCO TO certificate number:

[БРОЈ СЕРТИФИКАТА/ВЕЗА]
[*CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE*]

[НАЗИВ ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ]
[*NAME OF THE TRAINING ORGANISATION*]

је стекао права да пружа и спроводи следеће обуке у складу са Делом *ATCO*:
has obtained team privileges to provide and conduct the following training in accordance with Part ATCO:

ВРСТА(Е) ОБУКЕ TYPE(S) OF TRAINING			
Врста обуке Type of training	Програм обуке Course	Додатна овлашћења Rating endorsements	Примедбе Remarks
☐ Почетна обука КЛ <i>ATCO Initial training</i>	☐ Основна обука <i>Basic training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
	☐ Обука за овлашћење <i>Rating training</i>		
☐ Обука КЛ у јединици <i>ATCO Unit training</i>	....		
☐ Континуирана обука КЛ <i>ATCO Continuation training</i>	☐ Обука освежења знања КЛ <i>ATCO Refresher training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
	☐ Дообука КЛ <i>ATCO Conversion training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
☐ Обука инструктора за практичну обуку <i>Practical instructor training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
		није применљиво <i>n/a</i>	
☐ Обука процењивача <i>Assessor training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
		није применљиво <i>n/a</i>	

Одобрење за овај програм обуке важи док:

- (а) *ATCO TO* сертификат није враћен, замењен, ограничен, суспендован или стављен ван снаге; и
(б) се све активности спровode у складу са Делом *ATCO.OR*, Делом *ATCO*, другим примењивим прописима, и, када је релевантно, са процедурама у документацији организације као што се захтева Делом *ATCO.OR*.

This training course approval is valid as long as:

- (a) *the ATCO TO certificate has not been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked; and*
(b) *all operations are conducted in compliance with Part ATCO.OR, Part ATCO, other applicable regulations, and, when relevant, with the procedures in the organisation's documentation as required by Part ATCO.OR.*

Датум издавања:
Date of issue:

Потпис:
Signed:

10. Допунски услови за примену Додатка 3 Анекса II Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340

Сертификат за испитивање здравствене способности се издаје овлашћеном лекару на следећем обрасцу:

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

**СЕРТИФИКАТ ЗА ИСПИТИВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ СПОСОБНОСТИ –
ОВЛАШЋЕНИ ЛЕКАР
AERO-MEDICAL EXAMINER CERTIFICATE**

СЕРТИФИКАТ [БРОЈ/ВЕЗА]:
CERTIFICATE [NUMBER/REFERENCE]:

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 и доленаведеним условима, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies

[ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА]
[NAME OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

[АДРЕСА ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА]
[ADDRESS OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

овлашћени лекар.
as aero-medical examiner.

УСЛОВИ:

1. Овај сертификат је ограничен на права наведена у прилогу АМЕ потврде.
2. Овај сертификат захтева усаглашеност са спроведеним правилима и процедурама утврђеним у Делу MED и/или ATCO.MED према потреби.
3. Овај сертификат важи три године, односно до [xx/yy/yyyy] под условом да постоји усаглашеност са захтевима Дела MED и/или Дела ATCO.MED према потреби, осим ако се имаалац одрекне сертификата или он буде замењен, суспендован или стављен ван снаге.

CONDITIONS:

1. This certificate is limited to the privileges specified in the attachment to this AME certificate;
2. This certificate requires compliance with the implementing rules and procedures specified in Part MED and/or ATCO.MED as appropriate.
3. This certificate shall remain valid for a period of three years until [xx/yy/yyyy] subject to compliance with the requirements of Part MED and/or Part ATCO.MED as appropriate unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.

.....
Датум издавања:
Date of issue:

.....
Потпис:
Signature:

**СЕРТИФИКАТ ЗА ИСПИТИВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ СПОСОБНОСТИ –
ОВЛАШЋЕНИ ЛЕКАРИ (AMEs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL EXAMINERS (AMEs)**

Прилог AME сертификат број:
Attachment to AME certificate number:

**ПРАВА И ОБИМ
PRIVILEGES AND SCOPE**

[Презиме, име и академска титула овлашћеног лекара] је стекао право(а) да обавља ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене за издавање лекарских уверења, како је наведено у доњој табели и да издаје ова лекарска уверења за:

[Name and academic title of the aero-medical examiner] has obtained the privilege(s) to undertake aero-medical examinations and assessments for the issuance of medical certificates as stated in the table below and to issue these medical certificates for:

LAPL <i>LAPL</i>	[да/датум] <i>[yes/date]</i>
Класа 2 <i>Class 2</i>	[да/датум] <i>[yes/date]</i>
Продужење/обнова класе 1 <i>Class 1 revalidation/renewal</i>	[да/датум]/[не] <i>[yes/date]/[no]</i>
Продужење/обнова класе 3 <i>Class 3 revalidation/renewal</i>	[да/датум]/[не] <i>[yes/date]/[no]</i>

.....
Датум издавања:
Date of issue:

.....
Потпис:
Signature:

11. Допунски услови за примену Додатка 4 Анекса II Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340

Сертификат за испитивање здравствене способности се издаје ваздухопловно-медицинском центру на следећем обрасцу:

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

**СЕРТИФИКАТ ЗА ИСПИТИВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ СПОСОБНОСТИ –
ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР
AERO-MEDICAL CENTRE CERTIFICATE**

БЕЗА [REFERENCE]:

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 и доленаведеним условима, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies

[НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[NAME OF THE ORGANISATION]

[АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[ADDRESS OF THE ORGANISATION]

Део *ORA* сертификовани ваздухопловно-медицински центар са правима и обимом активности као што је наведено у приложеним условима одобрења.
as a Part ORA certified aero-medical centre with the privileges and the scope of activities as listed in the attached terms of approval.

УСЛОВИ:

- (1) Овај сертификат је ограничен на оно што је наведено у секцији одобрења у приручнику одобреног ваздухопловно-медицинског центра.
- (2) Овај сертификат захтева усаглашеност са процедурама наведеним у документацији ваздухопловно-медицинског центра, у складу са захтевима Дела *ORA*.
- (3) Овај сертификат је важећи све док постоји усаглашеност са захтевима Дела *ORA*, осим ако се ваздухопловно-медицински центар одрекне сертификата или он буде замењен, суспендован или стављен ван снаге.

CONDITIONS:

- (1) *This certificate is limited to the scope of approval section of the approved organisation manual.*
- (2) *This certificate requires compliance with the procedures specified in the organisation documentation as required by Part ORA.*
- (3) *This certificate shall remain valid subject to compliance with the requirements of Part ORA unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.*

.....
Датум издавања:
Date of issue:

.....
Потпис:
Signature: